RUDIMENTA LINGUAE HEBRAICAE AD USUM ALUMNORUM...

Georg Joseph Bekker

RUDIMENTA LINGUÆ HEBRAICÆ

AD USUM ALUMNORUM

COLLEGII PHILOSOPHICI

EDIDIT

G. J. BEKKER

ORD. PHILOS. ET LITER. IN ACAD. LOVAN. PROF. ORD.

LOVANII

TYPIS VANLINTHOUT ET VANDENZANDE

ACADEMIÆ TYPOGRAPHORUM.

MDCCCXXVI.

PRÆFATIO.

Quamquam huic libello, ad meorum solummodo discipulorum usum destinato, nec excusatione opus est nec præfatione omnino; paucis tamen hoc loco, quibus ego rationibus adductus eum ediderim, declarandum esse videbatur; ne apud viros eruditos, quibus forte in manus ille inciderit, in levitatis aut temeritatis adeo crimen incurrerem.

Cum enim Collegium Philosophicum, in quo adolescentes Romano-Catholici ad Theologicas doctrinas postea in Seminariis percipiendas rite præpararentur, insigni REGIS AUGUSTISSIMI benevolentiâ cum nostrâ Academiâ esset conjunctum, doctores Academici plures ad eas disciplinas, quibus non essent peculiares constituti Professores, Collegii alumnis tradendas paratos promtosque se esse professi sunt. In his ego non Græcas

tantum Latinasque literas tradendi munus me expleturum esse promisi; verum etiam Hebraicæ linguæ docendæ partes, ab Amplissimis Academiæ Curatoribus honorifice mihi oblatas, in me recepi; nefas esse ducens meam operam ullâ in re desiderari, siquidem illa ad sapientissima REGIS AUGUSTISSIMI consilia exsequenda contribuere aliquid posse videretur. Ad utramque igitur provinciam recte administrandam alacri animo accessi; sed in Hebraicâ linguâ docendâ dici non potest quantas anno superiore difficultates sim expertus. Nam difficillimum profecto est hujus linguæ rationem tradere discipulis nullo prorsus, quo commode utantur, libro elementario, instructis. Equidem vero in satis magnâ hujus generis librorum copiâ ne unum quidem inveni quem recte possem ad scholas meas adhibere; quandoquidem præstantiores illorum recentioribus linguis sunt conscripti et omnes Latino sermone scriptæ Grammaticæ multo longiores esse videbantur quam ut tironum usui possent inservire. Et cum in linguâ aliqua addiscendâ nihil fere præcepta valeant sine interpretandi exercitatione, præter Grammaticam, tironum usui vel maxime adcommodatam, opus fuisset Lexico et Hebraico Veteris Testamenti Codice: quos libros, quippe non exiguo

pretio parabiles, paucissimi tantum e Collegii alumnis prospicere sibi potuissent. Hæc itaque considerans et omnium æque discipulorum commodis consulere studens coactum quodammodo me sentiebam ad ejusmodi librum conficiendum qui tum brevitate se commendaret tum ita esset comparatus ut, qui eo uterentur, majoribus iisque pretiosis operibus interea possent carere. Quamobrem Grammaticæ subjeci Locos e Vetere Testamento Selectos addito Vocabulorum Indice, ut haberent discipuli quo, primis Grammaticæ legibus cognitis, continuo ad interpretandi facultatem exercerentur et Lexici usui mature adsuefierent. Notas Hebraico contextui subjectas ad solam grammaticam interpretationem retuli, iis omnibus de industriâ omissis quæ eruditis Sacrorum Librorum interpretibus reservanda videbantur; nec in indicandâ vocabulorum significatione a Vulgatæ, quam dicunt, Versionis auctoritate recessi, ut ne imprudens quidem insciensque quidquam proferrem quod Sacrosanctæ Ecclesiæ doctrinis adversaretur.

Grammaticam ipsam si qui justo breviorem esse arbitrentur multaque ad probabilem linguæ Hebraicæ cognitionem vel maxime necessaria in eâ desiderent, hi velim reputent illud

solummodo in eâ edendâ mihi fuisse consilium, ut discipulis Initia in manus traderem, quibus ipse scholis habendis uberiorem totius artis grammaticæ explicationem tamquam fundamento superstruerem. Quæ autem in jungendis verbis orationeque componendâ propria sunt Hebraicæ linguæ, ad ea exponenda Locorum Selectorum interpretatio adcurata multiplicem mihi occasionem suppeditabit.

Quod Gesenii rationem in conscribendis his Rudimentis potissimum sum secutus, id nemo facile in me reprehendet qui et usu ipse intellexerit, quantum Gesenianæ Grammaticæ ceteris omnibus præstent, et vero etiam perpendat me non id egisse ut inventionis laudem consequerer, sed ut utilissima quæque et maxime necessaria exhiberem ad tironum usum adcommodata.

Ceterum cum non multa admodum hujus libelli exempla typis sint exscripta, sperandum est fore ut brevi ille denuo prodeat multo diligentius, quam per negotiorum multitudinem et varietatem fieri nunc a me potuit, elaboratus et, si instituti mei ratio id ferre videbitur, multis quoque partibus auctus et locupletatus.

Lovanii XI. Kalend. Novembr. MDCCCXXVI.

RUDIMENTA

GRAMMATICÆ HEBRAICÆ.

DE LITERIS ET SIGNIS AUXILIARIBUS.

§ 1.

Literarum consonantium formæ, quibus iisdem Numeri significantur, hæ sunt :

א		Aleph	*spiritus lenis* Græcorum	1
ב		Beth	b	2
ג		Gimel	g	3
ד		Daleth	d	4
ה		He	h	5
ו		Vav	v sive w	6
ז		Sain	z Belgarum	7
ח		Cheth	ch, hh	8
ט		Tet	t	9
י		Jod	j	10
כ	in fine ך	Caph	ch, k, c	20
ל		Lamed	l	30
מ	in fine ם	Mem	m	40
נ	in fine ן	Nun	n	50
ס		Samech	s	60
ע		Ain	*spiritus asper* sive gh	70
פ	in fine ף	Phe	ph, p	80
צ	in fine ץ	Tsade	ts	90
ק		Koph	k	100
ר		Resch	r	200
שׂ		Sin	s	300
שׁ		Schin	sch Germanorum	
ת		Thau	th	400

§ 2.

Literæ א et ע ex hodiernâ pronuntiandi consuetudine non audiuntur; v. c. אָמַר *amar* (ἀμαρ), עָמַס *amas*. Hebræi utramque ex gutture proferebant, illam lenius hanc fortius; ut עֲמֹרָה Græce reddatur Γομόῤῥα, עִבְרִי Ἑϐραῖος. Literæ ס et שׂ interdum promiscue usurpantur, veluti רָפַס et רָפַשׂ (conculcavit).

§ 3.

Literæ omnes distribuuntur in *Labiales* בומף (bumaph), *Palatinas* גיכק (gichak), *Linguales* דטלנת (datlæneth), *Dentales* זסצרש (zastserasch) et *Gutturales* אהחע (ahacha); earumque sex a Grammaticis dicuntur *adspiratæ*, בגדכפת bh, gh, dh, ch, ph, th, (begadkephath), quatuor *quiescibiles* אהוי (æhevi); et harum denique tres אוי appellantur *matres lectionis*.

Not. Moveri sive *mobiles esse* dicuntur literæ quiescibiles, cum sonus earum effertur, ut אָבַד (periit), יִקְטֹל (occidet), וְעֵץ (et arbor), הַיּוֹם (dies); contra *quiescere* dicuntur, ubi pronuntiari nequeunt, utpote Vocali (§ 4.) aut signo *Scheva* (§ 7 et 8.) carentes, v. c. בָּרָא (creavit), אָבָה (voluit), זֶה (hic), אֲנִי (ego), לוֹ (ei), וּבֵין (et inter).

§ 4.

Vocalium signa nunc usitata Hebræis ipsis prorsus incognita fuerunt et quinto demum seculo post Chr. n. inventa esse videntur. Possunt illa ad tria hæc sonorum genera commode revocari :

A (ָ), (ַ) et *Æ* (ֶ), cui respondet א,
E (ֵ), (ֶ) et *I* (ִ), (יִ), cui respondet י,
O (וֹ), (ָ), *OE* Belg. (ֻ) et *U* (וּ), cui respondet ו;

et quantitatis habitâ ratione hoc ordine disponuntur :

ָ *Kamets*, *A* longum.	ַ *Patach*, *A* breve.
ֵ *Tsere*, *E* longum.	ֶ *Segol*, *E* breve, *Æ*.
ִי *Chirek plenum*, *I* longum.	ִ *Chirek defectiv.*, *I* anceps.
וֹ *Cholem plenum* et ֹ *Cholem defectivum*, *O* longum.	ָ *Kamets-Chatuph*, *O* breve.
וּ *Schurek*, *U* (*o e* Belgar.) longum.	ֻ *Kibbuts*, plerumque *U* (*o e* Belgar.) breve, vel *U* (*ü* Germanor.).

§ 5.

Punctum, quo *Cholem defectivum* notatur, literæ suæ consonanti imponitur; ut קֹל (pro קוֹל, vox) : et in literis שׁ ac שׂ hoc punctum cum ipsius literæ puncto coalescit; ut scribatur שֹׂטְנִים *sotnim* (adversarii); מֹשֶׁה *moscheh* (Moses); שֹׁמֵר *schomer* (custodiens); יִרְפֹּשׂ *jirphos* (conculcabit).

§ 6.

Utrum ָ *Kamets* sit an *Kamets-Chatuph*, e vocis origine est cognoscendum. Plerumque autem est *Kamets-Chatuph* a) sequente *Scheva* (§ 7), ut חָכְמָה *chochma* (sapientia); b) sequente *Dagesch forti* (§ 10), ut חָנֵּנִי *chonneni* (miserere mei); c) in syllabâ compositâ (§ 16) tono destitutâ, ut כָּל־אִישׁ *col-isch* (omnis homo), וַיָּקָם *vajjakom* (surrexit).

§ 7.

Scheva simplex (:), quod subjicitur literis Vocali carentibus, v. c. מַלְכָּה *malca* (regina), קְטֹל *k'tol* (occidere), in fine non additur nisi literæ ךְ aut altero *Scheva* præcedente; ut scribatur קָטַל (occidit), מֶלֶךְ (rex), קָטַלְתְּ

(occidisti). *Mobile* illud a Grammaticis dicitur, si auditur, ut in קְטֹל; sin minus, *quiescens*, ut in מַלְכָּה.

§ 8.

Scheva compositum, quod subjicitur literis gutturalibus (§ 3.) Vocali carentibus, pro sonorum varietate (§ 4.) triplex est:

a) *Chateph-Patach* (-:), v. c. אֲרִי *ari* (leo), חֲמוֹר *chamor* (asinus), מַעֲלֶה *maalê* (locus excelsus, collis).

b) *Chateph-Segol* (..:), v. c. אֱנוֹשׁ *enosch* (homo), עֱנוּת *enuth* (cantus).

c) *Chateph-Kamets* (T:), v. c. חֳלִי *choli* (morbus), אָהֳלוֹ *oholo* (tentorium ejus).

Not. Interdum tamen et gutturalibus literis subjicitur *Scheva simplex*, ut תַּחְתִּי (inferior), et reliquis *compositum*, ut קֳדָשִׁים *kodaschim* (sacra), וּזֲהַב *usahabh* (et aurum).

§ 9.

Patach furtivum subjicitur literis ח, ע et ה mappikato (הּ, § 11.), quoties illæ in fine vocis collocantur nec præcedit sonus *A*, v. c. רוּחַ *rûach* (spiritus), רֵעַ *rêa* vel potius *rêagh* (amicus), גָּבוֹהַּ *gabôah* (altus).

§ 10.

Dagesch, h. e. punctum literis impressum, vel *forte* est vel *lene*. *Dagesch lene* appellatur, quo literis בגדכפת (§ 3) adimitur adspiratio; *Dagesch forte*, quo indicatur, literam illo insignitam esse duplicandam, ut נָתַנּוּ (dedimus), שַׂתִּי (posui), pro נָתַנְנוּ, שַׂתְתִּי: estque hoc

aut *compensativum* (ut סַבּוֹ pro סַבְבוֹ, הַדָּבָר pro הַלְדָּבָר) aut *characteristicum* (cf. § 43, 118.) aut *euphonicum* (ut מַה־יִּקְרָא).

§ 11.

Mappik est punctum in literâ ה finali, quo significatur eam non *quiescere* (§ 3. not.), v. c. גָּבַהּ *gabah'* (altus fuit) תָּמַהּ *thamah'* (admiratus est), אֱלוֹהַּ, *'loah'* (Deus).

§ 12.

Makkeph est lineola transversa, qua voces monosyllabæ aut dissyllabæ cum sequente voce ita junguntur, ut tonum (§ 14.) in eam projiciant, v. c. עַד־אָז *ad-âs* (quousque), אֶת־כָּל־עֵשֶׂב *eth-col-ésebh* (omnem herbam), בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל *b'ne-jisraël* (filii Israel).

§ 13.

Metheg est lineola perpendicularis Vocali adposita, qua significatur illam esse paulo distinctius efferendam aut *Scheva* sequens cum alterâ syllabâ esse jungendum, v. c. הָאָדָם *haadám* (homo), קָטְלָה *ka-t'la* (non *kot-la*, cf. § 6, occidit). Ponitur etiam inter *Scheva compositum* (§ 8) eique antecedentem Vocalem, v. c. שָׂהֲדִי *sa-h^a^di* (testis meus), לֵאמֹר *le-^e^mor* (dicendo).

§ 14.

Accentus iidem et Tonum verborum significant et Interpunctiones. Tonus autem plerumque in ultimâ vocis syllabâ nititur, ut קָטַל *katál*, occidit (vox *Milra*); rarius in penultimâ, ut מֶלֶךְ *mélech*, rex (vox *Milél*).

§ 15.

Sunt autem Accentus vel *Conjunctivi* (*Servi*) vel *Distinctivi* (*Domini, Imperatores, Reges, Comites*). Conjunctivorum frequentiores sunt *Munach* (֣), *Merca* (֥) et *Mahpach* (֤); distinctivorum tres potissimum sunt observandi,

a) *Silluk* (ֽ) cum *Soph-pasuk* (:); quibus conjunctis, tamquam maximâ interpunctione, finis cujusque enuntiationis significatur, v. c. : הָאָֽרֶץ׃

b) *Athnach* (֑), qui in mediâ plerumque enuntiatione collocatur et congruit fere cum Recentiorum duplici puncto (:) et commate cum puncto (;). In ligatâ oratione ejus vicem sustinet

c) *Merca mahpachatum* (֭), v. c. רְשָׁעִ֭ים.

Minores interpunctiones indicant *Sgolta* (֒), *Sakeph-katon* (֔), *Sakeph-gadol* (֕) et *Tiphcha* (֖).

DE SYLLABIS ET IMMUTATIONE VOCALIUM.

§ 16.

Syllabæ dicuntur *simplices*, quæ Vocali terminantur; *compositæ*, quæ Consonante; ut in voce קָטַל syllaba קָ simplex sit, טַל composita : in quo est animadvertendum, longam fere esse syllabæ simplicis Vocalem. In dinumerandis syllabis *Scheva simplex* (§ 7.) ad posteriorem syllabam est referendum (*mobile* est, § 7.), ubi longa Vocalis antecedit; ubi brevis, ad priorem (*quiescit*, § 7.); v. c. קָֽטְלוּ *ka-t'lu* (occiderunt), קוֹטְלִים *ko-t'lim* (occiden-

tes), קָטַלְתָּ *ka-tal-ta* (occidisti), מִרְמָה *mir-ma* (fallacia): *Scheva compositum* (§ 8.) semper trahitur ad syllabam sequentem; v. c. טַעֲמוֹ *ta-ᵃmo* (sapor ejus). Quoties in mediâ voce duo *Scheva* concurrunt, alterum ad priorem syllabam pertinet, alterum ad posteriorem; ut יִקְטְלוּ *jik-t'lu* (occident); item סִפְּרוּ (pro סִפְּרְוּ) *sip-p'ru* (recensuerunt).

§ 17.

Vocales *impuræ* sunt, h. e. cum aliis commutari aut abjici nequeunt

a) quæ post se habent literam quiescentem (§ 3.), ut רָאשׁ (pauper), קוֹל (vox), מָשִׁיחַ (unctus), aut eam literam, in qua quiescere deberent, perdiderunt, ut כְּתָב (scriptum, codex) pro כְּתָאב, כְּאֵב (dolor) pro כְּאֵיב.

b) quæ post se habent *Dagesch forte* (§ 10), ut גַּנָּב (fur), גִּבּוֹר (heros).

c) quæ præcedunt literam gutturalem (aut ר), quæ *Dagesch forte* respuisse putanda est (§ 18, b); v. c. אַחִים (fratres) pro אַחִּים, חָרָשׁ (faber) pro חָרָּשׁ (Forma s. syllaba dagessanda).

§ 18.

Vocales *puræ* tribus his modis immutantur:

a) Brevis in locum longæ (§ 4.) succedit, ubi e compositâ syllabâ (§ 16.) tonus in aliam aut *descendit* aut *adscendit*, v. c. יַד־יְהוָֹה (manus Jehovæ) pro יָד־, וַיָּקָם (et surrexit) pro וַיָּקוֹם. *Tsere* hic in *Segol* mutatur et *Cholem* in *Kamets-chatuph*, v. c. בֶּן־אָדָם (filius hominis) pro בֵּן־, כָּל־הָעָם (omnis populus) pro כּוֹל־ s. כֹּל.

At subsequente *Dagesch forti* (§ 10.) *Kamets* quidem itidem transit in *Patach*, v. c. גָּג (tectum) Plur. גַּגּוֹת, גָּמָל (camelus), Plur. גְּמַלִּים; sed *Tsere* in *Chirek* et *Cholem* in *Kibbuts*; v. c. לֵב (cor), לִבִּי (cor meum); חֹק (statutum, lex), Plur. חֻקִּים.

b) Longa ponitur pro brevi, ubi composita syllaba in simplicem (§ 16.) convertitur, v. c. in קְטָלוֹ *k'ta-lo* (occidit eum) a קָטַל. Cum porro literæ gutturales (§ 3.) et ר addendo *Dagesch* forti (§ 10.) duplicari nequeant, earum geminatio ita plerumque compensatur, ut præcedens Vocalis brevis mutetur in longam, v. c. הָעַיִן (oculus) pro הַעַּיִן, בֵּרֵךְ (fortunare) pro בִּרֵּךְ; qua quidem mutatione *Chirek* transit in *Tsere*, *Kibbuts* in *Cholem*, v. c. מֵרָחוֹק (e longinquo) pro מִרָּחוֹק, בֹּורַךְ (fortunatus est) pro בֻּרַּךְ.

c) Vocalis omnino abjicitur, aut voce auctâ ac tono in postremam illius syllabam *descendente*, v. c. דְּבָרִים (verba) a Sing. דָּבָר, קְטַלְתֶּם (occidistis) a קָטַל; aut alio, in quod tonus transeat, vocabulo adjecto, v. c. דְּבַר־יְהוָֹה (verbum Jehovæ).

§ 19.

Ad tollendam pronuntiandi duritiam novæ quoque Vocales adsciscuntur. Quoties enim initio vocis duo *Scheva* concurrunt, prius convertitur in *Chirck* aut, si gutturalis est prima litera, in *Patach*; v. c. לִפְרִי (fructui) pro לְפְרִי, אַנְשֵׁי (viri, *st. cstr.*) pro אְנְשֵׁי. Quodsi *compositum* est posterius, prius *simplex* (§ 7 et 8.); hoc in eam transit Vocalem quacum illud est compositum; v. c. לַעֲבֹד (ad serviendum) pro לְעֲבֹד, לֶאֱכֹל (ad edendum) pro לְאֱכֹל, בָּחֳלִי (in morbo) pro בְּחֳלִי.

Not. In extremâ voce licet possint concurrere duæ Consonantes Vocalibus carentes v. c. קָטַלְתְּ (occidisti), וַיֵּשְׁתְּ (et potavit); interdum tamen ad mitigandam duritiam priori subjicitur Vocalis auxiliaris (Voc. *furtiva*), *Chirek* literæ י, Gutturalibus *Patach*, reliquis *Segol*; v. c. בַּיִת (domus) pro בַּיְת, נַעַר (puer) pro נַעְר, קֹדֶשׁ (sanctitas, sacrum) pro קֹדְשׁ, וַיֶּגֶל (patefecit) pro וַיְגְל.

§ 20.

E majoribus in extremâ enuntiationis voce collocatis Accentibus (§ 15.) hæ duæ oriuntur immutationes:

a) Cum syllaba, in qua tonus nititur, brevem habet Vocalem, hæc immutatur in longam, v. c. מָֽיִם sive מָ֑יִם (aquæ) pro מַיִם, קָטָֽל (occidit) pro קָטַל.

b) Cum tonus nititur in ultimâ syllabâ a duabus Consonantibus incipiente, v. c. תִּשְׁ|מְרוּ, קָֽ|טְלָה, *Scheva* illius syllabæ convertitur in Vocalem, et tonus quoque in ortam ita syllabam penultimam rejicitur. Interdum autem *Scheva simplex* (§ 7.) transit in *Segol*, ut כֶּ֑לִי (instrumentum) pro כְּלִי, וַיֶּ֑הִי (et fuit) pro וַיְהִי, et *Scheva compositum* (§ 8.) in longam ejusdem soni (§ 4.) Vocalem, v. c. אָ֑נִי (ego) pro אֲנִי, חֹ֑לִי (morbus) pro חֳלִי; plerumque vero revocatur Vocalis, quæ ob auctam in fine vocem erat abjecta, v. c. קָטָ֑לָה pro קָֽטְלָה, יִקְטֹ֑לוּ pro יִקְטְלוּ, קָטָ֑לוּ pro קָֽטְלוּ.

DE ARTICULO ET PRONOMINE.

§ 21.

Articuli una est forma הַ sequente *Dagesch forti* (.הַ pro primariâ formâ הַל), v. c. הַשֶּׁמֶשׁ (*de zon*); quæ ante Gutturales et ר plerumque convertitur in הָ (§ 18. b.), v. c. הָעַיִן (*het oog*), הָרֹאשׁ (*het hoofd*). Ante Gutturales cum subjecto *Kamets* הָ fere transit in הֶ, v. c. הֶעָלֶה (*het blad*), הֶהָרִים (*de bergen*).

Præpositiones בְּ, לְ et כְּ (§ 148.) Articulum fere extrudunt ejusque Vocalem cum sequente *Dagesch* adsciscunt; v. c. בַּשָּׁמַיִם (*in de hemelen*) pro בְּהַשָּׁמַיִם, לַפָּקִיד (*aan den bestuurder*) pro לְהַפָּקִיד, כַּשֶּׁמֶשׁ (*gelijk de zon*) pro כְּהַשֶּׁמֶשׁ.

§ 22.

Pronomina sive *separata* sunt sive *suffixa*. Ad *Separata* referuntur Personalia (in Nominativo), Demonstrativa, Relativa et Interrogativa. *Suffiguntur* autem Pronomina et Verbis (Pron. personalia in Casibus obliquis) et Nominibus (Pron. possessiva) et Particulis.

§ 23.

Pronomina *personalia* a Verbo *separata* hæc sunt:

Sing.		*Plur.*	
אֲנִי, אָנֹכִי, ego, *comm.*		אֲנַחְנוּ, נַחְנוּ, nos.	
אַתָּה, rarius אַתְּ, *masc.*	tu.	אַתֶּם, *masc.*	vos.
אַתְּ, aliquoties אַתִּי, *f.*		אַתֵּן, אַתֵּנָה, *fem.*	
הוּא, ille.		הֵם, הֵמָּה, illi.	
הִיא (in Pentat. הִוא), illa.		הֵן, הֵנָּה, illæ.	

§ 24.

Demonstrativa pronomina sunt
in *Sing. masc.* זֶה, rarius הַלָּזֶה, hic.
fem. זֹאת, rarius זוֹ, זֹה, hæc (hoc).
in *Plur. comm.* אֵלֶּה, rarius אֵל, hi, hæ (hæc).

§ 25.

Interrogativa pronomina duo sunt, מִי quis? quæ? מָה quid? — *Relativum* (qui, quæ, quod) in Sing. et Plur. redditur voce אֲשֶׁר; in Dativo אֲשֶׁר לוֹ (cui), אֲשֶׁר לָהֶם (quibus); in Accus. אֲשֶׁר אֹתוֹ (quem); cum Præpos. אֲשֶׁר בּוֹ (in quo); in Genit. אֲשֶׁר סוּסוֹ (cujus equus), et sic deinceps. Cf. § 30. 32. 116. 147. not. 2.

§ 26.

Verbis *Suffixa* pronomina Accusativum plerumque significant, v. c. קְטַלְתַּנִי (occidisti *me*); rarissime Dativum, v. c. נְתַתַּנִי (dedisti *mihi*). Eorum formæ hæ sunt:

Sing.

1. *comm.* נִי, ־ַנִי, ־ֵנִי, me.

2. *masc.* ךָ, כָה, c. Acc. maj. (§ 20.) ־ָךְ, te (marem).
fem. ךְ, ־ֵךְ, ־ַךְ, ־ֶךְ, te (feminam).

3. *masc.* הוּ, ו, ־ָהוּ, ־ֵהוּ, וֹ, eum.
fem. ־ָהּ, ־ָה, ־ֶהָ, eam.

Plur.

1. *comm.* נוּ, ־ָנוּ, ־ֵנוּ, nos.

2. *masc.* כֶם, vos (mares).
fem. כֶן, vos (feminas).

3 *masc.* ם, הֶם, ָם et ֵ֫ם, ֵם et ֶם (poët. ָמוֹ, ֵ֫מוֹ), eos.
fem. הֶן, ָן, ֵ֫ן, ֵן, eas.

Ceterum animadvertendum est, formas a Consonante incipientes suffigi Verborum formis in Vocalem desinentibus, v. c. קְטַלְתַּ֫נִי; eas autem quæ a sono *A* (-, ָ) incipiant, formis Præteriti; quæ a sono *E* (ֵ, ֶ), formis Futuri et Imperativi, v. c. קְטָלַ֫נִי (occidit me), יִקְטְלֵ֫נִי (occidet me), קְטְלֵ֫נִי (occide me).

§ 27.

Haud raro etiam inter Verbum (vel Particulam) eique suffixum Pronomen litera נ inseritur (*Nun epentheticum*), unde hæ exsistunt formæ:

Sing.

1. *comm.* ַ֫נִּי et ֶ֫נִּי pro ַ֫נְנִי, ֶ֫נְנִי.
2. *masc.* ֶ֫ךָּ, ֶ֫כָּה pro ֶ֫נְךָ.

3 *masc.* ֶ֫נּוּ (pro ֶ֫נְהוּ), נּוּ.
fem. ֶ֫נָּה pro ֶ֫נְהָ.

Plur.

1. *comm.* ֶ֫נּוּ pro ֶ֫נְנוּ.

quæ tamen non usurpantur nisi in Futuro et interdum etiam in Imperativo.

§ 28.

Nominibus *Suffixa* pronomina *Possessiva* appellari possunt, quamquam proprie sunt Genitivi Pronominum personalium (§ 23.), ut אָבִי (πατήρ μου), קוֹלוֹ (vox *ejus*), קוֹלָם (vox *eorum*). *Singulari* autem numero hæc suffiguntur pronomina:

1. *comm.* ִי, meus, mea, meum (*mei*).

2 *masc.* ךָ, c. maj. Acc. ◌ֶךָ, tuus, a, um (*tui*, de mare).
fem. ךְ, ◌ֵךְ, tuus, tua, tuum (*tui*, de feminâ).

3 *m.* וֹ, הוּ, ◌ֵהוּ, וֹ, הֹ, suus, a, um, s. ejus (de mare).
f. הָ, ◌ָה, ◌ֶהָ, suus, a, um, s. ejus (de feminâ).

1. *comm.* נוּ, ◌ֵנוּ, noster, nostra, um (*nostri*, *nostrûm*).

2 *m.* כֶם, vester, a, um (*vestri*, *vestrûm*, de maribus).
f. כֶן, vester, a, um (*vestri*, *ûm*, de feminis).

3 *m.* הֶם, ◌ָם, poët. ◌ָמוֹ, suus, a, um, s. eorum.
f. הֶן, הֵן, ◌ָן, suus, a, um, s. earum.

§ 29.

Pluralis ac *Dualis* numeri Nominibus *Suffixorum* pronominum hæ sunt formæ :

1. *comm.* ◌ַי, mei, meæ, mea (*mei*).

2 *m.* ◌ֶיךָ, tui, tuæ, tua (*tui*, de mare).
f. ◌ַיִךְ, ◌ַיְכִי, tui, æ, a (*tui*, de feminâ).

3 *m.* ◌ָיו, ◌ָו, poët. ◌ֵיהוּ, sui, æ, a, s. ejus (de mare).
f. ◌ֶיהָ, sui, æ, a, s. ejus (de feminâ).

1. *comm.* ◌ֵינוּ, nostri, æ, a (*nostri*, *nostrûm*).

2 *m.* ◌ֵיכֶם, vestri, æ, a (*vestri*, *ûm*, de maribus).
f. ◌ֵיכֶן, vestri, æ, a (*vestri*, *ûm*, de feminis).

3 *m.* ◌ֵיהֶם, sui, æ, a, s. eorum.
f. ◌ֵיהֶן, sui, æ, a, s. earum.

Not. Gravia dicuntur *Suffixa* in Sing. כֶם, כֶן, הֶם, הֶן, in Plur. ◌ֵיכֶם, ◌ֵיכֶן, ◌ֵיהֶם, ◌ֵיהֶן; reliqua omnia *levia*. Illis major, his minor efficitur Vocalium Nominis, cui adji-

ciuntur, correptio, v. c. דָּבָר (verbum), דְּבָרִי, דְּבָרוֹ, דִּבְרֵי, sed דְּבַרְכֶם, דִּבְרֵיהֶם (cf. § 119. sqq.).

§ 30.

Ut facilius intelligatur quomodo hæc Pronomina (§ 28 et 29.) sint Nominibus *suffigenda*, exempli gratiâ adjiciamus Nomen cum trium Personarum utriusque Numeri *Suffixis* :

Sing. סוּס, equus.

1. *comm.* סוּסִי, equus meus.	1. *comm.* סוּסֵנוּ, equus noster.
2 { *m.* סוּסְךָ / *f.* סוּסֵךְ } equus tuus.	2 { *m.* סוּסְכֶם / *f.* סוּסְכֶן } equus vester.
3 { *m.* סוּסוֹ / *f.* סוּסָהּ } equus suus, s. equus ejus.	3 { *m.* סוּסָם, equus eorum. / *f.* סוּסָן, equus earum. } s. equus suus.

Plur. סוּסִים, in *Statu constr.* (§ 117. sq.) סוּסֵי, equi.

1. *comm.* סוּסַי, equi mei.	1. *comm.* סוּסֵינוּ, equi nostri.
2 { *m.* סוּסֶיךָ / *f.* סוּסַיִךְ } equi tui.	2 { *m.* סוּסֵיכֶם / *f.* סוּסֵיכֶן } equi vestri.
3 { *m.* סוּסָיו / *f.* סוּסֶיהָ } equi sui; s. equi ejus.	3 { *m.* סוּסֵיהֶם, equi eorum. / *f.* סוּסֵיהֶן, equi earum. } s. equi sui.

Reliquarum formarum exempla sint : אָבִיךְ (pater tuus, *fem.*), אָבִיו et אָבִיהוּ (pater ejus, *masc.*), אָבִינוּ (pater noster), אֲבִיהֶם (pater eorum), a *Statu constr.* אֲבִי (§ 136.) nominis אָב ; porro שָׂדֵהוּ (campus ejus, *masc.*) a שָׂדֶה, מַרְאָהָ (adspectus ejus, *fem.*) a מַרְאֶה.

§ 31.

Particulis *Suffixa* pronomina sive *Nominativum* significant sive *Casus obliquos*. Ubi enim Adverbiis, Conjun-

ctionibus et Interjectionibus suffiguntur, Nominativus est intelligendus, v. c. הִנְנִי ecce ego, הִנֵּנוּ ecce ille, עוֹדֶנִּי adhuc ego (sum), יֶשְׁךָ præsto tu (es), אֵינֶנִּי non præsto ego (sum), אַיּוֹ ubi ille (est)? — De literâ Nun epentheticâ in his formis vid. § 27.

§ 32.

Præpositionibus (§ 148-150.) vero cum Pronomina suffiguntur, eum Casum significant quocum illæ in aliis linguis junguntur; v. c.

a) לִי mihi; לְךָ tibi *masc.*, לָךְ tibi *fem.*; לוֹ ei *m.*, לָהּ ei *f.*; לָנוּ nobis; לָכֶם vobis *m.*, לָכֵנָה vobis *f.*; לָהֶם et poët. לָמוֹ iis *m.*, לָהֵן iis *f.*: ubi notandum est Præpositione לְ indicari Dativum (§ 116. coll. § 148. a.).

b) בִּי in me; בְּךָ in te *m.*, בָּךְ in te *f.* et sic ulterius בּוֹ, בָּהּ, בָּנוּ, בָּכֶם, בָּכֶן, בָּהֶן; sed una forma tertiæ pers. masc. plur. est בָּם, in iis (cf. § 148. a.).

c) אֹתִי me (Voculâ אֵת indicatur Accusativus, cf. § 116.); אֹתְךָ te *m.*, אֹתָךְ te *f.*; אֹתוֹ eum, אֹתָהּ eam; אֹתָנוּ nos; אֶתְכֶם vos; אֶתְהֶם et אֹתָם eos, אֹתָן eas (cf. § 148. b.).

d) מִמֶּנִּי (poët. מֶנִּי, מִנִּי) ex s. a me; מִמְּךָ ex te *m.*, מִמֵּךְ ex te *f.*, מִמֶּנּוּ (poët. מֶנְהוּ, מִנְהוּ) ex eo, מִמֶּנָּה ex eâ; מִמֶּנּוּ e nobis; מִכֶּם e vobis *m.*, et sic ulterius מִכֶּן, מֵהֶם (poët. מִנְהֶם), מֵהֶן. De ipsâ Præpositione מִן s. מִמֶּן vid. § 150.

e) E Præpositione כְּ s. כְּמוֹ, כָּמוֹ *ut* s. *secundum* (§ 148. a.) hæ exsistunt formæ: כָּמוֹנִי, כָּמוֹךָ, כָּמוֹהוּ, כָּמוֹהָ, Plur. כָּמוֹנוּ, כָּכֶם, כָּהֶם;

f) e Præpositione עִם *cum* : עִמִּי ; עִמְּךָ , עִמָּךְ ; עִמּוֹ , עִמָּהּ ; עִמָּנוּ ; עִמָּכֶם ; עִמָּהֶם et עִמָּם.

Not. Aliæ insuper sunt Particulæ, velut עַל (super), אֶל (ad), עַד (usque ad), אַחַר (post); quæ cum etiam usurpentur formâ plurali עֲלֵי, אֱלֵי, עֲדֵי, אַחֲרֵי, easdem atque Nomina in Plurali numero (§ 29.) Pronominum formas adsciscunt; ut dicatur עָלַי (super me), אֵלַי (ad me), עָדָיו (usque ad eum), עֲדֵיכֶם (usque ad vos), אַחֲרָיו (post eum), אַחֲרֵיכֶם (post vos). Cf. § 150.

DE VERBO UNIVERSE.

§ 33.

Primaria Verborum forma, quæ est tertia persona Sing. Præter. (קָטַל), fere tribus continetur literis, eademque radix est, unde pleraque Nomina ducuntur: quamquam interdum etiam Verborum origo in Nominibus est quærenda (*Verba denominativa*), ut verbi אָהַל (tentorium fixit) in nomine אֹהֶל (tentorium).

Reliquis fere omnibus Verborum formis e primariâ illâ effingendis inserviunt literæ האמנתיו (heemantiv), quæ propterea vocantur *Serviles*, suntque vel *Afformativæ* vel *Præformativæ*; ut in formâ תִּקְטֹלְנָה radicales sint קטל, serviles תנה, harumque afformativæ נה, præformativa ת.

§ 34.

Distinguenda autem sunt plura Verbi Hebraici *Genera*, quæ nos posthac, licet minus proprio nomine, *Con-*

jugationes appellabimus. Primarium idemque simplicissimum genus dicitur *Kal* (קַל, h. e. leve, nullo additamento oneratum), v. c. צָדַק (justus fuit). Ex eo quatuor maxime usitata ducuntur genera, quibus a verbo פָּעַל, quo antiquiores Grammatici tamquam flectendi Verbi exemplo uti consueverant, hæc indita sunt nomina : a) *Niphal*, v. c. נִצְדַּק, (justus cognitus est), b) *Piel*, v. c. צִדֵּק (justum declaravit, c) *Hiphil*, v. c. הִצְדִּיק (item just. declaravit, absolvit), d) *Hithpaël*, v. c. הִצְטַדֵּק (cf. § 53. se justum probavit, defendit). Duo horum generum, *Piel* et *Hiphil*, Passivas quoque habent formas, quæ vocantur *Pyal* et *Hophal* s. *Huphal*.

§ 35.

Verbum Regulare dicitur, quod tres literas radicales ubique retinet, ut קָטַל, צָדַק; *Irregulare*, cujus una aut duæ literæ radicales in flexione abjiciuntur (*Verbum defectivum*) aut una illarum quiescit (*Verbum quiescens*), v. c. שַׁק (osculare) pro נְשַׁק, Imper. verbi נָשַׁק; יַשִּׁי (decipiet) pro יַשִּׁיא, h. e. יַנְשִׁיא, Fut. *Hiph.* verbi נָשָׁא; קוֹם (surgere) pro קוֹם, Inf. absol. verbi קָם (pro קָוַם, surrexit).

DE VERBO REGULARI.

CONJUGATIO PRIMARIA (KAL).

§ 36.

Verbi Regularis קָטַל (occidit) in Genere primario (*Kal*) hæ sunt formæ:

Præter.

	Sing. masc.	*Sing.* comm.	*Sing.* fem.	*Plur.* masc.	*Plur.* comm.	*Plur.* fem.	
3	קָטַל		קָטְלָה		קָטְלוּ		3
2	קָטַלְתָּ		קָטַלְתְּ	קְטַלְתֶּם		קְטַלְתֶּן	2
1		קָטַלְתִּי			קָטַלְנוּ		1

Infinit.

Forma absol. קָטוֹל. *Forma constr.* קְטֹל.

Imperat.

	Sing. masc.	*Sing.* fem.	*Plur.* masc.	*Plur.* fem.	
2	קְטֹל	קִטְלִי	קִטְלוּ	קְטֹלְנָה	2

Futur.

	masc.	comm.	fem.	masc.	comm.	fem.	
3	יִקְטֹל		תִּקְטֹל	יִקְטְלוּ		תִּקְטֹלְנָה	3
2	תִּקְטֹל		תִּקְטְלִי	תִּקְטְלוּ		תִּקְטֹלְנָה	2
1		אֶקְטֹל			נִקְטֹל		1

Particip.

Act. (Benoni) קוֹטֵל; *fem.* קֹטְלָה, קֹטֶלֶת.
Pass. (Paul) קָטוּל; *fem.* קְטוּלָה.

§ 37.

Omnia fere primariæ hujus Conjugationis verba, quorum altera syllaba habet *Patach* (Verba med. *A*.), *transitiva* sunt, ut קָטַל, כָּרַת (secuit), כָּסַף (expetivit), כָּתַב (scripsit). *Intransitiva* pleraque aut *Tsere* habent in alterâ syllabâ (Verba med. *E*.) aut *Cholem* (Verba med. *O*.), v. c. זָקֵן (consenuit), יָבֵשׁ (exaruit), יָכֹל (potuit), קָטֹן (parvus fuit), יָגֹר (timuit): quæ utræque Vocales in Futuro transeunt in *Patach* (Verba Fut. *A*), v. c. יִזְקַן, יִקְטַן; alias vero plerumque aut retinentur aut cum ejusdem soni brevibus (§ 4.) commutantur, v. c. יָגֹרְתִּי (timui), יָכֹלְתָּ (potuisti).

§ 38.

Rariores Futuri formæ sunt יֹאמַר (dicet), יִתֵּן (pro יִנְתֵּן, dabit), יִשְׁמוֹר (servabit), Infinitivi יְכֹלֶת (posse), אַהֲבָה (amare). Sæpius formis in וּ et ִי desinentibus adjicitur litera ן (*Nun paragogicum*), v. c. תִּשְׁכְּבוּן (jacebitis), תִּדְבָּקִין (*fem.* pro תִּדְבְּקִי, adhærebis).

Primæ item Futuri personæ in utroque Numero haud raro additur ָה (*He paragogicum*); quo additamento plerumque significatur aut votum aut consilium sive exhortatio (Optativus, Conjunctivus), v. c. אֶשְׁמְרָה (utinam servem), נִשְׂרְפָה (comburamus).

§ 39.

Imperfecti vicem sustinet Futurum cum præfixo וַ sequente *Dagesch forti* (*Vav conversivum Futuri*), v. c. וַיִּקְטֹל (occidebat); sed וָאֶקְטֹל (occidebam) scribendum est ex § 18. b. Ubi duæ exstant Futuri formæ, *Vav conver-*

sivum brevem adsciscit ac tonum quoque interdum retrahit in syllabam antepenultimam (§ 52.).

Licet vero וַ decurtata tantum sit forma verbi הָוָה (i. q. הָיָה fuit), sæpius tamen Conjunctionem וְ (et) simul complectitur; ut וַיִּקְטֹל significare etiam possit *et occidebat*.

CONJUGATIONES DERIVATÆ.

A. NIPHAL.

§ 40.

Conjugatio *Niphal* (נִפְעַל), quæ proprie formatur præfigendâ syllabâ הִנְ, a) plerumque est Passiva, ut נִשְׁבַּר *fractus est;* b) Reflexiva, ut נִשְׁמַר *cavit sibi* a שָׁמַר (servavit, cavit); c) Reciproca, ut נִשְׁפַּט *litigavit, jure disceptavit* a שָׁפַט (judicavit). d) Deponens potest appellari, ubi primaria (*Kal*) prorsus est inusitata, v. c. נִשְׁבַּע *juravit*, נֶאֱנַח *ingemuit*, נֶאֱלַם *obmutuit*.

§ 41.

Sequatur nunc hujus Conjugationis Paradigma:

Præter.

	Sing.				*Plur.*		
	masc.	*comm.*	*fem.*	*masc.*	*comm.*	*fem.*	
3	נִקְטַל		נִקְטְלָה		נִקְטְלוּ		3
2	נִקְטַלְתָּ		נִקְטַלְתְּ	נִקְטַלְתֶּם		נִקְטַלְתֶּן	2
1		נִקְטַלְתִּי			נִקְטַלְנוּ		

Infinit.

Forma absol. נִקְטֹל et הִקָּטֹל. *Forma constr.* הִקָּטֵל.

Imperat.

	Sing.		*Plur.*	
2	*m.* הִקָּטֵל	*f.* הִקָּטְלִי	*m.* הִקָּטְלוּ	*f.* הִקָּטֵלְנָה 2

Futur.

	Sing.			*Plur.*		
	masc.	*comm.*	*fem.*	*masc.*	*comm.*	*fem.*
3	יִקָּטֵל		תִּקָּטֵל	יִקָּטְלוּ		תִּקָּטֵלְנָה 3
2	תִּקָּטֵל		תִּקָּטְלִי	תִּקָּטְלוּ		תִּקָּטֵלְנָה 2
1		אֶקָּטֵל			נִקָּטֵל	1

Particip.

Masc. נִקְטָל; *fem.* נִקְטָלָה , נִקְטֶלֶת.

§ 42.

In utraque personâ fem. Plur. Fut. ubique fere *Patach* reperitur pro *Tsere*, v. c. תִּשָּׁגַלְנָה (vitiabuntur), תֵּאָכַלְנָה (comedentur); in reliquis personis nusquam fere obvia est hæc commutatio nisi adposito Accentu majore, v. c. וַיִּגָּמַל (ablactabatur). Quoties vero Futuro, Infinitivo aut Imperativo succedit vox monosyllaba, tonus in penultimam syllabam retrahi solet atque *Tsere* immutari in *Segol*, v. c. יִלָּכֶד בָּהּ (capietur in eâ), לְהִסָּתֶר שָׁם (*pour y être caché*), הִלָּחֶם בּוֹ (proeliare contra eum).

B. PIEL ET PYAL.

§ 43.

Piel (פִּעֵל), in quo media Radicalis duplicatur et *Scheva* sub Præformativis (§ 33.) retinetur, has potissimum habet significationes : a) Caussativam generis *Kal*, ut אִבֵּד

perdidit ab אָבַד (periit), לִמֵּד *docuit* a לָמַד (didicit), et subinde Declarativam, v. c. טִמֵּא *impurum declaravit* a טָמֵא (impurus fuit); b) Intensivam generis *Kal*, ut נִגַּע *percussit* a נָגַע (tetigit), שִׁבֵּר *perfregit* a שָׁבַר (fregit), שִׁאֵל *mendicavit* a שָׁאַל (petiit); c) Privativam fere in Verbis denominativis (§ 33.), v. v. זִנֵּב *caudam amputavit* a זָנָב (cauda), דִּשֵּׁן *cinerem removit* a דֶּשֶׁן (cinis).

Passivum hujus generis est *Pyal* (פֻּעַל), ut לֻמַּד *edoctus est*, מְטֻמָּאָה Partic. fem. *polluta*.

§ 44.

Paradigma illius hoc est:

Præter.

	Sing. masc.	comm.	fem.	*Plur.* masc.	comm.	fem.	
3	קִטֵּל		קִטְּלָה		קִטְּלוּ		3
2	קִטַּלְתָּ		קִטַּלְתְּ	קִטַּלְתֶּם		קִטַּלְתֶּן	2
1		קִטַּלְתִּי			קִטַּלְנוּ		1

Infinit.

קַטֵּל

Imperat.

	Sing.		*Plur.*		
2	*masc.* קַטֵּל	*fem.* קַטְּלִי	*masc.* קַטְּלוּ	*f.* קַטֵּלְנָה	2

Futur.

	Sing. masc.	comm.	fem.	*Plur.* masc.	comm.	fem.	
3	יְקַטֵּל		תְּקַטֵּל	יְקַטְּלוּ		תְּקַטֵּלְנָה	3
2	תְּקַטֵּל		תְּקַטְּלִי	תְּקַטְּלוּ		תְּקַטֵּלְנָה	2
1		אֲקַטֵּל			נְקַטֵּל		1

Particip.

Masc. מְקֻטָּל; *fem.* מְקֻטָּלָה, מְקֻטֶּלֶת.

§ 45

Eadem prorsus est Passivi flexio, ut Paradigmatis usu supersedeamus; v. c. Præt. קֻטַּל, קֻטְּלָה, קֻטַּלְתִּי, Inf. קֻטַּל, Futur. יְקֻטַּל, Partic. מְקֻטָּל. Imperativus vero omnino deest.

§ 46.

In Præter. frequens est *Patach* pro *Tsere*, ut לִמַּד (docuit), rarius *Segol*, ut כִּבֶּס (lavit). Infinitivus absolutus interdum habet *Cholem*, ut יַסּוֹר (castigando), et Passivum *Kamets-chatuph* aut *Schurek* pro *Kibbuts*, v. c. כָּרַּת (abscissus est), יוּלַּד (genitus est).

C. HIPHIL ET HOPHAL.

§ 47.

Hiphil (הִפְעִיל) formatur præfigendo ה et literâ י posteriori syllabæ inserendâ. Est autem hoc genus a) Caussativum, ut *Piel*, v. c. הוֹצִיא *eduxit* a יָצָא (exiit): in quo animadvertendum, plerumque alterutrum tantum ejusdem verbi exstare, aut *Piel* aut *Hiphil*, aliquoties tamen utrumque eâdem plane significatione reperiri, v. c. אִבֵּד et הֶאֱבִיד *perdidit*: b) rarius Intransitivum et Neutrale, ut *Kal*, v. c. עָשַׁר et הֶעֱשִׁיר *dives factus est*, et in verbis colorem ac tempus indicantibus, v. c. הִלְבִּין *albus fuit*, הִשְׁכִּים *mane fecit*. — *Hophal* (הָפְעַל s. הֻפְעַל) est Passivum, v. c. הָשְׁלַךְ *projectus est* ab הִשְׁלִיךְ (projecit).

§ 48.

Addamus nunc Paradigma :

Præter.

	Sing. masc.	comm.	fem.	*Plur.* masc.	comm.	fem.	
3	הִקְטִיל		הִקְטִ֫ילָה		הִקְטִ֫ילוּ		3
2	הִקְטַלְתָּ		הִקְטַלְתְּ	הִקְטַלְתֶּם		הִקְטַלְתֶּן	2
1		הִקְטַלְתִּי			הִקְטַלְנוּ		1

Infinit.

Forma absol. הַקְטֵיל et הַקְטֵל. *Forma constr.* הַקְטִיל.

Imperat.

	Sing.		*Plur.*	
2	*m.* הַקְטִיל	*f.* הַקְטִ֫ילִי	*m.* הַקְטִ֫ילוּ	*f.* הַקְטֵ֫לְנָה 2

Futur.

	Sing. masc.	comm.	fem.	*Plur.* masc.	comm.	fem.	
3	יַקְטִיל		תַּקְטִיל	יַקְטִ֫ילוּ		תַּקְטֵ֫לְנָה	3
2	תַּקְטִיל		תַּקְטִ֫ילִי	תַּקְטִ֫ילוּ		תַּקְטֵ֫לְנָה	2
1		אַקְטִיל			נַקְטִיל		1

Particip.

Masc. מַקְטִיל; *fem.* מַקְטִילָה.

§ 49.

Passivum הָקְטַל, cui deest Imperativus, eadem ratione flectitur ut *Kal* et *Niphal*; v. c. הָקְטְלָה, הָקְטַ֫לְנוּ, Inf. הָקְטֵל, Fut. יָקְטַל, Part. מָקְטָל. Ceterum frequens in eo est *Kibbuts* pro *Kamets-chatuph*, ut הֻקְטַל, יֻקְטַל, מֻקְטָל.

§ 50.

Litera ה, quæ *characteristica* dicitur, in Futuro et Participio a Præformativis est extrusa, quoniam יַקְטִיל, מַקְטִיל ponitur pro יְהַקְטִיל, מְהַקְטִיל; sed ante Infinitivum cum Præpositione semper fere retinetur, v. c. לְהַקְטִיל.

§ 51.

Vocalis ִי impura (§ 17.) in Præterito semper et in Participio plerumque retinetur; Infinitivus vero, Imperativus et Futurum alteram quoque habent formam cum *Tsere* puro (§ 18.), v. c. הַשְׁמֵד et הַשְׁמִיד (perdendo *Inf. absol.*), הַשְׁמֵן (pinguem redde), et הַצְלַח (felix esto).

§ 52.

Futurum cum *Tsere* puro non minus atque Futurum *contractum* Verborum ע״ו (§ 87.) et *apocopatum* verborum ל״ה (§ 94.) usurpari solet a) post Vav conversivum (§ 39.), v. c. וַיַּבְדֵּל (et separavit); b) ad jubendum et optandum, v. c. יַכְרֵת *exstirpet*, contra יַכְרִית *exstirpabit*; תּוֹצֵא *proferat*, contra תּוֹצִיא *proferet*; c) ad prohibendum, v. c. אַל תַּסְתֵּר *ne abscondas*. Habet itaque vim Optativi et Subjunctivi Latinorum.

D. HITHPAEL.

§ 53.

In Conjugatione *Hithpaël* (הִתְפַּעֵל), quæ exstitit e *Piel*, ת syllabæ præformativæ הִתְ haud raro aut loco movetur aut primæ Radicali adsimilatur. In omnibus enim Verbis, quæ incipiunt a literâ *Dentali* (ז, ס, צ, שׁ, § 3.), ת in hujus literæ locum trajicitur, ut v. c. dicatur הִשְׁתַּמֵּר (cavit

sibi) pro השתמר; qua trajectione ת subinde etiam mutatur in ט, v. c. הצטדק (se justum probavit) pro הצתדק a צדק. Adsimilatur vero ת primis Radicalibus ד, ט, ת, v. c. הדבר pro התדבר, et sic הטהר, התמם; rarius primis Radicalibus נ et כ, v. c. הנבא (vaticinatus est) pro התנבא, הכסה (se operuit) pro התכסה.

§ 54.

Significatio illius a) Reflexiva plerumque est generis *Piel*, v. התעשר *se divitem reddidit* ab עשר (dives fuit); hincque sæpe notat *se exhibere, se gerere, simulare*, v. c. התחכם *se callidum exhibuit*, התגדל *superbe se gessit*, proprie *se magnum fecit*, התחלה *ægrotum simulavit*; b) eadem interdum est ac *Medii* Græcorum, v. c. התפתח *solvit sibi* (h. e. *in suam utilitatem*); c) rarius Passiva generis *Piel*, v. c. התפקד *recensitus est* a פקד (recensuit).

§ 55.

Jam videamus Paradigma:

Præter.

	Sing.				*Plur.*		
	masc.	*comm.*	*fem.*	*masc.*	*comm.*	*fem.*	
3	התקטל		התקטלה		התקטלו		3
3	התקטלת		התקטלת	התקטלתם		התקטלתן	2
1		התקטלתי			התקטלנו		1

Infinit.

התקטל

Imperat.

	Sing.		*Plur.*	
2	*m.* התקטל	*f.* התקטלי	*m.* התקטלו	*f.* התקטלנה 2

Futur.

	Sing. masc.	comm.	fem.	*Plur.* masc.	comm.	fem.	
3	יתקטל		תתקטל	יתקטלו		תתקטלנה	3
2	תתקטל		תתקטלי	תתקטלו		תתקטלנה	2
1		אתקטל			נתקטל		1

Particip.

Masc. מתקטל; *fem.* מתקטלה, מתקטלת.

§ 56.

Patach pro *Tsere* hic non in Præterito solum (cf. § 46.) v. c. התחזק (fortem se præstitit), sed in Futuro quoque et Imperativo frequens est, v. c. יתיצב (consistet), התענג (oblecta te).

Not. Passiva forma *Hothpaal* s. *Hythpaal*, cujus paucissima tantum reperiuntur exempla, eamdem fere habet significationem atque *Hithpaël*, v. c. התפקדו *recensiti sunt*, הטמא *se inquinavit.*

E. CONJUGATIONES RARIORES.

§ 57.

Poël, *Poal* et *Hithpoël*, quæ frequentes sunt in Verbis ע״ע (§ 72), rariores in regularibus Verbis, v. c. שורש (radices egit), eâdem ratione flectuntur ac *Piel*, *Pyal* et *Hithpaël*, ut קוטל, יקוטל, קוטלו, יקוטלנה, —קוטל, תקוטל, יקוטל, —מקוטל, התקוטל, מתקוטל. Ubi ejusdem Verbi et *Piel* et *Poël* reperiuntur, subinde eadem est utriusque significatio, subinde diversa; v. c. רצץ et רוצץ *pres-*

sit, sed סַבֵּב *convertit*, סוֹבֵב *circumdedit*. Passiva forma est *Poal*, Reflexiva *Hithpoël*, v. c. עוֹלַל (factus est), הִתְגּוֹלֵל (se volutare).

§ 58.

Pilel et *Pylal*, ut קְטָלֵל, קְטֻלַל, propriæ sunt Verbis ע״ו (§ 86.) nec præterea nisi rarissime usurpantur, v. c. שַׁאֲנַן (tranquillus fuit), אֻמְלַל (languit).

Rariores etiam sunt formæ *Pilpel*, v. c. סִלְסֵל (extulit), *Pealpal* (קְטַלְטַל), *Peopel* (קְטוֹטַל), aliæ; quæ uni vel paucis admodum Verbis propriæ sunt.

§ 59.

Paucissima Verba *quadrilittera*, h. e. quæ quatuor habent diversas Radicales, v. c. כִּרְסֵם (disturbavit), כֻּרְבַּל (vestitus est), ratione formæ proxime accedunt ad *Piel* et *Pyal* atque orta esse videntur e duorum Verborum confusione, v. c. רֻטֲפַשׁ (revixit) e רָטַב (succosus fuit) et טָפַשׁ (pinguis factus est).

VERBA CUM GUTTURALIBUS.

§ 60.

Cum *prima* Radicalis est gutturalis (§ 3.), pro *Scheva* simplici fere accipit compositum (§ 7 et 8.), v. c. עֲמֹד (subsiste), אֱסֹף (collige): quo fit, ut *Scheva* Præformativæ transeat in Vocalem, quacum illud *Scheva* est compositum, ideoque dicatur יַעֲמֹד, יֶאֱסֹף, נֶעֱמַד, הֶעֱמִיד, הָעֳמַד (§ 19.). Vocali autem posterioris syllabæ abjectâ *Scheva* compositum in brevem suam Vocalem mutatur, v. c. תַּעַמְדִי, יַעַמְדוּ, אֶעֶמְדָה. Quodsi vero etiam *Scheva* sim-

lex sub primâ gutturali retinetur, Præformativa tamen illius eam accipit Vocalem, quacum *Scheva* fuisset componendum, v. c. יַחְמֹד (desiderabit), יַחֲבֹשׁ (ligabit); paucissimis verbis exceptis, ut יִהְיֶה (erit) יִחְיֶה (vivet). Porro in Infinitivo, Imperativo et Futuro *Niphal* Vocalis Præformativæ ante gutturalem mutatur in *Tsere* (§ 18. b.), v. c. הֵאָמֵר (dici) יֵעָבֵד (coletur).

§ 61.

Cum *media* Radicalis est gutturalis, in Futuro et Imperativo semper habet *Patach* pro *Cholem*, ut יִזְעַק, זְעַק, a זָעַק (clamavit), יִבְחַר, בְּחַר a בָּחַר (elegit); quamvis vero illa in *Piel, Pyal* et *Hithpaël* respuit *Dagesch forte* (§ 18. b.), præcedens Vocalis brevis plerumque retinetur, v. c. שִׂחֵק (jocatus est), Infin. שַׂחֵק, רִחַץ (lotus est), הִטַּהֲרוּ (mundate vos), nec fere in longam mutatur nisi ante א, v. c. מֵאֵן (recusavit), non מִאֵן.

§ 62.

Ubi tandem *tertia* Radicalis gutturalis est, v. c. שָׁמַע (audivit), sive servatâ posterioris syllabæ Vocali adsciscit *Patach furtivum* (§ 9.), sive in locum hujus Vocalis *Patach* succedit. Servantur autem in posteriori syllabâ Vocales ִי, וּ et וֹ impurum (§ 17.), ut dicatur שָׁמוּעַ, שְׁמוֹעַ, הִשְׁמִיעַ, יַשְׁמִיעַ, מַשְׁמִיעַ: in *Patach* immutatur posterioris syllabæ Vocalis in Futuro et Imperativo *Kal*, ut יִשְׁמַע, שְׁמַע: *Tsere* tandem in posteriori syllabâ alias retinetur alias in *Patach* immutatur. Ac retinetur quidem a) plerumque in Participio *Kal* et *Piel*, ut שֹׁמֵעַ, מְשַׁלֵּחַ (ejiciens); b) in Infinitivo absoluto, ut שַׁלֵּחַ, cum in constr. dicatur שַׁלַּח; c) in Futuro

Niphal, in Præterito, Infinitivo et Futuro *Piel*, ubi verbum est enuntiationis extremum (cf. § 20.), v. c. יִגָּרַע (diminuetur), גִּדַּע (succidit), בַּלַּע (absorbere), יְבַקַּע (discindet), cum alias fere semper dicatur יִגָּרַע, גִּדַּע, בַּלַּע, יְבַקַּע.

§ 63.

Litera ר, ubi *Dagesch forti* esset duplicanda, semper efficit, ut præcedens Vocalis brevis transeat in longam (§ 18. b.), v. c. אֵרָפֵא (sanabor), יְבָרֵךְ (fortunabit); rarius præcedentem Vocalem convertit in *Patach*, v. c. וַיַּרְא (et vidit) pro וַיֵּרְא, הַמַּר (exacerbavit) pro הֵמֵר (Inf. *Hiph.* v. מָרַר).

VERBORUM FORMÆ SUFFIXIS PRONOMINIBUS MUTATÆ.

§ 64.

Cum Pronomina Verbis suffiguntur (§ 26.), horum formas quoque ob tonum projectum immutari oportet. Ac *Præteriti* quidem formæ cum *Suffixis* hæ sunt:

Sing. masc.	fem.	*Plur.*	
3 קְטָל (קְטַל ante כֶם et כֶן) —	קְטָלַת	קְטָלוּ *comm.*	3
2 קְטַלְתָּ	קְטַלְתִּי	קְטַלְתּוּ (pro קְטַלְתֶּם)	*m.* 2
1 *comm.* קְטַלְתִּי (eadem forma ac 2. pers. *fem.*)		קְטַלְנוּ *comm.*	1

observandum, קְטָלַת (3 *s. f.*) jungi cum Pronominibus a Consonante incipientibus, v. c. קְטָלַתְנִי, קְטָלַתְךָ, קְטָלַתְהָ, קְטָלַתְהוּ (contr. קְטָלַתּוּ, קְטָלַתָּה); idque contra legem § 26. extr. indicatam.

Not. Terminationes ת ַ (3. *s. f.*), תְּ (2. *s. f.*) ac תוּ (2. *pl. m.*) eædem sunt in duabus reliquis Conjugationibus quibus Pronomina suffiguntur, *Piel* et *Hiphil*. *Tsere* generis *Piel* ante Pronomina ךָ, כֶם, כֶן transit in *Segol*, ut קִטֶּלְךָ, קִטֶּלְכֶם; ante reliqua abjicitur, ut קִטְּלַנִי, קִטְּלוֹ, קִטְּלָהּ.

§ 65.

Infinitivus et *Imperativus* (קְטֹל) abeunt in formam קָטְל, ut לְקָטְלֵנִי (ad occidendum me), קָטְלֵהוּ (occide eum); sed ante ךָ, כֶם, כֶן Infinitivus fere abit in קְטָל (k'tol), ut לְקָטָלְךָ (ad occidendum te).

§ 66.

In *Futuro Kal* personæ omnes, quæ tertiâ Radicali terminantur, posterioris syllabæ Vocalem amittunt, ut יִקְטְלֵנִי, אֶקְטְלֵהוּ, נִקְטָלְךָ; sed ante ךָ, כֶם, כֶן eam permutant cum *Kamets-chatuph*, ut יִקְטָלְכֶם, נִקְטָלְךָ. Pro תִּקְטֹלְנָה ante *Suffixa* usitata tantum est forma masc. תִּקְטְלוּ. — Verba Futuri *A* (§ 37.) retinent fere hunc sonum, sed productum in *Kamets*, v. c. יִלְבָּשֵׁנִי (vestiet me), יִשְׁמָעֵנִי (audiet me). — *Tsere* in Futuro *Piel* iisdem atque in Præterito (§ 64. extr.) mutationihus est obnoxium: quarum exempla sint יְקַטְּלוֹ, אֲקַטְּלֵם, יְקַטֶּלְכֶם.

DE VERBO IRREGULARI.

§ 67.

Ad enumeranda Verborum Irregularium (anomalorum) genera Grammatici etiamnum adhibent Vetus Paradigma פָּעַל (§ 34.), appellantque in his Verbis primam Radicalem פ, alteram ע, tertiam ל; ut verbum פ״א dicatur, cujus prima Radicalis est א, v. c. אָמַר; verbum ע״ו, cujus media Radicalis est ו, v. c. קוּם; verbum ל״ה, cujus tertia Radicalis est ה, v. c. גָּלָה; verbum ע״ע sive verbum geminans ע, cujus tertia Radicalis eadem est ac media, v. c. סָבַב.

§ 68.

Sunt autem duo omnino horum Verborum genera, alterum *defectivorum*, alterum *quiescentium* (§ 35.). Ad *defectiva* pertinent verba פ״ן (ad quæ accedunt plura פ״י) et ע״ע (§ 72-76.); ad *quiescentia* verba פ״א (§ 77. sq.), פ״י (§ 79-83.), ע״ו (§ 84-87), ע״י (§ 88.), ל״א (§ 89. sq.) et ל״ה (§ 91-97.). De singulis cum seorsum viderimus, pauca adjiciemus de illorum omnium *affinitate* (§ 99-101.) ac de Verbis *dupliciter anomalis* (§ 98.).

VERBA DEFECTIVA.

A. VERBA פ״ן (נָגַשׁ adpropinquavit).

§ 69.

In Imperativo et Infinitivo constructo נ plerumque abjicitur, v. c. גַּשׁ. שַׁק (osculare), שְׂאֵת (ferre) pro

נְגַע, נְשַׁק, נְשׂוֹא; sed Infinitivus semper fere habet formam femininam ‎ֶ ת aut, ubi tertia Radicalis est gutturalis, ‎ַ ת, v. c. גֶּשֶׁת, גַּעַת (tangere) a נָגַע; et Imperativus pro *Patach* interdum *Tsere*, v. c. גֵּשׁ, תֵּן (da).

§ 70.

Litera נ adsimilatur fere mediæ Radicali in iis formis, ubi illa esset primam syllabam terminatura, v. c. יִגַּשׁ, *Niph.* נִגַּשׁ, *Hiph.* הִגִּישׁ, הֻגַּשׁ, יַגִּישׁ pro יִנְגַּשׁ, נִנְגַּשׁ etc.: in quo animadvertendum, rarius esse in *Kal* Futurum *O* (§ 37.) ut יִפֹּל (cadet), יִקֹּב (perforabit), et unius prope exempli יִתֵּן (dabit). Ceterum hæc adsimilatio cum alias interdum omittitur, v. c. תִּנְגֹּשׂוּ (exigetis), יִנְטֹר (reservabit), tum maxime ubi media Radicalis est gutturalis, v. c. יִנְחַל (possidebit), יִנְאַץ (contemnet).

§ 71.

Iisdem prorsus anomaliis obnoxium est Verbum לָקַח (sumsit), ut dicatur in Fut. יִקַּח, in Imper. קַח, in Inf. constr. קַחַת, in Fut. *Hoph.* יֻקַּח pro יֻלְקַח, לְקַח etc.; in *Niphal* vero retinetur נִלְקַח. Adsimilatio porro eadem atque in Verbis פ״ן reperitur etiam in pluribus Verbis פ״י, in iis præcipue quorum media Radicalis est צ, v. c. יָצַק (fudit), יָצַר (formavit), ut dicatur יִצֹּק, אֶצֹּר. Sic etiam *Hiph.* הִנִּיחַ (posuit) a *Kal* inus. יָנַח.

Ad verbum נָתַן (dedit) monendum est, ejus tertiam quoque Radicalem adjectis literis haud raro adsimilari, v. c. נָתַתִּי, נְתַתֶּם, Infin. constr. תֵּת pro תֶּנֶת et cum Suff. תִּתִּי (*het geven door mij*).

B. VERBA ע״ע (סָבַב circumdedit).

§ 72.

Anomalia horum Verborum in eo consistit, ut in *Kal*, *Niphal* et *Hiphil* duæ posteriores Radicales contrahantur in unam, hæcque accipiat Vocalem quam habitura esset Radicalis media in formâ regulari, ac *Dagesch forti* duplicetur formâ in fine auctâ. Quæ ut fieri possit duplicatio ante Afformativas a Consonante incipientes, in Præterito inseritur וֹ, in Futuro ֵי.

Ceterum pro *Piel*, *Pyal* et *Hithpaël*, quæ regulares sunt, sæpe in his Verbis reperiuntur formæ rariores *Poël*, *Poal* et *Hithpoël* (§ 57.), aliquoties *Pilpel* (§ 58.) ejusque forma Reflexiva, v. c. גִּלְגֵּל (devolvit), הִתְמַרְמַר (exacerbatus est).

§ 73.

Sequantur nunc Paradigmata irregularium formarum, quarum in V. T. exempla reperiuntur, ac primo quidem loco

KAL.

Præterit.

	Sing. masc.	comm.	fem.	*Plur.* masc.	comm.	fem.	
3	סַב		סַבָּה		סַבּוּ		3
2	סַבּוֹתָ		(deest)	סַבּוֹתֶם		(deest)	2
1		סַבּוֹתִי			סַבּוֹנוּ		1

Infinit.

Forma absol. (reg.) סָבוֹב. *Forma constr.* סֹב.

Imperat.

	Sing.		Plur.	
2	*masc.* סֹב	*fem.* סֹבִּי	*masc.* סֹבּוּ	*fem.* (deest). 2

Futur.

	Sing. masc.	comm.	fem.	*Plur.* masc.	comm.	fem.	
3	יָסֹב		תָּסֹב	יָסֹבּוּ		תְּסֻבֶּינָה	3
2	תָּסֹב		תָּסֹבִּי	תָּסֹבּוּ		(deest)	2
1		אָסֹב			נָסֹב		1

Particip. (reg.)

Activ. סוֹבֵב. *Pass.* סָבוּב.

Raræ admodum sunt formæ Præteriti סֹבּוּ (pro סַבּוּ), Infinitivi סַב, et Infinitivi ac Futuri סוֹב, יָסוֹב. Futurum cum *Vav conversivo* est וַיָּסָב (cf. § 18. a. et § 87).

§ 74.

NIPHAL.

Præterit.

	Sing. masc.	comm.	fem.	*Plur.* masc.	comm.	fem.	
3	נָסַב		נָסַבָּה		נָסַבּוּ		3
2	(deest)		(deest)	נְסַבּוֹתֶם		(deest)	2
1		נְסַבּוֹתִי			נְסַבּוֹנוּ		1

Infin. et *Imper.*

הִסַּב.

Futur.

	Sing.			Plur.		
masc.	comm.	fem.	masc.	comm.	fem.	
3 יִסַּב		תִּסַּב	יִסַּבּוּ		(deest)	3
2 תִּסַּב		תִּסַּבִּי	תִּסַּבּוּ		(deest)	4
1	אֶסַּב			נִסַּב		1

Partic.

Masc. נָסָב; *fem.* נְסַבָּה.

Not. Pro *Patach* in alterâ syllabâ interdum reperitur *Tsere*, interdum *Cholem* (cf. § 37.) v. c. נָקֵל (leve est), נָרוֹץ (frangitur) : et in Præterito ac Participio, ante Gutturales maxime, Præformativa נ subjectum etiam habet *Chirek* (cf. § 41.), v. c. נִחַל (contaminatus est).

§ 75.

HIPHIL.

Præter.

	Sing.			Plur.		
masc.	comm.	fem.	masc.	comm.	fem.	
3 הֵסֵב		הֵסֵבָּה		הֵסֵבּוּ		3
2 הֲסִבּוֹתָ		(deest)	(deest)		(deest)	2
1	הֲסִבּוֹתִי			(deest)		1

Infinit.

הָסֵב.

Imperat.

Sing.		Plur.	
2 *masc.* הָסֵב	*fem.* הָסֵבִּי	*masc.* הָסֵבּוּ	*fem.* (deest) 2

Futur.

	Sing.		*Plur.*			
	masc.	*comm.*	*fem.*	*masc.*	*comm.*	*fem.*
3	יָסֹב		תָּסֹב	יָסֹבּוּ		תְּסֻבֶּינָה 3
2	תָּסֹב		תָּסֹבִּי	תָּסֹבּוּ		תְּסֻבֶּינָה 2
1		אָסֹב			נָסֹב	1

Particip.

מֵסֵב.

Not. Formæ Passivæ (*Hophal*) in Præterito tertia tantum persona הוּסַב, *f.* הוּסַבָּה usitata est. Participium est מוּסָב, Futurum יוּסַב, תּוּסַבִּי, תּוּסַבֶּינָה etc. *Tsere* in *Hiphil* subinde commutatum est cum *Patach*, v. c. הֵסַבּוּ, הֵקַל (levavit), הֵרַךְ (emollivit), הָבַר (purgare).

§ 76.

Universe ad hæc Verba monendum est, a) Præformativas accipere longas pro brevibus Vocales, ubi collocatæ sunt in syllabâ simplici quæ formâ plenâ foret composita (§ 18. b.); cum יָסֹב dicatur pro יִסְבֹּב (irreg. pro יִסֹּב), נָסַב pro נִסְבַב (נִסְבַּב), יָסֵב pro יַסְבֵּב; b) sæpe etiam regulares formas exstare, v. c. סָבַב, זָמַמְתִּי (cogitavi), בָּזַזְנוּ (prædati sumus); c) Futurum *Kal* et *Hiphil* in pluribus Verbis ita formari, ut primæ Radicali imponatur *Dagesch forte*, v. c. יִסֹּב pro יָסֹב, יִדֹּם (exstinguet) pro יָדֹם, יַתֵּם (perficiat) pro יָתֵם.

VERBA QUIESCENTIA.

A. VERBA QUIESCENTIA פ״א (אָמַר dixit).

§ 77.

Quinque præcipue huc pertinent Verba, אָבַד (periit), אָבָה (voluit), אָכַל (comedit), אָמַר (dixit) et אָפָה (coxit); quorum א in Futuro *Kal* semper quiescit in *Cholem* ac media Radicalis accipit aut *Patach* aut, in fine potissimum enuntiationis, *Tsere*; v. c. יֹאכַל, תֹּאכַל, תֹּאכְלִי, נֹאכַל, תֹּאכַלְנָה, sive יֹאכֵל, תֹּאכֵל, etc.; יֹאמַר s. יֹאמֵר, יֹאבַד s. יֹאבֵד, etc. — Utraque forma et quiescens et non quiescens (§ 60.) in paucis admodum Verbis reperitur, v. c. יֹאסֵף et יֶאֱסֹף (colliget). — Rarius א quiescit in *Tsere*, v. c. תֵּאתֶה (veniet), אֵהַב (cf. § 78.), semper vero in Infinitivo לֵאמֹר (dicendo), pro לֶאֱמֹר.

§ 78.

Radicalis א semper ejicitur post Præformativam א, ut אֹמַר, אֹבַד (pro אֹאמַר, אֹאבַד), אֵהַב (amabo, pro אֵאהַב h. e. אֶאֱהַב); rarius post reliquas Præformativas, v. c. יֹמְרוּ (dicent), תֹּסֵף (colligas), מֵזִין Partic. *Hiph.* הֶאֱזִין (auscultavit).

B. VERBA QUIESCENTIA פ״י,

quorum Radicalis est ו (Verba פ״ו) (יָשַׁב habitavit).

§ 79.

Huc referuntur Verba quorum prima Radicalis ו convertitur in י, quotiescumque illa in vocis initio collocatur; v.

c. יָלַד (peperit), יָשַׁב (habitavit), יָצָא (exiit), cum sit Infinitivus *Niph.* הִוָּלֵד (natus est), Infin. et Præt. *Hiph.* הוֹשִׁיב (collocare, collocavit), Præt. fem. *Hoph.* הוּצְאָה (educta est).

§ 80.

Radicalis י tum in Imperativo et Infinitivo constr. *Kal*, tum in ejusdem Futuro, ubi in *Tsere* quiescere debuisset, abjicitur; v. c. Imp. לֵד pro יְלֵד, Inf. דַּע pro יְדַע (a יָדַע cognovit), Fut. יֵלֵד pro יֵילֵד. Sed Infinitivus fere habet terminationem Nominis feminini ֶ‍ת (§ 102.), v. c. לֶדֶת; quæ, ubi gutturalis est postrema Radicalis, immutatur in ַ‍ת, v. c. דַּעַת.

§ 81.

Formæ itaque a communibus discrepantes ex hoc Paradigmate cognoscentur:

KAL.

Infinit. absol. (reg.) יָשׁוֹב. *Infinit. constr.* שֶׁבֶת.

Imper.

	Sing.		*Plur.*		
2	*masc.* שֵׁב	*fem.* שְׁבִי	*masc.* שְׁבוּ	*fem.* שֵׁבְנָה	2

Futur.

	Sing. *masc.*	*comm.*	*fem.*	*Plur.* *masc.*	*comm.*	*fem.*	
3	יֵשֵׁב		תֵּשֵׁב	יֵשְׁבוּ		תֵּשַׁבְנָה	3
2	תֵּשֵׁב		תֵּשְׁבִי	תֵּשְׁבוּ		תֵּשַׁבְנָה	2
1		אֵשֵׁב			נֵשֵׁב		1

NIPHAL.

Præt. נוֹשַׁב. Infin. et Imper. הִוָּשֵׁב. Fut. יִוָּשֵׁב. *Part.* נוֹשָׁב.

HIPHIL.

Præt. הוֹשִׁיב, הוֹשַׁבְתָּ etc. *Infin.* הוֹשִׁיב. *Imp.* הוֹשֵׁב. *Fut.* יוֹשִׁיב (יוֹשֵׁב). *Part.* מוֹשִׁיב.

HOPHAL.

Præt. הוּשַׁב. *Inf.* הוּשַׁב. *Imp.* (deest). *Part.* מוּשָׁב.

C. VERBA QUIESCENTIA פ״י,

quæ Radicalem habent י (יָטַב bonus fuit).

§ 82.

Horum Verborum, ut יָסַד (fundavit), יָרֵא (timuit), יָנַק (suxit), in eo consistit anomalia, ut in Futuro *Kal* Rad. י quiescat in *Chirek* alteraque syllaba accipiat *Patach*, v. c. יִיטַב, יִינַק; ut porro in formâ *Hiphil* eadem quiescat in *Tsere*, v. c. הֵיטִיב, Fut. יֵיטִיב.

§ 83.

Quamquam vero duo hæc Verborum genera (§ 79-82.) necessario sunt distinguenda; tamen eadem sæpe Verba ad utrumque genus flectuntur, idque tum in formis diversis, v. c. יִיבַשׁ (exsiccabitur), *Hiph.* הוֹבִישׁ (exsiccavit), יִירַשׁ (possidebit), *Hiph.* הוֹרִישׁ (possidendum dedit); tum in iisdem formis, v. c. יִיקַד et יֵקַד (ardebit), יִיקַר et יִיקַר s. יֵקַר (pretiosus erit).

D. VERBA QUIESCENTIA ע״ו (קוּם surgere).

§ 84.

Horum Verborum media Radicalis ו semper quiescit, v. c. Inf. abs. קוֹם pro קְוֹם, Part. pass. קוּם pro קָווּם; eademque, ubi alterius syllabæ Vocalis est *A*, transit in א, ubi *E* aut *I*, in י, v. c. קָאם pro קָוַם, מֵית pro מֵוֵת (mortuus est), הֵקִים pro הִקְוִים : quæ tamen vicariæ literæ א et י plerumque ejiciuntur; ut scribatur קָם, מֵת. Cum porro Præformativæ in *Hiphil* et *Hophal* itemque in Fut. *Kal* et Præt. *Niphal* simplicem syllabam (§ 16.) efficiant, brevis earum Vocalis mutatur in longam, diciturque הֵקִים pro הִקְוִים, הוּקַם pro הֻקְוַם, יָקוּם pro יִקְוֻם, נָקוֹם pro נִקְוַם.

§ 85.

In Præt. *Niphal* et *Hiphil* ante Afformativas primæ et secundæ personæ inseritur וֹ, ut נְקוּמוֹתִי, הֲקִימוֹתָ; item ◌ֶי ante terminationem נָה in Fut. *Kal*, ut תְּקוּמֶינָה : quæ insertæ Vocales tonum semper in se recipiunt. Cf. § 72.

§ 86.

Rarissimæ in his Verbis sunt *Piel*, *Pyal* et *Hithpaël*; quarum vicem fere sustinent formæ *Pilel* ejusque Passivum et Reflexivum (§ 58.), v. c. רוֹמֵם (exaltavit) רוֹמַם (exaltatus est), הִתְעוֹרֵר (se excitavit).

§ 87.

Sequantur nunc Paradigmata.

KAL.

Præterit.

	Sing.			*Plur.*			
	masc.	*comm.*	*fem.*	*masc.*	*comm.*	*fem.*	
3	קָם		קָ֫מָה		קָ֫מוּ		3
2	קַ֫מְתָּ		קַמְתְּ	קַמְתֶּם		קַמְתֶּן	2
1		קַ֫מְתִּי			קַ֫מְנוּ		1

Infinit.

Forma absol. קוֹם. *Forma constr.* קוּם.

Imperat.

	Sing.		*Plur.*		
2	*masc.* קוּם,	*fem.* קוּ֫מִי	*masc.* קוּ֫מוּ	*fem.* קֹ֫מְנָה	2

Futur.

	Sing.			*Plur.*			
	masc.	*comm.*	*fem.*	*masc.*	*comm.*	*fem.*	
3	יָקוּם		תָּקוּם	יָקוּ֫מוּ		תְּקוּמֶ֫ינָה	3
2	תָּקוּם		תָּקוּ֫מִי	תָּקוּ֫מוּ		תְּקוּמֶ֫ינָה	2
1		אָקוּם			נָקוּם		1

Futuri *contracti* (§ 52.) exempla sint יָקֹם (surgat), יָשֹׁב (revertatur), תָּמֹת (moriatur ea); post *Vav conversivum* וַיָּ֫קָם, וַיָּ֫שָׁב, וַתָּ֫מָת (cf. § 73. extr.)

Particip.

Activ. קָם, *fem.* קָמָה. *Passiv.* קוּם, *fem.* קוּמָה.

NIPHAL.

Præterit.

	Sing. masc.	Sing. comm.	Sing. fem.	Plur. masc.	Plur. comm.	Plur. fem.	
3	נָקוֹם		נָקוֹמָה		נָקוֹמוּ		3
2	נְקוּמוֹתָ		נְקוּמוֹת	נְקוּמוֹתֶם		נְקוּמוֹתֶן	2
1		נְקוּמוֹתִי			נְקוּמוֹנוּ		1

Infinit.

הִקּוֹם.

Imperat.

	Sing.	Plur.	
2	masc. הִקּוֹם, fem. הִקּוֹמִי	m. הִקּוֹמוּ, f. הִקֹּמְנָה	2

Futur.

	Sing. masc.	Sing. comm.	Sing. fem.	Plur. masc.	Plur. comm.	Plur. fem.	
3	יִקּוֹם		תִּקּוֹם	יִקּוֹמוּ		תִּקֹּמְנָה	3
2	תִּקּוֹם		תִּקּוֹמִי	תִּקּוֹמוּ		תִּקֹּמְנָה	2
1		אֶקּוֹם			נִקּוֹם		1

Particip.

Masc. נָקוֹם; *fem.* נְקוֹמָה.

HIPHIL.

Præterit.

	Sing. masc.	Sing. comm.	Sing. fem.	Plur. masc.	Plur. comm.	Plur. fem.	
3	הֵקִים		הֵקִימָה		הֵקִימוּ		3
2	הֲקִימוֹתָ		הֲקִימוֹת	הֲקִימוֹתֶם		הֲקִימוֹתֶן	2
1		הֲקִימוֹתִי			הֲקִימוֹנוּ		1

Infinit.

Forma abs. הָקֵים, הָקֵם. *Forma constr.* הָקִים.

Imperat.

	Sing.		*Plur.*	
2	*masc.* הָקֵם,	*fem.* הָקִימִי	*masc.* הָקִימוּ,	*fem.* הָקֵמְנָה 2

Futur.

	Sing.			*Plur.*		
	masc.	*comm.*	*fem.*	*masc.*	*comm.*	*fem.*
3	יָקִים		תָּקִים	יָקִימוּ		תְּקֵמֶנָה 3
2	תָּקִים		תָּקִימִי	תָּקִימוּ		תְּקֵמֶנָה 2
1		אָקִים			נָקִים	1

Particip.

Masc. מֵקִים; *fem.* מְקִימָה.

HOPHAL.

Præter. הוּקַם. *Plur.* הוּקְמוּ. *Fut.* יוּקַם, *Plur.* יוּקְמוּ.

E. VERBA QUIESCENTIA ע״י (בִּין intelligere).

§ 88.

Plurima horum Verborum eamdem simul habent formam ac Verba ע״ו (§ 84—87.); ut promiscue dicatur לִין et לוּן (pernoctare), חִיל et חוּל (dolere), שִׂים et שׂוּם (ponere). Quæ autem proprie huc pertinent, ut בִּין, רִיב (litigare), צִיץ (splendere), שִׁית (ponere), eorum pleraque a Verbis ע״ו distingui nequeunt nisi in Infinitivo constr., Imperat. et Fut. *Kal*, ubi Radicalis י quiescit in *Chirek*. Eorum itaque formæ hæ sunt :

KAL.

Præt. בָּן, 2 *pers.* בַּנְתָּ etc. Raræ admodum sunt formæ בִּינוֹתִי, רִיבוֹתָ. — *Infin. abs.* רוֹב s. רָב. — Infin. constr. בִּין, Imper. בִּין, Fut. יָבִין, תָּבִין etc. — *Partic.* בָּן.

Futuri *contracti* (§ 52. coll. § 87.) formæ sunt יָרֵב (litiget), cum *Vav conv.* וַיָּרֶב, יָשֵׂם (ponat), יָגֵל (gaudiis exsultet).

NIPHAL (ut Verborum ע״ו).

Præt. נָבוֹן, 2 *pers.* נְבוּנוֹתָ etc. *Inf.* et *Imp.* הִבּוֹן, *Fut.* יִבּוֹן, *Part.* נָבוֹן.

HIPHIL et *HOPHAL* (ut Verborum ע״ו).

Præt. הֵבִין, *Inf.* הָבִין, *Fut.* (ut *Kal*), *Imp.* הָבֵן, *Part.* מֵבִין. — *Hoph.* הוּבַן, *Fut.* יוּבַן, *Part.* מוּבָן.

PILEL, PYLAL et *HITHPALEL*,

quæ formæ solæ usitatæ sunt pro *Piel*, *Pyal* et *Hithpaël*, בּוֹנֵן, בּוֹנַן, הִתְבּוֹנֵן, (cf. § 86.).

F. VERBA QUIESCENTIA ל״א (מָצָא invenit).

§ 89.

Anomalia horum Verborum eo continetur, ut Radicalis א quiescat a) in *Kamets* in Præter., Imper. et Fut. *Kal*, item in Præt. *Niphal*, ut מָצָא, מְצָא, יִמְצָא, נִמְצָא; b) in *Tsere* ante Afformativas Præteriti a ת et נ incipientes in reliquis formis præter *Kal*, ut *Niph.* נִמְצֵאתָ, נִמְצֵאנוּ,

Hiph. המצאתי, המצאתם; c) in *Segol* ante terminationem נה omnium Futurorum et Imperativorum, ut Fut. *Kal* ימצאנה, Imp. *Piel* מצאנה, Fut. *Hiph.* תמצאנה: — Præterea terminatio את fem. Part. *Kal* contrahitur in את.

§ 90.

Subjiciamus Paradigma unius *Kal*, cum nihil habeat difficultatis reliquarum Conjugationum formatio.

Præterit.

	Sing. masc	*Sing.* comm.	*Sing.* fem.	*Plur.* masc.	*Plur.* comm.	*Plur.* fem.	
3	מצא		מצאה		מצאו		3
2	מצאת		מצאת	מצאתם		מצאתן	2
1		מצאתי			מצאנו		1

Infinit.

Forma abs. מצוא. *Forma constr.* מצא.

Imperat.

	Sing.		*Plur.*	
2	*masc.* מצא,	*fem.* מצאי	*masc.* מצאו,	*f.* מצאנה 2

Futur.

	Sing. masc.	*Sing.* comm.	*Sing.* fem.	*Plur.* masc.	*Plur.* comm.	*Plur.* fem.	
3	ימצא		תמצא	ימצאו		תמצאנה	3
2	תמצא		תמצאי	תמצאו		תמצאנה	2
1		אמצא			נמצא		1

Particip.

Activ. מצא, *fem.* מצאת. *Passiv.* מצוא.

G. VERBA QUIESCENTIA ל״ה (גָּלָה revelavit).

§ 91.

Proprie horum Verborum tertia Radicalis est י (rarissime ו, v. c. שָׁלַוְתִּי tranquillus fui); in cujus locum sufficitur litera ה in formis omnibus quæ a fine non augentur, excepto tantum Participio pass. *Kal*. Et hæc quidem litera in *omnium Conjugationum* Præteritis quiescit in *Kamets*, in Futuris et Participiis act. in *Segol*, in Imperativis in *Tsere*, in Infinitivis in *Cholem*.

§ 92.

Primaria Radicalis י restituitur ante Afformativas a Consonantibus (ת, נ) incipientes et quiescit in Præt. *Kal* in *Chirek*, in Præteritis reliquarum Conjugationum in *Tsere*, in Futuris et Imperativis in *Segol*. Prorsus autem tertia illa Radicalis cum præcedente Vocali ejicitur ante Afformativas a Vocalibus (וּ, ִי) incipientes, itemque ante terminationes Participiorum ָה et ִים, v. c. גֹּלָה, גֹּלִים, et ante *Suffixa* (§ 26.), v. c. עָנָנִי (respondit mihi), יַעַנְךָ (respondebit tibi, ab עָנָה); sed in tertiâ pers. Præter. fem. commutatur cum ת, v. c. גָּלָתָה, גָּלְתָה.

§ 93.

Sequatur Paradigma Conjugationis *Kal*:

Præterit.

	Sing.			*Plur.*		
	masc.	*comm.*	*fem.*	*masc.*	*comm.*	*fem.*	
3	גָּלָה		גָּלְתָה		גָּלוּ		3
2	גָּלִיתָ		גָּלִית	גְּלִיתֶם		גְּלִיתֶן	2
1		גָּלִיתִי			גָּלִינוּ		1

Infinit.

Forma abs. גָּלֹה, גָּלוֹ. *Forma constr.* גְּלוֹת.

Imperat.

	Sing.		*Plur.*	
2	*masc.* גְּלֵה,	*fem.* גְּלִי	*masc.* גְּלוּ,	*fem.* גְּלֶינָה 2

Futur.

	Sing. *masc.*	*comm.*	*fem.*	*Plur.* *masc.*	*comm.*	*fem.*	
3	יִגְלֶה		תִּגְלֶה	יִגְלוּ		תִּגְלֶינָה	3
2	תִּגְלֶה		תִּגְלִי	תִּגְלוּ		תִּגְלֶינָה	2
1		אֶגְלֶה			נִגְלֶה		1

Particip.

Activ. גֹּלֶה, *fem.* גֹּלָה. *Pass.* גָּלוּי, *fem.* גְּלוּיָה.

§ 94.

In Futuris omnium Conjugationum frequens est abjectio terminationis ֶה (*Fut. apocopatum*, § 52.); qua factâ in *Kal* a) prima Radicalis plerumque adsciscit *Segol* aut, si sequitur Gutturalis, *Patach* (Vocc. *furtivæ*, § 19. not.), v. c. יִגֶל pro יִגְל, וַיִּשַׁע pro וַיִּשְׁע (et respexit); b) *Chirek* Præformativæ insuper aliquoties mutatur in *Tsere* v. c. יֵרֶא (videat), וַתֵּרֶב (a רָבָה); c) Verba primæ Gutturalis (§ 60.) hanc fere accipiunt formam: וַיַּעַשׂ (et fecit, ab עָשָׂה), וַיַּעַן (et respondit, ab עָנָה); d) formæ יְהִי et יְחִי (pro יִהְיֶה et יִחְיֶה, § 60.) Verborum הָיָה (fuit) et חָיָה (vixit) mutantur in יְהִי et יְחִי.

§ 95.

Formæ Conjugationis *Niphal* hæ sunt : Præt. נִגְלָה, נִגְלְתָה, נִגְלֵיתָ etc. ; Infin. absol. נִגְלֹה, constr. הִגָּלֹת ; Fut. יִגָּלֶה etc. ; Particip. נִגְלֶה.

§ 96.

Conjugationis *Piel*, unde facile etiam formantur *Pyal* et *Hithpaël*, hoc est Paradigma :

Præterit.

	Sing. masc.	comm.	fem.	*Plur.* masc.	comm.	fem.	
3	גִּלָּה		גִּלְּתָה		גִּלּוּ		3
2	גִּלִּיתָ		גִּלִּית	גִּלִּיתֶם		גִּלִּיתֶן	2
1		גִּלִּיתִי			גִּלִּינוּ		1

Infinit.

Forma abs. גַּלֵּה. *Forma constr.* גַּלּוֹת.

Imperat.

	Sing.		*Plur.*		
2	*masc.* גַּלֵּה,	*fem.* גַּלִּי	*masc.* גַּלּוּ,	*fem.* גַּלֶּינָה	2

Futur.

	Sing. masc.	comm.	fem.	*Plur.* masc.	comm.	fem.	
3	יְגַלֶּה		תְּגַלֶּה	יְגַלּוּ		תְּגַלֶּינָה	3
2	תְּגַלֶּה		תְּגַלִּי	תְּגַלּוּ		תְּגַלֶּינָה	2
1		אֲגַלֶּה			נְגַלֶּה		1

Particip.

Masc. מְגַלֶּה, *plur.* מְגַלִּים. *Fem.* מְגַלָּה.

Not. Pro *Tsere* in alterâ syllabâ sæpe reperitur *Chirek*, v. c. גִּלִּית. In *Futuro* autem *apocopato* (§ 94.) *Dagesch forte* e mediâ Radicali ejicitur, v. c. וַיְצַו (et jussit, a צִוָּה), יְקַו (exspectet, a קִוָּה), et *Hithpa.* וַיִּתְגַּל; item in *Imperativo apocopato*, v. c. הַס (sile) pro הַסֵּה.

§ 97.

Hiphil, cujus analogiam sequitur *Hophal*, ita flectitur:

Præterit.

	Sing. masc.	*Sing. comm.*	*Sing. fem.*	*Plur. masc.*	*Plur. comm.*	*Plur. fem.*	
3	הִגְלָה		הִגְלְתָה		הִגְלוּ		3
2	הִגְלִיתָ		הִגְלִית	הִגְלִיתֶם		הִגְלִיתֶן	2
1		הִגְלִיתִי			הִגְלִינוּ		1

Infinit.

Forma absol. הַגְלֵה. *Forma constr.* הַגְלוֹת.

Imperat.

	Sing.		*Plur.*		
2	*m.* הַגְלֵה,	*f.* הַגְלִי	*m.* הַגְלוּ,	*f.* הַגְלֶינָה	2

Futur.

	Sing. masc.	*Sing. comm.*	*Sing. fem.*	*Plur. masc.*	*Plur. comm.*	*Plur. fem.*	
3	יַגְלֶה		תַּגְלֶה	יַגְלוּ		תַּגְלֶינָה	3
2	תַּגְלֶה		תַּגְלִי	תַּגְלוּ		תַּגְלֶינָה	2
1		אַגְלֶה			נַגְלֶה		1

Particip.

Masc. מַגְלֶה; *fem.* מַגְלָה.

Not. 1. Altera syllaba, ut in *Piel* (§ 96. not.), pro *Tsere* haud raro adsciscit *Chirek*, v. c. הִגְלִית.

Not. 2. *Futurum apocopatum* reperitur et sine Vocali auxiliari (§ 94.), ut יִפְתְּ (dilatet) et additâ hac Vocali: qua quidem efficitur ut in Verbis, quæ non incipiunt a Gutturali, *Patach* Præformativæ transeat in *Segol*, dicaturque וַיֶּגֶל pro וַיִּגֶל, וַיֶּתַע pro וַיִּתַע (et seduxit). Sed *Imperativo apocop.* semper additur *Vocalis furtiva*, ut הֶרֶב pro הַרְבְּ (h. e. הַרְבֵּה, auge), הַעַל pro הַעֲלֵה (ab עָלָה adscendit).

VERBA DUPLICITER ANOMALA.

§ 98.

Verba dupliciter anomala vocantur quorum duæ Radicales anomaliis adhuc memoratis (§ 69—97) obnoxiæ sunt. Eorum hæc potissimum teneantur exempla:

a) Verba פ״ן et ל״א (§ 69—71 et 89, 90.), v. c. נָשָׂא (tulit), *Imper.* שָׂא, *Inf. constr.* שְׂאֵת (pro שֶׂאֶת), cum *Suff.* שְׂאֵתִי, *Fut.* תִּשֶּׂנָה pro תִּשֶּׂאנָה.

b) Verba פ״ן et ל״ה (§ 69—71 et § 91—97.), v. c. נָטָה (deflexit), *Fut.* יִטֶּה, *apoc.* וַיֵּט, *Hiph. Imp. apoc.* הַט; נָכָה (percussit), *Præt. Hiph.* הִכָּה, *Fut.* יַכֶּה, *apoc.* יַךְ, *Imp.* הַכֵּה, *apoc.* הַךְ, *Inf.* הַכּוֹת, *Particip.* מַכֶּה.

c) Verba פ״א et ל״ה (§ 77, 78 et § 91—97.), v. c. אָתָה (venit), *Fut. apoc.* וַיֵּאת pro וַיֶּאֱתֶה; אָפָה (coxit), *Imp.* אֵפוּ pro אֱפוּ, *Fut.* יֹאפוּ, cum *Suff.* תֹּפֵהוּ pro תֹּאפֵהוּ.

d) Verba פ״י et ל״א (§ 79—83 et § 89. sq.), v. c. יָצָא (exiit), *Inf.* צֵאת, *Imp.* צֵא, *Hiph.* הוֹצִיא (eduxit).

e) Verba פ״י et ל״ה (§ 79—83 et § 91—97.), v. c. יָדָה (jecit, *Hiph.* confessus est), *Pi.* וַיַּדּוּ pro וַיְיַדּוּ, *Hiph. Fut.* יוֹדֶה, cum *Suff.* אוֹדְךָ; יָנָה (oppressit) *Fut.* cum *Suff.* נִינֵם, *Hiph.* הוֹנָה, *Fut.* cum *Suff.* תּוֹנֻנוּ; יָרָה (jecit, *Hiph.* ostendit, docuit), *Imp.* יְרוּ, *Inf.* יְרֹה, יְרוֹת, *Fut.* cum *Suff.* נִירָם, *Hiph.* הוֹרָה, *Infin.* הוֹרוֹת, *Fut.* יוֹרֶה, *apocop.* וַיּוֹר, cum *Suff.* תּוֹרְךָ, יוֹרֵנוּ.

f) Verba ע״ו et ל״א (§ 84—87 et § 89. sq.) v. c. בּוֹא (venire), *Præt.* בָּא, בָּאתָ, *Hiph.* הֵבִיא (adduxit), הֵבֵאתָ, *Fut.* יָבִיא, אָבִיא (et אָבִי).

DE VERBORUM IRREGULARIUM AFFINITATE.

§ 99.

Ex iis, quæ adhuc tradita sunt, facile intelligitur singula Verborum Irregularium genera aliorum admodum esse affinia, v. c. Verba פ״ן et פ״י, ע״ו et ע״י, ל״א et ל״ה, ע״ו et ע״ע, פ״ן et פ״י. Sed omnium eo cernitur communis affinitas, quod *duas* tantum habent Radicales immutabiles; quibus ita demum *tertia* accedit, ut aut altera duplicetur (ע״ע), aut נ duabus Radicalibus præponatur, aut una literarum Vocalibus respondentium (א, י, ו, § 4.) illis sive inseratur (ע״י, ע״ו) sive præponatur (פ״א, פ״י) sive postponatur (ל״א, ל״ה). Hinc apparet cur ejusdem sæpe Verbi Irregularis variæ repe-

riantur formæ eamdem omnes radicem (*biliteram*) habentes, v. c. דכך, דוך, דכא, דכה (contrivit, *Rad.* דך); נדד, נוד, נדה (discessit, *Rad.* נד), חול, יחל (exspectavit, *Rad.* חל).

§ 100.

Variæ autem Verborum formæ communem habentes radicem (*biliteram*), licet non omnes, pleræque tamen eamdem habent significationem. Atque sic affinia sunt et formâ et significatione :

a) Verba ע״ו et ע״ע, v. c. מוך et מכך (pauperem fieri), מוש et משש (contrectare), הום et המם (perturbare), גוד et גדד (urgere).

b) Verba פ״י et פ״ן, tum sibi ipsis, v. c. יצב et נצב (posuit), tum Verbis ע״ו, v. c. גור et יגור (timere), רוע et ירע (malum esse), טוב et יטב (bonum esse), פוח et נפח (spirare), פוץ et נפץ (discutere).

c) Verba ל״א et ל״ה, tum sibi ipsis, v. c. דכא et דכה (contrivit), קרא et קרה (occurrit), tum Verbis ע״ו, v. c. דוח et דחה (depellere), ac præcipue Verbis ע״ע, v. c. חקק et חקה (insculpsit), מצץ et מצה (suxit).

§ 101.

Affinia autem hæc Verba (§ 100.) maximâ ex parte *defectiva* sunt eodem sensu quo Græca βαίνω, βήσομαι, ἔβην; λανθάνω, λήσομαι, ἔλαθον; h. e. quodvis eorum fere in iis tantum Conjugationibus, Temporibus ac Formis usitatum est, quæ alteri desunt, v. c. *Kal.* Præt. נפצו, Inf. נפוץ, Particip. pass. נפוץ, *Pi.* נפץ (a נפץ), *Niph.* נפוץ, *Pil.* פוצץ, *Hiph.* הפיץ (a פוץ). Quæ Verba cum omnino frequentia sint, eorum aliquot, quorum latius patet usus, hic subjiciamus :

הָלַךְ (ivit), Infin. abs. הָלוֹךְ, Part. הֹלֵךְ, *Niph.* נֶהֱלַךְ, *Hithpa.* הִתְהַלֵּךְ; sed Fut. יֵלֵךְ, Imp. לֵךְ et לְכָה, Infin. constr. לֶכֶת, *Hiph.* הוֹלִיךְ, a יָלַךְ.

טוֹב (bonum esse), Præt. טוֹבוּ pro טָבוּ; sed Fut. יִיטַב, *Hiph.* הֵיטִיב, a יָטַב.

יָגֹר (timuit), Præt. יָגֹרְתָּ, יָגֹרְתִּי; sed Fut. יָגוּר, Imp. גּוּר, a גּוּר.

נָצַב, *Niph.* נִצַּב (stetit), *Hiph.* הִצִּיב (statuit); sed *Hithpa.* הִתְיַצֵּב (stitit se), a יָצַב.

סוּג (recedere), Præt. סָג, Part. pass. סוּג, *Niph.* נָסוֹג; sed Fut. יִסַּג, Infin. abs. נָסוֹג, *Hiph.* הִסִּיג, a נָסַג.

Not. Eadem interdum ratione variæ Verbi ejusdem formæ petuntur e pluribus Conjugationibus significatione non diversis, v. c.

בָּרַךְ, hinc Part. pass. בָּרוּךְ (laudatus); sed Præt., Fut. et Part. sumuntur e *Piel*, בֵּרֵךְ (fortunavit), יְבָרֵךְ, מְבָרֵךְ.

יָכֹל (potuit), Fut. *Hoph.* יוּכַל.

יָסַף (addidit), Fut. et Infin. *Hiph.* יוֹסִיף, הוֹסִיף.

נִגַּשׁ (appropinquavit) in Præt. *Niph.*; sed Inf. גֶּשֶׁת, Imp. גַּשׁ, Fut. יִגַּשׁ sumuntur e *Kal* נָגַשׁ.

DE NOMINE.

A. GENUS.

§ 102.

Nomina vel *masculini* generis sunt vel *feminini* vel utriusque *communia*. Nomina Feminina his quatuor maxime

terminationibus, quæ Masculinis adduntur, queunt dignosci, ָה, ֶת, ֶ ֶת, ַ ַת; v. c. סוּס equus, סוּסָה equa; קָטוֹר (*Inf.* Verbi קטר), קְטֹרֶת suffitus; קֹטֵל occidens, *fem.* קֹטֶלֶת; מוֹדָע notus, familiaris, מוֹדַעַת familiaritas: haud raro etiam solo ת, v. c. עִבְרִי Hebræus, *fem.* עִבְרִית. Masculinorum nulla est propria terminatio.

§ 103.

Nullâ autem terminationis habitâ ratione

a) Feminina sunt Nomina feminarum, regionum, urbium ac partium plerarumque, quæ geminæ exstant in animantium corporibus; v. c. אֵם mater, שֵׁגָל regina, אָתוֹן asina, אַשּׁוּר Assyria, צוֹר Tyrus, אֹזֶן auris, כָּנָף ala;

b) Masculina vero Nomina virorum, populorum, montium ac fluviorum; v. c. פֶּחָה præfectus provinciæ, עָמִית socius, קֹהֶלֶת ἐκκλησιαστής, יְהוּדָה Juda (populus), לְבָנוֹן Libanon, פְּרָת Euphrates.

B. ORIGO.

§ 104.

Ratione originis vel *Primitiva* sunt Nomina vel *Derivata*. Quæ posteriora, sive Adjectiva sint sive Substantiva, *Verbalia* vocantur, si a Verbo, *Denominativa*, si ab alio Nomine ducunt originem.

§ 105.

Primitiva sunt Nomina animantium, stirpium, metallorum, numerorum, alia; quæ pleraque ratione formæ aut cum Regulari Verbo (§ 35—59.) congruunt; v. c. אָדָם homo, עֹרֵב corvus, גֶּפֶן vitis, זָהָב aurum, שָׁלֹשׁ tres, יָרֵחַ luna, אֶרֶץ terra, שִׂמְלָה vestis; aut ad Ano-

mali Verbi similitudinem accedunt, v. c. הַר mons, אֵם mater, שֵׁן dens (*quasi* a Verbis ע״ע, § 72. sq.), סוּס equus, יוֹם dies, עִיר urbs, (*quasi* a Verbis ע״ו et ע״י, § 84—88.), חָזֶה pectus, אָב pater, דָּם sanguis, יָד manus (*quasi* a Verbis ל״ה, § 91. sqq.).

§ 106.

Nomina *Verbalia* pleraque aut *Infinitivi* formam habent, ut צְחֹק (risus), דַּעַת (scientia), aut *Participii*, ut אֹיֵב (inimicus), בָּחוּר (electus). Illa fere *abstracta* sunt, hæc *concreta*.

§ 107.

Et a *Regulari* quidem Verbo ducuntur

a) Nomina cum formis *Participiorum*: α) *Kal*, ut חָכָם (sapiens), חָדָשׁ (recens); זָקֵן (senex), יָבֵשׁ (siccus), גָּדוֹל (magnus), רָחוֹק (longinquus), מָשִׁיחַ (unctus), קָצִיר (messis), β) *Niph.* ut נִפְלָאָה (miraculum), נֶחֱרָצָה (interitus); γ) *Piel*, ut מְחַבְּרָה (junctura); δ) *Pyal*, ut גּוּמָּץ (fossa); ε) *Hiph.*, ut מַשְׁחִית (corruptio); et quæ proxime ad Participia accedunt, ut צַדִּיק (justus), חַנּוּן (misericors), גַּנָּב (fur), גִּבּוֹר (heros), אִלֵּם (mutus).

b) Nomina cum formis *Infinitivorum*: α) *Kal*, ut כְּתָב (scriptum), זְבוּל (domicilium), יְגִיעַ (labor); quorum plura adjectam habent terminationem femininam (§ 102.), ut אֲבֵדָה (interitus), מְלוּכָה (potestas regia) קְטֹרֶת (suffitus); alia præfixum מ, ut מִשְׁפָּט (judicium), מַלְקוֹחַ (præda), מַמְלָכָה (regnum), מַשְׂכֹּרֶת (merces), מִזְבֵּחַ

(ara); β) *Piel*, ut בַּקָּשָׁה (petitio), אַדֶּרֶת (magnificentia); γ) *Hiph.*, ut הַשְׂכֵּל (prudentia), הַמְשֵׁל (dominatio).

Not. 1. Ad Inf. *Kal* etiam pertinent Nomina quæ vocantur *Segolata*, h. e. monosyllaba, quorum mediæ Radicali subjecta est *Vocalis furtiva* (§ 19. not.). Eorum pro Vocalium diversitate tria distinguuntur genera: α) cum Vocali *A*, ut מֶלֶךְ (pro מַלְךְ, rex), זַעַק (clamor); β) cum *E*, ut סֵפֶר (codex), נֵצַח (perpetuitas), γ) cum *O*, ut קֹדֶשׁ (sanctitas), פֹּעַל (actio): quibus respondent feminina מַלְכָּה (regina), אִמְרָה s. אֵמְרָה (sermo), אָכְלָה (cibus).

Not. 2. Formis Infinitivorum *Kal*, *Segolatis* maxime, sæpe subjiciuntur terminationes וֹן et ָן, v. c. חֶסְרוֹן (penuria), חֻרְבּוֹן (siccitas), אָבְדָן (perditio), שֻׁלְחָן (mensa).

§ 108.

Plura item Nomina originem trahunt e *Conjugationibus rarioribus* (§ 57 et 58.), et quidem

a) cum formis Participiorum, ut שׁוֹלָל (spoliatus), רַעֲנָן (viridis), אֲדַמְדָּם (subrubicundus), יְרַקְרַק (prasinus, *look-groen*), חֲצֹצְרָה (bucina);

b) cum formis Infinitivorum, ut הוֹלֵלָה et הוֹלֵלוֹת (insania), נַאֲפוּף (adulterium), פִּרְחָח (flos ætatis), אֲסַפְסֻף (collecta turba, fæx populi).

§ 109.

Nomina, quæ ab *Irregularis* Verbi *formis anomalis* ducuntur, ea hic eodem ordine enumerabimus, quo singula Verbi Irregularis genera recensita sunt. Ducuntur itaque

a) a Verbis פ״ן (§ 69—71), -α) Nomina cum formis

Infin. Kal, ut טַעַת (plantatio), שְׂאֵת (elatio); et quæ præfixum habent מ, ut מַתָּן (donum), מַטָּע (locus plantationis), מַכָּה (percussio), מַגֵּפָה (strages); - β) cum formis *Partic. Niph.*, ut נִשְׂאֵת (oblatio). Ad *Partic. Hiph.* accedunt הַצָּלָה (liberatio), הַכָּרָה (agnitio);

b) a Verbis ע״ע (§ 72—76) - α) Nomina cum formis *Infin.*, ut גַּן (hortus), חֵן (gratia), חֹק et חֻקָּה (statutum); et præfixo מ, ut מֵסַב (circuitus), מְגִלָּה (volumen); præfixo ת, ut תְּהִלָּה (laus); - β) cum formis *Particip.*, ut רַב (multus), דַּל (tenuis), חַם (calidus), חַמָּה (calor);

c) a Verbis פ״ו et פ״י (§ 79—83.) Nomina cum formis *Infin.*; ut דֵּעַ, *fem.* דֵּעָה et דַּעַת (scientia), שֵׁנָה (somnus), שִׁיבָה (sessio); et præfixo מ, ut מוֹרָא (timor), מוֹלֶדֶת (*geboorte*), מוּסָר (castigatio), - מֵיטָב (bonum, optimum); præfixo ת, ut תּוֹשָׁב (incola), תּוֹלֵדֹת (generatio);

d) a Verbis ע״ו et ע״י (§ 84-88.) - α) Nomina cum formis *Infin. Kal*, ut קוֹל (vox), בֹּשֶׁת (pudor), נוּחַ et נַחַת (quies); *Segolata* (§ 107. not. 1.) מָוֶת (mors), בַּיִת (domus), צַיִד (venatio); item præfixo מ, ut מָנוֹחַ et מְנוּחָה (requies), מָקוֹם (locus); præfixo ת, ut תְּבוּנָה (prudentia), תְּעוּדָה (testimonium); *Infin. Pil.* et *Hiph.*, ut רוֹמֵמוּת (elatio), הֲנָחָה (requies); — β) cum formis *Particip.*, ut זָר (alienus), רַע (malus), רָעָה (*het kwaad*), רָם (altus), גֵּר (peregrinus), עֵד (testis), עֵדָה (testimonium), טוֹב (bonus);

e) a Verbis ל״ה (§ 91—97.) - α) Nomina cum formis *Infin.*, ut מְנָת (portio), שְׁבִית et שְׁבוּת (captivitas); præfixo מ, ut מִקְנֶה (possessio), מִצְוָה (mandatum) et

מַעַל pro מַעֲלֶה (altitudo); præfixo ת, ut תִּקְוָה (exspectatio), תַּבְנִית (structura); subjectis terminationibus ָן et וֹן (§ 107. not. 2.), ut קִנְיָן (res adquisita), כִּלָּיוֹן (exstinctio). — Formæ *Segolatæ* (§ 107. not. 1.), ut רֵעֶה (amicus), Radicalem ה plerumque aut omnino abjiciunt, ut רֵעַ, בֵּן et בַּר (filius); aut recipiunt Radd. primitivas י sive ו; quæ, nisi accedit terminatio feminina (§ 102.), semper quiescunt, v. c. פְּרִי (fructus), חֳלִי (morbus), בֹּהוּ (inanitas) pro פֶּרִי, חֳלִי, בֹּהוּ, sed additâ illâ mobiles fiunt, ut לִוְיָה (corona), עֶרְוָה (nuditas), עֲנָוָה (humilitas); — β) cum formis *Particip. Kal*, ut יָפֶה (pulcher), שָׁלֵו (quietus), תָּו pro תָּוֶה (signum); *Piel*, ut מְנַקִּית (patera libatoria), *Hoph.*, ut מֹעַל pro מֹעֳלֶה (elatio).

§ 109.

Nomina *Denominativa* (§ 104.) vocantur quæ *proxime* descendunt ab alio Nomine, sive illud Primitivum sit sive Verbale; veluti מַלְכוּת (regnum) Denominativum est Nominis מֶלֶךְ (rex), quod ipsum originem traxit a Verbo מָלַךְ (regnavit). Eorum vero plerorumque eadem fere est ac Verbalium et forma et significatio. Nobis potiores tantum formas hic indicasse sufficiat. Sunt autem,

a) quæ respondent Participio קֹטֵל et fere ducuntur a formis *Segolatis* (§ 107. not. 1.); velut שֹׁעֵר janitor, a שַׁעַר porta; כֹּרֵם vinitor, a כֶּרֶם vinea; חֹבֵל nauta, a חֶבֶל funis, rudens. Eorum igitur eadem est significatio ac Græcorum Nominum in της et εύς, v. c. ἱππότης, γραμματεύς : quæ significatio cadit etiam

b) in ea quæ congruunt cum Verbalibus formæ קַטָּל (§ 107. a.); v. c. קַשָּׁת sagittarius, a קֶשֶׁת arcus; מַלָּח nauta, a מֶלַח sal, salsugo; פָּרָשׁ (pro פָּרָשׁ) eques, a פָּרָשׁ equus. Porro huc pertinent

c) quæ præfixum habent מ (§ 107. b. α.) ac fere locum significant; ut מַעְיָן locus scaturiginosus, ab עַיִן scaturigo; מַדְמֵנָה locus sterquilinii, a דֹּמֶן stercus, מַרְגְּלוֹת et מְרַאֲשׁוֹת locus pedum, capitis, a רֶגֶל pes, et רֹאשׁ caput;

d) quæ adjectam habent terminationem וּת, qua Abstracta formantur e Concretis, ut in Belgico sermone terminationibus *dom*, *schap* et *heid*; v. c. מַלְכוּת *koningdom*, a מֶלֶךְ; פְּקִידוּת *bestuurderschap*, a פָּקִיד *bestuurder*; אַלְמָנוּת *weduwschap*, ab אַלְמָן *weduwenaar*; עִקְּשׁוּת *verkeerdheid*, ab עִקֵּשׁ *verkeerd*, *verdraaid*. Eadem fere est ratio Nominum quorumdam in ־ִית, v. c. רֵאשִׁית initium, a רֵאשׁ i. q. רֹאשׁ caput, princeps;

e) quæ terminantur syllabâ וֹן (§ 107. not. 2.); ut קַדְמוֹן orientalis, a קֶדֶם oriens; תַּחְתּוֹן infimus, a תַּחַת; עֶלְיוֹן supremus, ab עֱלִי; אַחֲרוֹן postremus, ab אַחַר. — Propria tandem ac peculiaris est Denominativis

f) terminatio ־ִי cum formis femininis ־ִיָּה et ־ִית; v. c. רַגְלִי pedes, *voetganger*, a רֶגֶל pes; עִתִּי opportunus, ab עֵת tempus: qua terminatione in primis formantur Numeri *Ordinales* itemque Nomina *Patronymica* et *Gentilitia*, v. c. שִׁשִּׁי sextus, מוֹאָבִי Moabita, יִשְׂרְאֵלִי Israëlita, a שֵׁשׁ, מוֹאָב et יִשְׂרָאֵל.

C. NUMERUS.

§ 111.

Dualis numerus, qui proprius est nominibus *Substantivis*, indicatur terminatione ַיִם, v. c. יָדַיִם manus ambæ, a יָד (manus); qua additâ feminina terminatio ָה transit in ָת, v. c. יְרֵכָתַיִם ambæ coxæ, a יְרֵכָה (latus, coxa). Usus vero hujus Numeri ad eas maxime res pertinet quæ aut naturâ aut arte sunt geminatæ, v. c. רַגְלַיִם pedes, אַפַּיִם nares, כְּנָפַיִם alæ, נַעֲלַיִם par calceorum, מֶלְקָחַיִם forceps, *tenailles* : quamquam ille haud raro etiam ad plures res significandas tralatus est, v. c. שִׁבְעָה עֵינַיִם septem oculi; item ad duas res non necessario conjunctas, v. c. יוֹמַיִם duo dies, שְׁנָתַיִם duo anni.

§ 112.

Pluralis generis *Masculini* exsistit additâ terminatione ִים, v. c. סוּסִים equi, a סוּס. Sed Nomina in ִי et י adsciscunt solummodo ם et ִם, v. c. יְהוּדִים Judæi, גּוֹיִם gentes, a יְהוּדִי, גּוֹי : quamquam frequens in iis est forma plena cum *Dagesch forti*, ut לְוִיִּם Levitæ, כּוּשִׁיִּים Aethiopes, a לֵוִי, כּוּשִׁי.

Not. A formis Sing. obsoletis (מַי et שָׁמַי) ducta sunt Nomina Plur. מַיִם (aquæ) et שָׁמַיִם (cœlum, cœli.).

§ 113.

Pluralis generis *Feminini* indicatur terminatione וֹת, v. c. בְּאֵרוֹת putei, a בְּאֵר : quæ terminatio extrudit terminationes Singularis ָה et ֶת, v. c. תְּהִלּוֹת laudes,

אִגְּרוֹת epistolæ, a תְּהִלָּה, אִגֶּרֶת. Nomina vero in ־ִית accipiunt terminationem ־ִיּוֹת, tamquam a Sing. ־ִיָּה, v. c. עִבְרִיּוֹת Hebrææ, ab עִבְרִית.

§ 114.

Plura tamen nomina Masculina Pluralem habent formæ Femininæ, v. c. אָב (pater) Pl. אָבוֹת, דּוֹר (generatio) Pl. דּוֹרוֹת, מָאוֹר (lumen) Pl. מְאוֹרוֹת; contra Femininis additur terminatio Masculina, v. c. יוֹנָה (columba) Pl. יוֹנִים, אֶבֶן (lapis) Pl. אֲבָנִים.—*Communia* in Plurali fere utramque habent terminationem, v. c. נֶפֶשׁ (anima) Pl. נְפָשִׁים et נְפָשׁוֹת.

§ 115.

Ut Pluralia פָּנִים (facies), אֲדֹנִים (dominus), אֱלֹהִים (Deus) aliaque plura res singulares significant; ita Nomina in Singulari sæpe habent vim Pluralis, v. c. אִישׁ homines, בָּקָר boves, צֹאן pecudes minores, עוֹף aves (*Collectiva*).

D. CASUS.

§ 116.

Qui in aliis linguis Casus appellantur, in Hebraicâ omnino desunt. Significatur autem Genitivus *Statu constructo* (§ 117.), reliqui fere Præpositionibus redduntur, ut

a) Dativus Præpositione לְ, v. c. לְדָוִד Davidi (§ 148. a.).

b) Ablativus Præpositionibus מִן (ex), בְּ (in), עִם (cum), aliis (§ 148 et 150.).

c) Accusativus aut omnino non indicatur aut præpositâ voculâ אֵת sive אֶת־, v. c. אֶת־הָאָדָם hominem.

§ 117.

Cum duo Substantiva concurrunt, alterum, quod Genitivi locum tenet, immutatum relinquitur; alterum vero, unde Genitivus pendet, ita immutatur ut celerius pronuntiari queat indeque intelligi, esse illud cum altero arctius conjunctum; v. c. דָּבָר verbum, דְּבַר אֱלֹהִים verbum Dei; אֱלֹהִים Deus, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל Deus Israëlis (Israëlitarum). Nomen autem ante Genitivum hac ratione mutatum a Grammaticis dicitur esse in Statu constructo.

§ 118.

Quomodo Vocales Nominum in *Statu constructo* ponendorum immutentur, infra videbimus (§ 121—135). Terminationum autem hæ sunt mutationes:

a) Terminationes Plur. ים ֽ ac Dualis ַיִם transeunt in ֵי; v. c. בָּנִים filii, בְּנֵי בָנִים filii filiorum; עֵינַיִם oculi, עֵינֵי עֲבָדִים oculi servorum.

b) Terminatio feminina ָה transit in ַת, ut יִרְאָה timor, יִרְאַת יְהוָה timor Dei.

c) Terminatio ֶה Verbalium ל״ה (§ 108. e.) transit in ֵה, et ַי in ֵי; v. c. יָפֶה pulcher, *st. cstr.* יְפֵה; חַי vivens, *st. cstr.* חֵי.

E. FLEXIO.

§ 119.

Flexio Nominum in eo consistit, ut tono in alteram syllabam aut in alteram vocem descendente Vocales puræ (§ 17. sq.), interdum etiam Consonantes, immutentur. Quæ immutatio efficitur et *Statu constructo* (§ 116. sq.) et adjectâ terminatione *Pluralis* (§ 111—113.) et additis Pronominibus *Suffixis* (§ 28—30.). Nos eam rem illustra-

turi primo e variis *Masculinorum* generibus (Declinationibus, § 120—128.), ac deinde, cum docuerimus quo modo *Feminina* ex illis formentur (§ 129—131.), ex horum quoque singulis generibus exempla adponemus (§ 132—135).

Not. 1. Ad Masculinoruum exempla flectuntur etiam Feminina in Singulari omnia quæ non habent peculiarem hujus Numeri terminationem (§ 103.), v. c. חֶרֶב (gladius), אֶבֶן (lapis).

Not. 2. Quod valet de *Suffixis* ־ִי, ־ְכֶם, ־ַי et ־ֵיכֶם, id facile poterit ad reliqua omnia *Suffixa* (§ 28. sq.) accommodari, præcipue cum in Plurali masc. *Suffixa levia* (§ 29. not.) semper habeant formam *absolutam*, *gravia constructam*.

FLEXIO MASCULINORUM.

§ 120.

Declinatio I. סוּס (equus).

Sing.		*Plur.*	
Stat. abs. סוּס,	*constr.* סוּס	*abs.* סוּסִים,	*cstr.* סוּסֵי.
cum Suff. סוּסִי,	סוּסְכֶם	*c. suff.* סוּסַי,	סוּסֵיכֶם.

Ad hoc autem genus referenda sunt Nomina omnia cum Vocalibus impuris (§ 17. sq.), v. c. קוֹל (vox), עִיר (urbs), גִּבּוֹר (heros), גֵּר (pro גֵּיר, peregrinus), פָּרָשׁ (pro פַּרְאָשׁ, eques), עָרִיץ (pro עַרְיָץ, tyrannus).

§ 121.

Declinatio II. דָּם (sanguis).

Sing.		*Plur.*	
Stat. abs. דָּם,	*constr.* דַּם	*abs.* דָּמִים,	*cstr.* דְּמֵי.
cum. suff. דָּמִי,	דִּמְכֶם	*c. suff.* דָּמַי,	דְּמֵיכֶם.

Dualis.

Stat. abs. יָדַיִם, *constr.* יְדֵי (manus).

Huc pertinent Nomina, quæcumque in postremâ syllabâ habent *Kamets purum* (§ 18.), v. c. כּוֹכָב (stella), אוֹצָר (thesaurus), מוּסָר (castigatio).

§ 122.

DECLINATIO III. פָּקִיד (præfectus).

Sing.		*Plur.*	
Stat. abs. פָּקִיד,	*cstr.* פְּקִיד	*abs.* פְּקִידִים,	*cstr.* פְּקִידֵי.
c. suff. פְּקִידִי,	פְּקִידְכֶם	*c. suff.* פְּקִידַי,	פְּקִידֵיכֶם.

Referuntur itaque ad hanc Declinationem Nomina quorum ultima syllaba *impuram* habet Vocalem (§ 17.), penultima *Kamets* (aut *Tsere*) *purum*; v. c. גָּדוֹל (magnus), אָדוֹן (dominus), עָצוּם (potens), אֵמוּן (fides) *Plur.* אֱמוּנִים, רְעָבוֹן (fames) *stat. cstr.* רַעֲבוֹן, זִכָּרוֹן (memoria) *stat. cstr.* זִכְרוֹן.

§ 123.

DECLINATIO IV. דָּבָר (verbum).

Sing.		*Plur.*	
Stat. abs. דָּבָר,	*cstr.* דְּבַר	*abs.* דְּבָרִים,	*cstr.* דִּבְרֵי.
cum suff. דְּבָרִי,	דְּבַרְכֶם	*c. suff.* דְּבָרַי,	דִּבְרֵיכֶם.

Dualis.

Stat. abs. כְּנָפַיִם, *constr.* כַּנְפֵי (alæ).

Complectitur hæc Declinatio Nomina dissyllaba cum duobus *Kamets puris* (§ 18.), v. c. זָנָב (cauda), רָעָב (fa-

mes); item quæ loco prioris *Kamets* habent *Tsere purum*, v. c. שֵׁכָר (potus inebrians), עֵנָב (uva).

§ 124.

Declinatio V. זָקֵן (senex).

Sing.		*Plur.*	
Stat. abs. זָקֵן,	*constr.* זְקַן	*abs.* זְקֵנִים,	*cstr.* זִקְנֵי.
cum suff. זְקֵנִי,	זְקַנְכֶם	*cum. suff.* זְקֵנַי,	זִקְנֵיכֶם.

Huc igitur ea tantum Nomina pertinent, quæ in ultimâ syllabâ habent *Tsere purum* (§ 18.) et *Kamets purum* in penultimâ, ut חָצֵר (atrium). In pluribus vero eorum *Tsere* numquam immutatur, ut יָשֵׁן (dormiens) *Plur.* יְשֵׁנִים, *cstr.* יְשֵׁנֵי; alia in *Statu constr. Sing.* accipiunt formam *Segolatam* (§ 107. not. 1.), v. c. כָּתֵף (humerus) *cstr.* כֶּתֶף.

§ 125.

Declinatio VI. מֶלֶךְ (rex).

Sing.		*Plur.*	
Stat. abs. מֶלֶךְ,	*cstr.* מֶלֶךְ	*abs.* מְלָכִים,	*cstr.* מַלְכֵי.
cum suff. מַלְכִּי,	מַלְכְּכֶם	*cum suff.* מְלָכַי,	מַלְכֵיכֶם.

Dualis.

Stat. abs. רַגְלַיִם, *constr.* רַגְלֵי (pedes).

Ad hanc Declinationem, quæ complectitur omnia Nomina *Segolata* (§ 107. not. 1.), hæc potissimum sunt observanda:

a) Vocalis primitiva formæ ֶ ֶ est *A* (מֶלֶךְ s. מַלְךְ); quæ revocatur tum ante *Suffixa* et in *Statu constr. Plur.* tum

accedente Accentu majore (§ 20.), v. c. מֶלֶךְ; item post Articulum in nomine אֶרֶץ (terra), ut dicatur הָאָרֶץ.

b) Forma ֵ ֶ, ut סֵפֶר (codex), ante *Suffixa* et in *Statu constr. Plur.* accipit *Chirek* aut *Segol;* v. c. עֵגֶל (vitulus) *cum suff.* עֶגְלִי, *Plur. cstr.* עֶגְלֵי; סֵפֶר, סִפְרִי, סִפְרֵי.

c) Forma denique cum *O* ante *Suffixa* et in *Statu cstr. Plur.* accipit *Kamets-chatuph* (§ 6.), v. c. קֹדֶשׁ (sanctitas), קָדְשִׁי, קָדְשֵׁי; פֹּעַל (actio), פָּעֳלִי, פָּעֳלֵי. Sed in *Statu abs. Plur.* prima Radicalis omnium fere huc pertinentium Nominum accipit *Scheva simplex* (§ 7.) v. c. בֹּקֶר (mane), בְּקָרִים; סֹבֶךְ (densitas), סְבָכִים, et si Gutturalis illa est, *Chateph-Kamets* (§ 8.), v. c. חֹדֶשׁ (mensis), חֳדָשִׁים. Nomen שֹׁרֶשׁ (radix) habet *Kamets-chatuph*, שָׁרָשִׁים (leg. *schoraschim*), item קֹדֶשׁ cum Articulo, ut scribatur הַקֳּדָשִׁים, sed sine Articulo frequentior est forma קֳדָשִׁים.

d) Nomina *Segolata*, quæ ducuntur a Verbis ע״ו et ע״י (§ 109. d.), in *Statu constr.* contrahuntur, v. c. מָוֶת in מוֹת, בַּיִת in בֵּית; item plerumque in *Plurali*, ut מוֹתִים; quamquam reperiuntur etiam formæ non contractæ, ut חֲיָלִים (vires) a חַיִל, עֲיָנוֹת (fontes) ab עַיִן, *fem.*

e) Nomina *Segolata*, quæ descendunt a Verbis ל״ה (§ 108. e.), ut אֲרִי (leo), לְחִי (gena), חֳלִי (morbus), cum majore Accentu (§ 20.) has habent formas: אֲרִי, לֶחִי, חֹלִי; cum *Suffixis* : אֲרְיִי : לְחָיִי, חָלְיִי; in *Plur.* et *Duali* : אֲרָיִים, לְחָיַיִם, חֳלָיִים.

§ 126.

Declinatio VII. אֹיֵב (inimicus).

	Sing.		*Plur.*	
Stat. abs.	אֹיֵב,	*constr.* אֹיֵב	*abs.* אֹיְבִים,	*cstr.* אֹיְבֵי.
cum suff.	אֹיְבִי,	אֹיִבְכֶם	*cum suff.* אֹיְבַי	אֹיְבֵיכֶם.

Pertinent huc Nomina cum *Tsere puro* (§ 18.) in syllabâ postremâ, ut שֵׁם (nomen) שְׁמִי, שִׁמְכֶם, et quorum, si plures habent syllabas, penultima corripi nequit (§ 17.), ut מוֹעֵד (tempus), מַקֵּל (virga), צְפַרְדֵּעַ (rana) et Participia *Kal*, *Piel* et *Hithpaël*. Plura tamen eorum a communi formâ recedentia — a) pro *Tsere* in *Statu cstr.* adsumunt *Patach*, v. c. מִזְבֵּחַ (ara) *cstr.* מִזְבַּח, מִסְפֵּד (planctus) *cstr.* מִסְפַּד;—b) in *Plur.* retinent *Tsere*, v. c. אַבְנֵט (cingulum) *Plur.* אַבְנֵטִים.

§ 127.

Declinatio VIII. רַב (multus, um).

	Sing.		*Plur.*	
Stat. abs.	רַב,	*constr.* רַב	*abs.* רַבִּים,	*cstr.* רַבֵּי.
cum suff.	רַבִּי,	רַבְּכֶם	*c. suff.* רַבַּי,	רַבֵּיכֶם.

Continentur hac Declinatione Nomina omnia quorum, cum a fine augentur, ultima Radicalis duplicatur; v. c. יָם (mare) *Plur.* יַמִּים, אֵם (mater) *Pl.* אִמּוֹת, מַד (vestis) *Pl.* מַדִּים, חֹק (statutum) *cum suff.* חֻקִּי. Sunt autem ex hoc genere præter Verbalia ע״ע (§ 109. b.) alia plura, quæ singula enumerare longum est, v. c. הַר (mons), עֵת (tempus), בַּת (filia), אָדֹם (ruber), אֶתְנָן (merces, donum), כַּרְמֶל (ager fertilis).

§ 128.

DECLINATIO IX. שָׂדֶה (ager).

Sing.		*Plur.*	
Stat. abs שָׂדֶה,	*cstr.* שְׂדֵה	*abs.* שָׂדִים,	*cstr.* שְׂדֵי.
cum suff. שָׂדִי,	שָׂדְכֶם	*c. suff.* שָׂדַי,	שְׂדֵיכֶם.

Complectitur hæc Declinatio Verbalia ל״ה, quæ terminantur in ֶה (§ 109. e.), v. c. יָפֶה (pulcher), רֹאֶה (vates), מַרְאֶה (adspectus, species); neque in eâ spectatur nisi hæc ipsa terminatio, cum syllabæ præcedentes sint communibus legibus subjectæ.

FORMATIO FEMININORUM (*Motio Nominis*).

§ 129.

Quænam sint Masculinis addendæ terminationes, ut Feminina inde exsistant, jam supra vidimus (§ 102.). Hic solummodo monendum est, formas ֶ֫ת et ַ֫ת plerumque usurpari in *Statu constructo* et *ante Suffixa*, v. c. אֵשֶׁת, אִשְׁתּוֹ; מַמְלֶכֶת, מַמְלַכְתִּי, cum *Status absol.* sit אִשָּׁה (femina) מַמְלָכָה (regnum) : ac præterea frequentiores illas esse in *Participiis*, v. c. קֹטֶלֶת pro קֹטְלָה, et in certis quibusdam Infinitivis, v. c. לֶדֶת pro לֵדָה.

§ 130.

Cum Masculinis additur terminatio feminina ָה (§ 102.), Vocales eadem ratione mutantur ac si accedant Suffixa ִי aut וֹ; v. c. Declin. I סוּס, *fem.* סוּסָה (equa); II. מוֹצָא, *fem.* מוֹצָאָה (exitus); III. גָּדוֹל, *fem.* גְּדוֹלָה

(magna); IV. נָקָם, *fem.* נְקָמָה (ultio); V. זָקֵן, *fem.* זְקֵנָה (anus); VI. מֶלֶךְ, *fem.* מַלְכָּה (regina); VII. מוֹקֵד, *fem.* מוֹקְדָה (ardor, rogus); VIII. תָּם, *fem.* תַּמָּה (integra); IX. קָצֶה, *fem.* קָצָה (finis).

§ 131.

Additâ terminatione ֶ ת (§ 102), quam prorsus repudiant Nomina Declinationum VI, VIII et IX, hæ tres oriuntur formæ *Segolatæ*, ֶ ֶ ת, ֵ ֶ ת et ַ ת; quæ in Sing. omnino respondent Masculinis Declin. VI. Exempla singularum Declinationum hæc sunt: Declin. I. בּוֹשׁ, *fem.* בֹּשֶׁת (pudor); II. חוֹתָם, *fem.* חֹתֶמֶת (sigillum); III. קָטֹר, *fem.* קְטֹרֶת (suffitus); IV. עָקָר, *fem.* עֲקֶרֶת (sterilis); V. חָבֵר, *fem.* חֲבֶרֶת (socia) et חָמֵשׁ, *fem.* חֲמֵשֶׁת (quinque); VII. קֹטֵל, *fem.* קֹטֶלֶת (occidens).

Not. 1. Intelligitur ex his exemplis, *Patach* syllabæ postremæ transire in *Segol*, ut חוֹתָם, חֹתֶמֶת; *Tsere* autem tum retineri, ut חָמֵשׁ, חֲמֵשֶׁת, tum et ipsum mutari in *Segol*, ut חָבֵר, חֲבֶרֶת.

Not. 2. Terminatione ַ ת (§ 102.), quæ usurpatur si postrema Rad. est gutturalis (§ 3.), præcedens quoque *Kamets* aut *Tsere* mutatur in *Patach*; v. c. מוֹדָע, *fem.* מוֹדַעַת (notitia, familiaritas); דֵּעַ, *fem.* דַּעַת (scientia).

FLEXIO FEMININORUM.

§ 132.

Sequantur quatuor Femininorum Declinationes, in quibus est observandum, nullam esse in Plurali *gravium* et

levium Suffixorum differentiam (cf. § 119. not. 2.), cum utraque addantur formæ *constructæ*.

Declinatio I. בְּתוּלָה (virgo).

Sing.		*Plur.*	
St. abs. בְּתוּלָה,	*cstr.* בְּתוּלַת	*abs.* בְּתוּלוֹת,	*cstr.* בְּתוּלוֹת.
c. suff. בְּתוּלָתִי,	בְּתוּלַתְכֶם	*c. s.* בְּתוּלוֹתַי,	בְּתוּלוֹתֵיכֶם.

Ad primam hanc Declinationem referuntur Nomina quæcumque nullam prorsus admittunt Vocalium immutationem, veluti גְּדוֹלָה (Fem. Decl. III. masc.), קְטָלָה (Fem. Decl. VII.), רַבָּה, מִדָּה, חֻקָּה (Fem. Decl. VIII.).

§ 133.

Declinatio II. שָׁנָה (annus).

Sing.		*Plur.*	
Stat. abs. שָׁנָה,	*cstr.* שְׁנַת	*abs.* שָׁנוֹת,	*cstr.* שְׁנוֹת.
c. suff. שְׁנָתִי,	שְׁנַתְכֶם	*c. suff.* שְׁנוֹתַי,	שְׁנוֹתֵיכֶם.

Dualis.

Stat. abs. שְׂפָתַיִם, *constr.* שִׂפְתֵי (labia).

Censetur hæc Declinatio Nominibus iis, in quibus terminationem ָה præcedit *Kamets* aut *Tsere* purum (§ 18.), v. c. קָצָה (finis), עֵצָה (consilium). Quod si has ipsas Vocales præcedit *Scheva*, in *Statu constr.* et ante *Suffixa* illud immutatur in *Chirek*, v. c. צְדָקָה (justitia), *cstr.* צִדְקַת, *Pl.* צְדָקוֹת, *c. suff.* צִדְקָתִי (cf. § 19.).

Not. Plura huc pertinentia Nomina in *Statu constr.* et ante *Suff.* alteram accipiunt formam in ֶ ֶת sive ַ ַת (§

129.), v. c. מַמְלָכָה (regnum), מַמְלֶכֶת, מַמְלַכְתִּי; מִשְׁפָּחָה (familia), מִשְׁפַּחַת, מִשְׁפַּחְתִּי.

§ 134.

Declinatio III. מַלְכָּה (regina).

Sing.	*Plur.*
St. abs. מַלְכָּה, *cstr.* מַלְכַּת	*abs.* מְלָכוֹת, *cstr.* מַלְכוֹת,
cum suff. מַלְכָּתִי, מַלְכַּתְכֶם	*c. suff.* מַלְכוֹתַי, מַלְכוֹתֵיכֶם.

Dualis.

Stat. abs. יַרְכָתַיִם, *constr.* יַרְכְּתֵי (latera).

Flectuntur ad hoc Paradigma Feminina Nominum *Segolatorum*, neque eorum solummodo quæ a Regulari Verbo ducuntur (§ 107. not. 1.), ut שִׂמְלָה (vestis), חֶרְפָּה (probrum), חָרְבָּה (vastatio), נַעֲרָה (puella); sed eorum etiam quæ orta ab Irregulari Verbo formam habent regularem (cf. § 109. e.), v. c. יַלְדָּה (puella), שַׁלְוָה (tranquillitas), רַעְיָה (socia).

§ 135.

Declinatio IV. מִסְגֶּרֶת (claustrum).

Sing.	*Plur.*
St. abs. מִסְגֶּרֶת, *cstr.* מִסְגֶּרֶת	*abs.* מִסְגְּרוֹת, *cstr.* מִסְגְּרוֹת.
c. suff. מִסְגַּרְתִּי, מִסְגַּרְתְּכֶם	*c. s.* מִסְגְּרוֹתַי, מִסְגְּרוֹתֵיכֶם.

Complectitur hæc Declinatio Nomina *Segolata*, quæ orta sunt adjectâ terminatione ֶ_ֶת (§ 131.), ut גְּבֶרֶת, גְּבִרְתִּי (hera); אֵשֶׁת, אִשְׁתִּי (femina); כְּתֹנֶת, כְּתָנְתִּי

(tunica). Pluralem tamen multa eorum ducunt ab alterâ formâ in ־ָה, v. c. עֲטֶרֶת (corona) *Plur.* עֲטָרוֹת.

F. NOMINA IRREGULARIA.

§ 136.

Plura sunt Nomina, quæ sive in *Statu constr.* et ante *Suffixa* sive in *Plurali* formam habent non a *Statu absoluto Sing.*, sed aliunde ducendam. Cum vero *Status absol.* ejusque *formæ irregulares*, licet a se ipsis discrepantes, communem tamen habeant originem; hæc Nomina eo tantum sensu possunt appellari *Defectiva*, quo *Verba defectiva* appellavimus (§ 101.); nec inepte quis cum iis contulerit Nomina Græca γυνή (γυναικός), ὕδωρ (ὕδατος). Eorum autem maxime usitata literarum ordine recenseamus.

אָב pater (pro אָבֶה, quasi ab אָבָה), *constr.* אֲבִי, *c. suff.* אָבִי (p. meus), אָבִיךָ, אָבִיו, אֲבִיכֶם, *Plur.* אָבוֹת (§ 114).

Not. Quæ hujus Nominis Irregularis, eadem reliquorum fere omnium est cum Verbo Irregulari similitudo. Cf. § 105 et 109.

אָח frater (pro אָחֶה, quasi ab אָחָה), *constr.* אֲחִי, *cum suff.* אָחִיךָ, אֲחִיכֶם, *Plur. constr.* אֲחֵי, אֲחֵיהֶם; sed *Plur. abs.* אַחִים, (pro אָחִים, quasi ab אחח) et hinc אַחַי, אַחֶיךָ, אַחֵינוּ (cf. § 127). Ejus Femininum est

אָחוֹת soror (contr. pro אֲחֶוֶת, cf. § 125. d. et § 131.), *Plur.* (אֲחָיוֹת) *cum suff.* אַחְיוֹתַי (quasi ab אַחְיָה) et אֲחוֹתַיִךְ (quasi ab אָחָה).

אִישׁ vir, *Plur.* (אִישִׁים vix usit.) אֲנָשִׁים viri (a Sing. inus. אֱנֶשׁ, unde etiam *fem.* אִשָּׁה).

אָמָה ancilla, *Plur.* אֲמָהוֹת, *constr.* אַמְהוֹת.

אִשָּׁה mulier (pro אִנְשָׁה, cf. אִישׁ), *constr.* אֵשֶׁת (pro אִישֶׁת), *cum suff.* אִשְׁתִּי, אִשְׁתְּךָ, *Plur.* נָשִׁים (per Aphæresin pro אֲנָשִׁים, cf. § 114).

בַּיִת domus (a בּוּת pernoctare), *constr.* בֵּית, *Plur.* בָּתִּים (leg. *bottim*, a Sing. inus. בֹּתֶת, cf. § 131.).

בֵּן filius (pro בֶּנֶה a בָּנָה), *constr.* בֶּן־, rarius בְּן־, בְּנִי, בְּנוֹ, *cum suff.* בְּנִי, בְּנוֹ, בִּנְךָ, *Plur.* בָּנִים, *cstr.* בְּנֵי (quasi a Sing. בָּן). Femininum est

בַּת filia, (contr. pro בֶּנֶת), *cum suff.* בִּתִּי, בִּתּוֹ, *Plur.* בָּנוֹת, *cstr.* בְּנוֹת (quasi a Sing. בָּנָה).

חָם socer (pro חָמֶה, quasi a חָמָה), *cum suff.* חָמִיךָ; et *Fem.* חָמוֹת socrus. Conf. אָב, אָח et אָחוֹת.

יוֹם dies, *Dual.* יוֹמַיִם, *Plur.* יָמִים, *constr.* יְמֵי (quasi a יָם pro יָמֶה).

כְּלִי vas, instrumentum, *Plur.* כֵּלִים (quasi a כֵּל pro כֵּלֶה).

מַיִם, *Plur.* (§ 112. not.) aquæ; *stat. constr.* מֵי, item מֵימֵי, *c. suff.* מֵימַי, מֵימֵיכֶם (quasi ab altero *Plur.* מֵימִים).

עִיר urbs, *Plur.* עָרִים, *cstr.* עָרֵי (a Sing. obsoleto עָר).

פֶּה os, oris (pro פֶּיֶה); *stat. constr.* פִּי (pro פְּיִי, cf. כְּלִי, בֵּן), *c. suff.* פִּי (os meum), פִּיךָ, פִּיו; *Plur.* פִּים et פִּיּוֹת (acies instrumentorum).

רֹאשׁ caput (pro רֵאשׁ, Nomen *Segol.*), *Plur.* רָאשִׁים (pro רְאָשִׁים, cf. § 125. c.).

רֵעַ et רֵעֶה, socius; *Fem.* רְעוּת socia (a רְעוּ, cf. § 109. c.), *Plur.* רֵעוֹת (a רֵעָה).

G. NUMERALIA.

§ 137.

Cardinalia omnia, præter אֶחָד (*Adject.*), sunt *Substantiva primitiva.* Numeri שָׁלֹשׁ (tres) usque ad עֶשֶׂר (decem) hoc habent singulare quod eorum formæ masculinæ Nominibus femininis, femininæ masculinis Nominibus adduntur: ut e subjectâ hac tabulâ intelligitur.

	Masc. absol.	*constr.*	*Fem. absol.*	*constr.*
1	אֶחָד	אַחַד	אַחַת	אַחַת
2	שְׁנַיִם	שְׁנֵי	שְׁתַּיִם	שְׁתֵּי
3	שְׁלֹשָׁה	שְׁלֹשֶׁת	שָׁלֹשׁ	שְׁלֹשׁ
4	אַרְבָּעָה	אַרְבַּעַת	אַרְבַּע	. . .
5	חֲמִשָּׁה	חֲמֵשֶׁת	חָמֵשׁ	חֲמֵשׁ
6	שִׁשָּׁה	שֵׁשֶׁת	שֵׁשׁ	. . .
7	שִׁבְעָה	שִׁבְעַת	שֶׁבַע	שְׁבַע
8	שְׁמֹנָה	שְׁמֹנַת	שְׁמֹנֶה	. . .
9	תִּשְׁעָה	תִּשְׁעַת	תֵּשַׁע	תְּשַׁע
10	עֲשָׂרָה	עֲשֶׂרֶת	עֶשֶׂר	. . .

§ 138.

Numeri 11 ad 19 ita formantur, ut minori numero addatur in *Masc.* עָשָׂר, in *Fem.* עֶשְׂרֵה; v. c. *masc.* אַחַד עָשָׂר, *fem.* אַחַת עֶשְׂרֵה undecim; *masc.* שְׁלֹשָׁה עָשָׂר.

f. שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה tredecim; *m.* חֲמִשָּׁה עָשָׂר, *f.* חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה quindecim; et sic ulterius. *Duodecim* redditur peculiari formâ שְׁנֵים עָשָׂר, *fem.* שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה. — *Viginti* est עֶשְׂרִים; reliquæ decades redduntur formis Plur. numerorum 3 ad 9; ut שְׁלֹשִׁים 30, אַרְבָּעִים 40, חֲמִשִּׁים 50, et sic deinceps. — *Centuriam* significat מֵאָה *cstr.* מְאַת *fem.*, duas centurias מָאתַיִם, plures מֵאוֹת; *Mille* אֶלֶף *m.*, duo millia אַלְפַּיִם, tria millia שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים, et sic deinceps; decem millia רִבּוֹא (רְבָבָה μυρίοι), viginti millia שְׁתֵּי רִבּוֹת s. רִבּוֹתַיִם.

§ 139.

Ordinalia a 2 ad 10 e Cardinalibus formantur adjiciendâ terminatione ִי (§ 110. f.), ita tamen ut plerisque insuper inseratur ִי; unde hæ exsistunt formæ: שֵׁנִי, שְׁלִישִׁי, רְבִיעִי, חֲמִישִׁי, שִׁשִּׁי, שְׁבִיעִי, שְׁמִינִי, תְּשִׁיעִי, עֲשִׂירִי; *fem.* שֵׁנִית, שְׁלִישִׁית etc. (§ 102.). *Primus* est רִאשׁוֹן (h. e. princeps, a רֵאשׁ, רֹאשׁ, i. q. רֹאשׁ caput, cf. § 107. b. not.). Quæ vero primam decadem excedunt Ordinalia, ea Cardinalibus redduntur, v. c. בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם (decimo septimo die), item בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וָשֶׁבַע (anno vicesimo septimo): quibus iisdem Cardinalibus etiam ab 1 ad 10 anni diesque significantur; v. c. יוֹם אֶחָד (dies primus), שְׁנַת שֶׁבַע (annus septimus), et nomine יוֹם omisso, בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ (primo *die* mensis).

§ 140.

Distributiva redduntur iterandis Cardinalibus, v. c. שְׁנַיִם שְׁנַיִם (bini); Proportionalia interdum Duali, ut שִׁבְעָתַיִם

(septuplum, *zevenvoudig*); Adverbia denique Multiplicativa indicantur a) adhibito Nomine פַּעַם (ictus, gressus), v. c. פַּעַם אַחַת (semel), פַּעֲמַיִם (bis), שָׁלֹשׁ פְּעָמִים (ter); b) solis Cardinalibus in Femin., v. c. אַחַת (semel), שְׁתַּיִם (bis), שָׁלוֹשׁ (ter), שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה (septies et septuagesies).

§ 141.

Numeri Cardinales 1 ad 10 rei numerandæ a) sive præponuntur in *Statu constr.*, ut שִׁבְעַת יָמִים (septem dies), b) sive in *Statu absol.* illi aut præponuntur aut postponuntur, ut שְׁלֹשָׁה בָנִים (tres filii), עָרִים שָׁלוֹשׁ (urbes tres). — Numeri, quibus duæ aut plures significantur decades (20 ad 90), præpositæ fere Singularem, postpositæ Pluralem adsciscunt; v. c. עֶשְׂרִים עִיר (viginti urbes), אַרְבָּעִים יוֹם (quadraginta dies); sed גְּמַלִּים שְׁלֹשִׁים (cameli triginta).

II. COMPARATIVUS ET SUPERLATIVUS.

§ 142.

Cum nullæ exstent peculiares Comparativi et Superlativi formæ, Gradus hi Comparationis, qui dicuntur, aliâ ratione sunt indicandi. Et Comparativus quidem redditur particulâ מִן (præ) rei comparatæ præponendâ; v. c. מָתוֹק מִדְּבַשׁ *dulcis præ melle* i. q. dulcior melle, טוֹבָה חָכְמָה מִפְּנִינִים *bona* (est) *sapientia præ gemmis*, h. e. melior est sapientia gemmis.

Not. 1. Eadem ratione, qua in Adjectivis, in Verbis indicatur Comparatio; v. c. אֶגְדַּל מִמֶּךָּ *magnus ero præ te*, h. e. major ero quam tu; יִרְבּוּ מֵחוֹל *multi erunt præ arenâ*, h. e. plures erunt arenâ.

Not. 2. Particula מִן ante Infinitivum in Comparatione reddenda est *quam ut* sequ. Subjunctivo : v. c. גָּדוֹל עֲוֺנִי מִנְּשׂוֹא *magnum* (est) *delictum meum præ condonando*, h. e. majus est d. m. quam ut condonetur.

§ 143.

Superlativus indicatur a) præponendo Articulo, v. c. בְּנוֹ הַקָּטָן filius ejus (natu) minimus; b) subjiciendo Genitivo aut Pronomine suffixo, v. c. קְטוֹן בָּנָיו minimus filiorum, טוֹבָם optimus eorum; c) eodem Nomine in Genitivo Plur. repetendo, v. c. הֲבֵל הֲבָלִים *vanitas vanitatum* h. e. summa vanitas, מֶלֶךְ מְלָכִים *rex regum* h. e. summus rex, עֶבֶד עֲבָדִים *servus servorum* h. e. infimus servus.

PARTICULÆ.

§ 144.

Particularum nomine comprehendimus Adverbia, Præpositiones, Conjunctiones et Interjectiones. Sunt illæ sive *Primitivæ*, ut שָׁם ibi, לֹא non; sive *Derivatæ*, ut אָמְנָם revera (ab אֹמֶן veritas); sive *Desumtæ* a reliquis orationis partibus, quarum vel simul permansit primitiva significatio, ut הֶבֶל frustra (*Nomen* vanitas), vel interiit, ut מְאֹד valde (Infin. Verbi obsoleti מָאַד).

ADVERBIA.

§ 145.

Primitiva Adverbia sunt לֹא, שָׁם, — אָז tum, אַי et אֵי? ubi? מֵאַיִן unde? אָנָה quorsum? אִם an? s. nonne? כֹּה s. כָּכָה ita, מָתַי quando? פֹּה hîc. Porro tamquam *Præfixum* huc pertinet *He interrogativum* (הֲ, ante Gutturales et *Scheva simplex* הַ) v. c. הֲלֹא (nonne?), הַאֵלֵךְ (an eam?), הַכְּזוֹנָה (an scortum?); — quod quidem formâ interdum ab Articulo (§ 21.) discerni nequit, v. c. ante Gutturales cum subjecto *Kamets*, ut הֶהָיְתָה (an fuit?), aut ubi ante *Scheva simplex* post se habet *Dagesch forte* (euphonicum), ut הַכְּתֹנֶת בִּנְךָ (an tunica filii tui, sc. sit).

Not. Adverbium אֵי (ubi), aut Pronominibus aut aliis Adverbiis præpositum, iis addit vim interrogandi; v. c. זֶה hic, אֵי זֶה quis? זֶה hîc, *hier*, אֵי זֶה ubi? — Et sic אֵיכָה quomodo? אֵיפֹה ubi?

§ 146.

Derivantur a Nominibus Adverbia a) subjiciendâ terminatione ָם s. ֹם, v. c. אָמְנָם, — חִנָּם gratuito (a חֵן gratia), יוֹמָם interdiu (a יוֹם dies), שִׁלְשֹׁם nudius tertius (a שָׁלֹשׁ tres); b) terminatione fem. ִית (§ 110. f.), v. c. שֵׁנִית iterum, alterâ vice (cf. § 139.), אֲחֹרַנִּית retrorsum, יְהוּדִית Judaice, Ἰουδαϊστί.

§ 147.

Desumuntur porro Adverbia a) a *Substantivis*, v. c. בֶּטַח (securitas) secure, כָּלָה (perfectio) penitus, תַּחַת

(locus inferior) infra; qui proprie sunt Accusativi absoluti: alias enim additâ quoque Præpositione Adverbium significatur, ut לְפָנִים antea, olim, לְבַד seorsum, לָבֶטַח secure, מִקֶּדֶם quondam; — b) ab *Adjectivis*, cum in genere Masculino, ut אָמֵן (verus) vere, טוֹב (bonus) bene, רַק (tenuis) tantummodo, tum maxime in Feminino, ut רִאשֹׁנָה primum, antea, רַבַּת multum, satis, מְאַת centies, נִפְלָאוֹת (mirabilia) mirabiliter; — c) a *Verbis* in Infinitivo abs.; v. c. עוֹד (propr. *redeundo*) iterum, amplius, insuper; præcipue in Inf. *Hiphil*; v. c. הֵיטֵב bene, diligenter; הַשְׁכֵּם mane; — d) a *Pronominibus*, v. c. זֶה (hic) hîc, hoc (sc. loco); מָה (quid) quomodo, cur; הֵנָּה huc (propr. *in hæc* sc. loca); et additâ Præpositione, ut לָמָּה quare, לָהֵן propterea.

Not. 1. Plura etiam Adverbia exsistunt ex Conjunctione aut cum aliis Adverbiis aut cum Præpositionibus; v. c. אַחֲרֵי־כֵן postea, deinceps; עַד־אָנָה quousque, *tot hoe ver?*

Not. 2. Adverbia Relativa redduntur adhibitâ voce אֲשֶׁר (§ 25.), v. c. אֲשֶׁר שָׁם ubi, אֲשֶׁר שָׁמָּה quo, quem in locum, אֲשֶׁר מִשָּׁם unde.

PRÆPOSITIONES.

§ 148.

Ad *primitivas* Præpositiones referendæ sunt

a) Præfixæ בְּ in, כְּ sicut, לְ ad; quarum *Scheva simplex* altero *Scheva simplici* sequente transit in *Chirek*, sequente *composito* in hujus Vocalem (§ 19.), v. c. בִּפְרִי (in fructu),

כְּאַרִי (sicut leo); — ante syllabam, in qua nititur tonus (§ 14.), in *Kamets*, v. c. בָּאֵשׁ (per ignem, igne), לָנֶצַח (pro æternitate, in æternum). — De earum conjunctione cum Articulo et Pronominibus vid. § 21 et 32. a. b. e.

Not. Interdum iis adjectæ sunt syllabæ *paragogicæ* מוֹ et דֵי, ut בְּמוֹ, לְמוֹ, כְּמוֹ, בְּדֵי, כְּדֵי.

b) Signum Accusativi אֵת, ante *Suffixa* אֹת s. אוֹת (quasi a verbo אוֹת, cf. § 32. c.), item אֵת ante *Suff.* אִת (quasi ab אָתַת, cf. § 127.) *cum*.

§ 149.

Plurimarum vero Præpositionum vicem sustinent *Substantiva*, quorum vel evanuit vel permansit primitiva significatio: a) in *Statu constr.* cum Præfixis, v. c. בְּיַד per, בְּתוֹךְ inter, לְמַעַן propter; b) in *Statu constr.* absolute, v. c. אַחַר post, בֵּין inter, יַעַן propter, זוּלַת præter, סָבִיב לְ circum, תַּחַת sub, pro (*in plaats*).

§ 150.

Ad posterius hoc genus (§ 149. b.) referendæ etiam sunt quinque hæ Præpositiones monosyllabæ, quarum prorsus interiit significatio primitiva:

אֶל ad (tamquam *Stat. cstr.* Nom. אֵל, a Rad. אלה), *Plur.* אֱלֵי, *cum Suff.* אֵלָיו, אֲלֵיכֶם (§ 32. not.).

מִן ab, ex (*Subst. obsoletum*, pars, portio), cum *Jod paragog.* מִנִּי, *Plur.* מִנֵּי. Cum נ sequenti literæ adsimiletur, ut מִדֶּרֶךְ (a viâ), ante Gutturales et ר scribendum est מֵ (§ 18. b.), ut מֵעִיר (ex urbe), מֵרוּחַ (a spiritu). — Ante *Suffixa* usitatior est forma מִמֶּן (§ 32. d.).

עַד ad, usque ad (ab עָדָה præteriit), *Plur.* עֲדֵי, *cum Suff.* עָדַי, עֲדֵיהֶם (§ 32. not.).

עַל super (*Stat. cstr.* vocis עָל *superum*, *supra*, ab עָלָה adscendit), *Plur.* עֲלֵי, *cum Suffixis* עָלַי, עָלָיו, עֲלֵיהֶם (§ 32. not.).

עִם cum (quasi ab עמם), *cum Suff.* עִמִּי, עִמְּךָ, et sic deinceps (cf. § 32. f.)

§ 151.

E compositis duabus Præpositionibus *prægnans*, ut aiunt, oritur significatio, v. c. מִפְּנֵי et מִלִּפְנֵי *voor (iets) weg*, מֵעִם et מֵאֵת *de chez (quelqu'un)*, מִבֵּין *tusschen (iets) weg*, מִתַּחַת *onder (iets) weg.*

§ 152.

Præpositionibus quodammodo etiam adnumerari potest subjecta terminatio ־ָה (*He locale*) significans *versus*, *ad*, *in*. Quæ cum tono sit destituta, nullam efficit Vocalium immutationem; v. c. שָׁמָּה eo, illuc; יָמָּה ad mare h. e. occidentem versus; מִיָּמִים יָמִימָה *van jaar tot jaar*: præterquam quod extrudit Vocales furtivas (§ 19. not.); v. c. אַרְצָה in terram, humi; מַעְלָה sursum (מַעַל propr. *altitudo*); בַּיְתָה in domum; item *Chirek* in terminatione ־ַיִם (§ 111 et 112. not.), v. c. שָׁמַיְמָה cœlum versus.

CONJUNCTIONES.

§ 153.

Conjunctionum omnium frequentissima est Præfixa וְ (*Vav copulativum*) significans *et*, *ac*, *atque* : quæ qui-

dem ante *Scheva simplex* literasque בּ, מ, פ convertitur in וּ v. c. וּכְתָב (et codex), וּבֵין (et inter), וּמֶלֶךְ (et rex); unde tamen excipiendæ sunt formæ וִיהִי (et sit), וִיחִי (et vivat), וִידֵי (et manus) aliæque consimiles: sed ante *Scheva compositum* hujus Vocalem adsciscit (§ 19.), v. c. וַאֲנִי (et ego). Porro ante syllabam, in qua nititur tonus, interdum accipit *Kamets* (cf. § 148. a.), v. c. in formulis תֹּהוּ וָבֹהוּ (vastitas et inanitas), טוֹב וָרָע (bonum et malum).

§ 154.

Reliquarum Conjunctionum *primitivarum*, quarum longe major est quam Præpositionum copia, hæc sint exempla: אוֹ aut, sive; אַךְ tantummodo; גַּם et אַף etiam; אִם et לוּ si, utinam; אַל et פֶּן ne, ut non.

§ 155.

Usurpantur vero etiam loco Conjunctionum a) *Pronomina*, ut אֲשֶׁר (§ 25.) quod, quia, ὅτι; כִּי nam, quia; item cum Præpositionibus, ut כַּאֲשֶׁר quemadmodum; — b) *Adverbia* a Nominibus desumta *cum Præpositionibus*, v. c. בְּטֶרֶם priusquam (propr. *in het Nog-niet*), עַל־כֵּן propterea (propr. *quia ita*); — c) *Adverbia* et *Præpositiones* cum subjectis Conjunctionibus אֲשֶׁר et כִּי, v. c. אַחַר אֲשֶׁר postquam; יַעַן אֲשֶׁר propterea quod; עֵקֶב אֲשֶׁר et עֵקֶב כִּי pro eo quod; עַד אֲשֶׁר et עַד כִּי usque eo donec; תַּחַת אֲשֶׁר et תַּחַת כִּי pro eo quod, quia.

Not. Junguntur etiam duæ Conjunctiones, ut גַּם כִּי etiamsi, אַף כִּי quanto magis (s. *nedum*), כִּי אִם nisi.

INTERJECTIONES.

§ 156.

Interjectiones *primitivæ* sunt אָח ah, eheu; אִי, אוֹי, אוֹיָה, הוֹי væ, au; הֶאָח io, euge; item הֵן, הִנֵּה en, ecce; נָא, אָנָּא quæso. — Ab Imperativis Verborum desumtæ sunt Interjectiones הָבָה *Plur.* הָבוּ (a יהב *dedit*) et לְכָה *Plur.* לְכוּ (ab הָלַךְ *ivit*) age, agite; a Nominibus אַשְׁרֵי o beatum! חָלִילָה absit; רַב satis, desiste!

LOCI

E VETERE TESTAMENTO

SELECTI.

LOCI

E VETERE TESTAMENTO SELECTI.

Not. In Notulis subjectis Arabicus numerus prior versibus, posterior versus cujusque vocibus indicandis inservit. In dinumerandis autem vocibus non sejungendæ sunt duæ aut plures quæ signo *Makkeph* continentur.

I. CREATIO MUNDI.

GENES. I—II. 3.

I 1, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ׃
2 וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ
3 אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמָּיִם׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר
4 וַיְהִי־אוֹר׃ וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־הָאוֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל

I. 1,1. Gramm. § 102 et 110. d. — 1,2. § 89. — 1,4. § 116. c. — 1,5. § 21 et § 112. not. — 1,7. § 21 et 125. a. = 2,2. § 92. extr. — 2,4. § 153. extr. — 2,6. § 117. sq. et 121. — 2,8. § 120. — 2,10. § 44 et 61. — 2,12. § 112. not. = 3,1. § 38, 39 et 77. coll. § 18. — 3,3. § 94. d. Not. Fut. pro Imper. = 4,1. Rad. ראה, § 63 et 94. — 4,3. § 116. c. Ceterum eadem est hæc constructio (ἀντιφώνησις) ac

5 אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ׃ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם
6 וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד׃ וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם
7 לָמָיִם׃ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר
מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ וַיְהִי־כֵן׃
8 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
9 שֵׁנִי׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם
10 אֶל־מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה וַיְהִי־כֵן׃ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים
לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיַּרְא אֱלֹהִים
11 כִּי־טוֹב׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב
מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ־בוֹ
12 עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן׃ וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ

Græcorum et Latinorum, v. c. ap. Platon. in Menone p. 77. D. γιγνώσκων τὰ κακὰ ὅτι βλάπτει· ap. Ciceron. ad Fam. IV. 1. *rem video quomodo se habeat*. Vid. Hoogev. ad Viger. p. 189. sq. Van Heusde Spec. Platon. p. 51. sq. Perizonius ad Sanctii Minervam II. 5. 5. ac Davisius ad Cic. De N. D. I. 26. — 4, 5. § 52. = 5, 3. § 21. — 5, 8. sqq. Diem Hebræi computabant a vespere ad vesperum : cf. Levit. 23, 32. — 5, 11. § 139. extr. = 6, 7. pro וִיהִי h. e. וַיְהִי, § 19. Nam י quiescit in *Chirek*, § 153. = 7, 1. Rad. עשה, § 94. c. — 7, 11-14. Significatur Oceanus cœlestis, unde effunditur pluvia. Ps. 29, 3 et 9. Ps. 104, 3. Genes. 7, 11. = 9, 3. Rad. קוה, § 92 et 95. — 9, 5. § 151. — 9, 9. § 63 et 91. = 11, 3. De significatione Futuri contr. § 52. — 11, 14. Jung. אשר בו *in quo*, § 25. = 12, 1. Rad יצא, § 81 et 98. c. — 12, 5. מזריע זרע, ut Græc. μάχην μάχεσθαι : cf.

זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֹשֶׂה־פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ־בוֹ לְמִינֵהוּ
13 וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב : וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
14 שְׁלִישִׁי : וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם
לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלָּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים
15 וּלְיָמִים וְשָׁנִים : וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר
16 עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן : וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת
הַגְּדֹלִים אֶת־הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת־
17 הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים : וַיִּתֵּן
18 אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ : וְלִמְשֹׁל
בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיַּרְא
19 אֱלֹהִים כִּי־טוֹב : וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי : וַיֹּאמֶר
20 אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל־
21 הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם : וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־

---

infra ad 1 Reg. 3, 28. = 14, 3. Sing. יהי ante Plur. מארת, ut Gall. *Il est des hommes* : cf. Genes. 10, 25. 41, 50 Num. 32, 25. — 14, 12. Vid. וּ in Ind. et cf. § 92. — 14, 13-16. Est Hendiadys, ut infra Gen. 3, 16. — 14, 15. § 136. יום = 15, 5. Rad. אור, § 87. = 16, 3. § 137. — 16, 4. De Plur. cf. § 114. et not. Artic. ante Genitivum מארת. — 16, 7. הגדל-הקטן, h. e. *majus — minus* : quæ Comparativi vis inest in Articulo. = 17, 1. § 70. — 17, 2. § 148. b. = 18. 2 et 3. § 21. = 20, 5. שרץ est Accus. copiæ Latine reddendus Ablativo : cf. Exod. 3, 8. אֶרֶץ זָבַת חָלָב *terra abundans lacte*. — 20, 9. Rad. עוף. = 21, 6. § 18. a. — 21, 9. אשר *quo*, *quibus* : cf. infra ad 20, 5. et § 25. — 21, 12. Suffix. Plur. referendum est ad Collect. כל-נפש החיה.

הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת אֲשֶׁר
שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל־עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיַּרְא
22 אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ
23 וּמִלְאוּ אֶת־הַמַּיִם בַּיַּמִּים וְהָעוֹף יִרֶב בָּאָרֶץ׃ וַיְהִי־עֶרֶב
24 וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם חֲמִישִׁי׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ
נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ־אֶרֶץ לְמִינָהּ
25 וַיְהִי־כֵן׃ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת־
הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת כָּל־רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ וַיַּרְא
26 אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ
כִּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה
27 וּבְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ׃ וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר
28 וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם׃ וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם
אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ וּרְדוּ בִּדְגַת
הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל־חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל־הָאָרֶץ׃

= 22,1. § 63. — 22,4. § 77. extr. — 22,5 et 6. Rad. פרה et רבה, § 92. — 22,9. § 21. — 22,11. Rad. רבה, § 94. = 24,3. conf. ad 12,1. — 24,10. Stat. constr. cum ו paragogico pro חַיַּת־אֶרֶץ : cf. Ps. 79,2. 50,10. 104,11.

= 26,3. Est Pluralis majestatis qui dicitur : cf. Gen. 11,7. — 26,7. Rad. רדה. Plur. refertur ad Collect. אדם; cf. ad 21,12. — 26,8 et 9. Teneatur Articulus ex Hebraici sermonis consuetudine Nomini, quod pendet a Statu constructo, præpositus. Conf. Exod. 3,22. כְּלֵי כֶסֶף *des vases d'argent*, cum 1 Chron. 28,14. כְּלֵי הַכֶּסֶף *les*

29 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת־כָּל־עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וְאֶת־כָּל־הָעֵץ אֲשֶׁר־בּוֹ פְרִי־
30 עֵץ זֹרֵעַ זָרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה׃ וּלְכָל־חַיַּת הָאָרֶץ
וּלְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל רוֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בּוֹ
31 נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת־כָּל־יֶרֶק עֵשֶׂב לְאָכְלָה וַיְהִי־כֵן׃ וַיַּרְא
אֱלֹהִים אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה־טוֹב מְאֹד וַיְהִי־עֶרֶב
וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי׃

II, 1 וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם׃ וַיְכַל אֱלֹהִים
2 בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם
3 הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים
אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ
אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת׃

---

vases d'argent. = 28,5 § 32. á. = 29,4. § 71. extr. — 29,13. אשר־בו *in qua*, *in quibus* : cf. ad 11,14. = 30, 11 et 12. Supplendum נתתי e versu 29.

II. 1,1. Rad. כלה. — 1,4. Est Zeugma; quoniam usitata tantum est conjunctio vocis צבא cum השמים, v. c. 1 Reg. 22,19. conf. Nehem. 9,6. = 2,1. § 96. not. = 3,13. לעשות *faciendo* h. e. *cum faceret*. Idem Pleonasmus ac וידבר לאמר, Levit. 23,23.

II. CREATIO HOMINIS EJUSQUE A PRÆCEPTO DEI DEFECTIO.

GENES. II. 4 — III. 24.

4 אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּֽרְאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת
5 יְהוָה אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה
בָאָרֶץ וְכָל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה
6 אֱלֹהִים עַל־הָאָרֶץ וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה׃ וְאֵד
7 יַעֲלֶה מִן־הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת־כָּל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ וַיִּיצֶר
יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עָפָר מִן־הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו
8 נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה׃ וַיִּטַּע יְהוָה אֱלֹהִים
9 גַּן־בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר׃ וַיַּצְמַח

II. 4, 7. Infin. constr. (§ 93.), unde pendet Genit. יהוה, et qui ipse suspensus est ex præcedente יום in Statu cstr. = 5, 1. Conjunctio ו *tum* indicat ἀπόδοσιν, ut infr. Gen. 3, 5. Ceterum jung. כל טרם, ut sit *nondum quidquam*, *nondum ullus*, *a*, *um*. — 5, 5 et 10. Fut. pro Præt. ob additam Partic. טרם, cf. Gen. 24, 45. Ita post אז *tum*, Exod. 15, 1. et infra 1 Reg. 3, 16. = 6, 2. Fut. pro Præt. ut יפרד v. 10. יתבששו v. 25. = 7, 5. עפר *de limo*, *ex pulvere* : Accus. materiæ; cf. Gen. 6, 14. Exod. 25, 39. 36, 14. — 7, 7. Rad. נפח. = 8, 1. Rad. נטע. — 8, 6. Rad. שים. = 9, 1. Fut. contr. Hiph. § 51 et 52. — 9, 10. sqq. Conf. Gen. 3, 22. — 9, 15. הדעת, § 80 et 109. c. — 9, 17. § 153. extr.

יְהוָה אֱלֹהִים מִן־הָאֲדָמָה כָּל־עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב
לְמַאֲכָל וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע׃
10 וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה
11 לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים׃ שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסֹּבֵב אֵת
12 כָּל־אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר־שָׁם הַזָּהָב׃ וּזֲהַב הָאָרֶץ הַהִוא
13 טוֹב שָׁם הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם׃ וְשֵׁם־הַנָּהָר הַשֵּׁנִי
14 גִּיחוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֵת כָּל־אֶרֶץ כּוּשׁ׃ וְשֵׁם־הַנָּהָר
הַשְּׁלִישִׁי חִדֶּקֶל הוּא הַהֹלֵךְ קִדְמַת אַשּׁוּר וְהַנָּהָר הָרְבִיעִי
15 הוּא פְרָת׃ וַיִּקַּח יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְגַן־
16 עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ׃ וַיְצַו יְהוָה אֱלֹהִים עַל־הָאָדָם
17 לֵאמֹר מִכֹּל עֵץ־הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל׃ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב
וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת׃
18 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לֹא־טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה־
19 לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ׃ וַיִּצֶר יְהוָה אֱלֹהִים מִן־הָאֲדָמָה כָּל־חַיַּת
הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל־הָאָדָם לִרְאוֹת
מַה־יִּקְרָא־לוֹ וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא־לוֹ הָאָדָם הוּא שְׁמוֹ׃

= 10,4. Rad. שקה, § 97. = 11,9. *ubi*, § 25 et 147. not. 2. = 12,1. § 8. not. = 15,1. Rad. לקח, § 71. — 15,5. Rad. ינח, § 71. extr. — 15, 7 et 8. § 65. = 16,1. Rad. צוה, § 96. not. — 16,8. *edendo edes*, Hebraismus pro *edere tibi omnino licet* s. *nikil impedio quin edas*. = 17,12. *moriendo moriere*, Hebraism. pro *certo moriere* : conf. mox Gen. 3, 4. Judic. 15, 2. = 18, 5. Infinit. constr. τὸ εἶναι, sc. τοῦ ἀνθρώπου (pro τὸν ἄνθρωπον); cf. § 93. = 19, 1. Defect. pro וייצר, ut supra vs. 7. — 19, 10. Rad. בוא. — 19, 12. Rad. ראה, § 93. — 19, 13. § 10.

20 וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת לְכָל־הַבְּהֵמָה וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל
21 חַיַּת הַשָּׂדֶה וּלְאָדָם לֹא־מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ׃ וַיַּפֵּל יְהוָה
אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה עַל־הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו
22 וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה׃ וַיִּבֶן יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הַצֵּלָע
23 אֲשֶׁר־לָקַח מִן־הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבִאֶהָ אֶל־הָאָדָם׃ וַיֹּאמֶר
הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת
24 יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקֳחָה־זֹּאת׃ עַל־כֵּן יַעֲזָב־אִישׁ
אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד׃
25 וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבֹּשָׁשׁוּ׃

III. 1 וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה
יְהוָה אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה אַף כִּי־אָמַר אֱלֹהִים
2 לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־הַנָּחָשׁ
3 מִפְּרִי עֵץ־הַגָּן נֹאכֵל׃ וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הַגָּן
אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ פֶּן־תְּמֻתוּן׃
4 וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל־הָאִשָּׁה לֹא־מוֹת תְּמֻתוּן׃ כִּי יֹדֵעַ

---

extr. = 21,1. Rad. נפל. = 22,1. Rad. בנה, § 94. — 22,8. Rad בוא, Fut. Hiphil defect. cum Suff. = 23,14. Not ֳ positum pro ֻ sub Radicali ק propter ejectum ex illâ Dagesch characterist. = 24,3. § 136. — 24,5 et 7. Est hoc ו conversivum Præteriti : cf. Gen. 1,14. = 25,7. § 86. Fut. pro Præt., ut supra v. 6.

III. 1,3-6. § 142. — 1,13. Interrog. pro האף כי *est-ce que*, *is het ook* (*waar*) *dat*. — 1,16. Jung. לא מכל, h. e. *de nullo, â*. = 2,6. *vescemur*, h. e. *vesci solemus* s. *vesci nobis licet* : cf. ad Gen. 6,21. = 3,11. Rad. נגע. — 3,13. Rad. מות; cf. § 38. = 4,4. Conf. ad Gen. 2,17.

5 אֱלֹהִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וִהְיִיתֶם
6 כֵּאלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע׃ וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ
לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה־הוּא לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל
וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם־לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל׃
7 וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם וַיִּתְפְּרוּ
8 עֲלֵה תְאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת׃ וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל יְהוָֹה
אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ
9 מִפְּנֵי יְהוָֹה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן׃ וַיִּקְרָא יְהוָֹה אֱלֹהִים
10 אֶל־הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה׃ וַיֹּאמֶר אֶת־קֹלְךָ שָׁמַעְתִּי
11 בַּגָּן וָאִירָא כִּי־עֵירֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא׃ וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד לְךָ
כִּי עֵירֹם אָתָּה הֲמִן־הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבִלְתִּי אֲכָל־
12 מִמֶּנּוּ אָכָלְתָּ׃ וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי
13 הִוא נָתְנָה־לִּי מִן־הָעֵץ וָאֹכֵל׃ וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֱלֹהִים
לָאִשָּׁה מַה־זֹּאת עָשִׂית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי
14 וָאֹכֵל׃ וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֱלֹהִים אֶל־הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת
אָרוּר אַתָּה מִכָּל־הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל־
15 גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל־יְמֵי חַיֶּיךָ׃ וְאֵיבָה אָשִׁית

= 5, 5 et 8. Conf. supra ad Gen. 2, 4 et 5. = 6, 1. § 94. b. — 6, 16. § 70. = 7, 4. Rad. ידע. = 8, 15. § 149. = 9, 7. Vid. Ind. voce אי. = 10, 5. § 82. — 10, 8. § 18. b. et § 60. = 11, 8. § 145. — 11, 9. Jung. אשר ממנו, *de qua* (arbore), § 25. = 12, 5. § 71. extr. — 12, 7. pro היא, ut v. 20. — 12, 10. § 77 et 78. = 13, 5. Dagesch euphon. § 10. — 13, 10. Rad. נשא. = 14, 15. § 101. הלך. — 14, 18. § 136. יום. = 15, 2. § 88. — 15, 10.

בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זַרְעֲךָ וּבֵין זַרְעָהּ הוּא יְשׁוּפְךָ
16 רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב׃ אֶל־הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבָּה
אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרֹנֵךְ בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל־אִישֵׁךְ
17 תְּשׁוּקָתֵךְ וְהוּא יִמְשָׁל־בָּךְ׃ וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ
לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ וַתֹּאכַל מִן־הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא
תֹאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה
18 כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃ וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת־עֵשֶׂב
19 הַשָּׂדֶה׃ בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל־הָאֲדָמָה
20 כִּי מִמֶּנָּה לֻקָּחְתָּ כִּי־עָפָר אַתָּה וְאֶל־עָפָר תָּשׁוּב׃ וַיִּקְרָא
הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הוא הָיְתָה אֵם כָּל־חָי׃
21 וַיַּעַשׂ יְהוָה אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם׃
22 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ לָדַעַת
טוֹב וָרָע וְעַתָּה פֶּן־יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל
23 וָחַי לְעֹלָם׃ וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְהוָה אֱלֹהִים מִגַּן־עֵדֶן לַעֲבֹד
24 אֶת־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם׃ וַיְגָרֶשׁ אֶת־הָאָדָם וַיַּשְׁכֵּן

הוא, h. e. זרעה = 16, 3. Idem Hebraism. Gen. 2, 16 ac 17. et infra Gen. 22, 17. — 16, 5 et 6. Hendiadys, ut supra Gen. 1, 14. — 16, 8. Rad. ילד, § 80. sq. = 17, 19. *comedes eam* (terram), h. e. *comedes fructus ejus* s. *victum quæres ex eâ*. = 18, 5. Vid. ו in Ind. et infra Gen. 6, 21. = 20, 7. cf. ad v. 12. = 21, 7. עור est Genit. materiæ, *pellis, de pellibus*, h. e. *pellicius*. — 21, 8. Fut. Hiph. defect. = 22, 9. Rad. ידע. — 22, 20. sive ducendum est חַי ab inus. חָיַי, ut idem sit ac וְחָיָה *et vivat;* sive supplendum est Verbum auxiliare, ut sit pro חַי וְהָיָה *et sit vivens*. = 23, 7 et 9. § 147. not. 2.

מִקֶּדֶם לְגַן־עֵדֶן אֶת־הַכְּרֻבִים וְאֵת לַהַט הַחֶרֶב
הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת־דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים׃

III. DILUVIUM.

GENES. VI. 9. sqq. VII. 11. sqq. et VIII. 1—19.

VI. 9. אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו
10 אֶת־הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ־נֹחַ׃ וַיּוֹלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים
11 אֶת־שֵׁם אֶת־חָם וְאֶת־יָפֶת׃ וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי
12 הָאֱלֹהִים וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס׃ וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־הָאָרֶץ
וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי־הִשְׁחִית כָּל־בָּשָׂר אֶת־דַּרְכּוֹ עַל־
13 הָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל־בָּשָׂר בָּא לְפָנַי
כִּי־מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם אֶת־
14 הָאָרֶץ׃ עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי־גֹפֶר קִנִּים תַּעֲשֶׂה אֶת־
15 הַתֵּבָה וְכָפַרְתָּ אֹתָהּ מִבַּיִת וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר׃ וְזֶה אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה אֹרֶךְ הַתֵּבָה חֲמִשִּׁים

VI. 10, 1. Rad. ילד. = 11, 7. *iniquitate, improbitate*: Accus. copiæ; cf. Gen. 1, 20. = 13, 6. Rad. בוא. — 13, 11. Suff. Plur. refertur ad Collect. בשר. = 14, 4. Accus. materiæ, ut Gen. 2, 7. — 14, 5-7. *Tot vertrekjes zult gij de arke maken*, h. e. *in cellulas s. loculos arcam distribues*. = 15, 5. sqq. § 141. = 16, 5. Rad. כלה. Ceterum

16 אַמָּה רָחְבָּהּ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתָהּ׃ צֹהַר תַּעֲשֶׂה
לַתֵּבָה וְאֶל־אַמָּה תְּכַלֶּנָּה מִלְמַעְלָה וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ
17 תָּשִׂים תַּחְתִּיִּם שְׁנִיִּם וּשְׁלִשִׁים תַּעֲשֶׂהָ׃ וַאֲנִי הִנְנִי
מֵבִיא אֶת־הַמַּבּוּל מַיִם עַל־הָאָרֶץ לְשַׁחֵת כָּל־בָּשָׂר
אֲשֶׁר־בּוֹ רוּחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ
18 יִגְוָע׃ וַהֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּךְ וּבָאתָ אֶל־הַתֵּבָה אַתָּה
19 וּבָנֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּנְשֵׁי־בָנֶיךָ אִתָּךְ׃ וּמִכָּל־הָחַי מִכָּל־בָּשָׂר
שְׁנַיִם מִכֹּל תָּבִיא אֶל־הַתֵּבָה לְהַחֲיֹת אִתָּךְ זָכָר וּנְקֵבָה
20 יִהְיוּ׃ מֵהָעוֹף לְמִינֵהוּ וּמִן־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ מִכֹּל רֶמֶשׂ
21 הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם מִכֹּל יָבֹאוּ אֵלֶיךָ לְהַחֲיוֹת׃ וְאַתָּה
קַח־לְךָ מִכָּל־מַאֲכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְאָסַפְתָּ אֵלֶיךָ וְהָיָה לְךָ
22 וְלָהֶם לְאָכְלָה׃ וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים
כֵּן עָשָׂה׃

VII, 11. בִּשְׁנַת שֵׁשׁ־מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי־נֹחַ בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי

---

dubium est, utrum Suff. fem. ad צהר sit referendum an ad תבה. = 17,3. Rad. בוא. = 18,1. Rad. קום. — 18,4. Rad. בוא. = 19,7. Rad. חיה. Deest autem Suffix. (Pron. pers. *eos*, *ea*), ut mox v. 20. extr. et v. 21. post ואספת. — 21,2. § 71. — 21,5. Fut. h. l. indicat quod fieri potest aut solet: cf. supra Gen. 3,2. 29,26. et infra Ps. 19,3. = 21,6. cf. ad Gen. 3,18. = 22,3. כל referendum est ad עשה, כ ad אשר, ut sit כאשר *sicut, quemadmodum*; § 155. a.

VII. 11,3. שנה redundat per Hebraism., ut Levit. 25, 10. et יום Num. 7,72 — 11,4. ל hic est signum Genitivi, ut infra Gen. 8, 4. 8,13 et 14. Ps. 8,1. — 11,7. § 139.

בְּשִׁבְעָה־עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל־מַעְיְנוֹת
12 תְּהוֹם רַבָּה וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ׃ וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל־
13 הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה׃ בְּעֶצֶם הַיּוֹם
הַזֶּה בָּא נֹחַ וְשֵׁם־וְחָם וָיֶפֶת בְּנֵי־נֹחַ וְאֵשֶׁת נֹחַ וּשְׁלֹשֶׁת
14 נְשֵׁי־בָנָיו אִתָּם אֶל־הַתֵּבָה׃ הֵמָּה וְכָל־הַחַיָּה לְמִינָהּ
וְכָל־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ
15 לְמִינֵהוּ וְכָל־הָעוֹף לְמִינֵהוּ כֹּל צִפּוֹר כָּל־כָּנָף׃ וַיָּבֹאוּ
אֶל־נֹחַ אֶל־הַתֵּבָה שְׁנַיִם שְׁנַיִם מִכָּל־הַבָּשָׂר אֲשֶׁר־בּוֹ
16 רוּחַ חַיִּים׃ וְהַבָּאִים זָכָר וּנְקֵבָה מִכָּל־בָּשָׂר בָּאוּ כַּאֲשֶׁר
17 צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים וַיִּסְגֹּר יְהוָה בַּעֲדוֹ׃ וַיְהִי הַמַּבּוּל
אַרְבָּעִים יוֹם עַל־הָאָרֶץ וַיִּרְבּוּ הַמַּיִם וַיִּשְׂאוּ אֶת־הַתֵּבָה
18 וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ׃ וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל־הָאָרֶץ
19 וַתֵּלֶךְ הַתֵּבָה עַל־פְּנֵי הַמָּיִם׃ וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד
עַל־הָאָרֶץ וַיְכֻסּוּ כָּל־הֶהָרִים הַגְּבֹהִים אֲשֶׁר־תַּחַת כָּל־
20 הַשָּׁמָיִם׃ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה מִלְמַעְלָה גָּבְרוּ הַמָּיִם
21 וַיְכֻסּוּ הֶהָרִים׃ וַיִּגְוַע כָּל־בָּשָׂר הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ בָּעוֹף
וּבַבְּהֵמָה וּבַחַיָּה וּבְכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ וְכֹל
22 הָאָדָם׃ כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת־רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו מִכֹּל אֲשֶׁר

= 12,4. sqq. § 141. extr. = 13,11. Num. masc. pro fem. (§ 137.), forsitan ob masc. terminat. nominis נשים. = 15,4. § 140. = 16,1. Partic. Verbi בוא. = 17,8. Rad. נשא. Scheva extrusit Dag. forte compens. e literâ שׂ, ut in וַיְהִי. — 17,10. § 18. a. et § 87. = 18,6. § 101. הלך. = 19,6. Rad. כסה. — 19,7. § 21. = 22,9. § 84. =

23 בֶּחָרָבָה מֵתוּ׃ וַיִּמַח אֶת־כָּל־הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה עַד־רֶמֶשׂ וְעַד־עוֹף הַשָּׁמַיִם
וַיִּמָּחוּ מִן־הָאָרֶץ וַיִּשָּׁאֶר אַךְ־נֹחַ וַאֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה׃
24 וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם עַל־הָאָרֶץ חֲמִשִּׁים וּמְאַת יוֹם׃

VIII. 1. וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֵת כָּל־הַחַיָּה וְאֶת־כָּל־
הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל־
2 הָאָרֶץ וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם׃ וַיִּסָּכְרוּ מַעְיְנֹת תְּהוֹם וַאֲרֻבֹּת
3 הַשָּׁמָיִם וַיִּכָּלֵא הַגֶּשֶׁם מִן־הַשָּׁמָיִם׃ וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם
מֵעַל הָאָרֶץ הָלוֹךְ וָשׁוֹב וַיַּחְסְרוּ הַמַּיִם מִקְצֵה חֲמִשִּׁים
4 וּמְאַת יוֹם׃ וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה־
5 עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הָרֵי אֲרָרָט׃ וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ
וְחָסוֹר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בָּעֲשִׂירִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ
6 רָאשֵׁי הֶהָרִים׃ וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת־
7 חַלּוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיְשַׁלַּח אֶת־הָעֹרֵב וַיֵּצֵא

23, 1. § 94. a. Suppl. יהוה. — 23,6. מן-עד *ab—ad*, h. e. *tam quam*, *non solum sed etiam* : cf. infra 1 Reg. 5, 13.

VIII. 1, 14. Rad. שכך. = 3, 5 et 6. Per Hebraism. pro *pedetentim*, *paullatim* : cf. mox v. 7. Gen. 26, 13. et 2 Sam. 5, 10. = 4, 1. Rad. נוח. = 5, 2-4. *erant eundo ac deficiendo*, per Hebraism. pro *crescebant ac decrescebant* s. *paullatim decrescebant*. — 5, 9. § 139. extr. — 5, 11. Rad. ראה. = 6, 1. ויהי-ויפתח, *et fuit et aperuit*, per Hebraism. pro *evenit ut aperiret* : cf. infra v. 13. Gen. 22, 1. et 1 Reg. 3, 18. = 7, 3-5. *egressus est egrediendo et revertendo*, h. e. *egressus usque revertit* s. *ultro citroque volabat* : cf. vs. 3. et

8 יָצוֹא וָשׁוֹב עַד־יְבֹשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ׃ וַיְשַׁלַּח
אֶת־הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ לִרְאוֹת הֲקַלּוּ הַמַּיִם מֵעַל פְּנֵי
9 הָאֲדָמָה׃ וְלֹא־מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף־רַגְלָהּ וַתָּשָׁב
אֵלָיו אֶל־הַתֵּבָה כִּי מַיִם עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ
10 וַיִּקָּחֶהָ וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו אֶל־הַתֵּבָה׃ וַיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת
11 יָמִים אֲחֵרִים וַיֹּסֶף שַׁלַּח אֶת־הַיּוֹנָה מִן־הַתֵּבָה׃ וַתָּבֹא
אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה עֲלֵה־זַיִת טָרָף בְּפִיהָ וַיֵּדַע
12 נֹחַ כִּי־קַלּוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ׃ וַיִּיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת
יָמִים אֲחֵרִים וַיְשַׁלַּח אֶת־הַיּוֹנָה וְלֹא־יָסְפָה שׁוּב־אֵלָיו
13 עוֹד׃ וַיְהִי בְּאַחַת וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת שָׁנָה בָּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד
לַחֹדֶשׁ חָרְבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ וַיָּסַר נֹחַ אֶת־מִכְסֵה
14 הַתֵּבָה וַיַּרְא וְהִנֵּה חָרְבוּ פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ וּבַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי
15 בְּשִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם לַחֹדֶשׁ יָבְשָׁה הָאָרֶץ׃ וַיְדַבֵּר
16 אֱלֹהִים אֶל־נֹחַ לֵאמֹר׃ צֵא מִן־הַתֵּבָה אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ
17 וּבָנֶיךָ וּנְשֵׁי־בָנֶיךָ אִתָּךְ׃ כָּל־הַחַיָּה אֲשֶׁר־אִתְּךָ מִכָּל־
בָּשָׂר בָּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ
18 הוֹצֵא אִתָּךְ וְשָׁרְצוּ בָאָרֶץ וּפָרוּ וְרָבוּ עַל־הָאָרֶץ׃ וַיֵּצֵא
19 נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי־בָנָיו אִתּוֹ׃ כָּל־הַחַיָּה כָּל־

Gen. 12, 9. — 7, 6. Rad. יבש. = 8, 5. § 73. 145. Est constructio prægnans, in qua ad verba *utrum imminuerentur* cogitando addendum est *et recederent* (a superficie terræ). = 10, 1. Rad. חול. — 10, 6. Rad. יסף. = 12, 8. Jung. לא עוד, ut sit *non amplius*. = 13, 5. *primo* sc. *mense*: cf. § 139. extr. — 13, 12. Rad. סור. = 16, 1. § 80. = 17, 11. Vav convers. Præt.: cf. Gen. 1, 14. 3, 18.

הָרֶמֶשׂ וְכָל־הָעוֹף כֹּל רוֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ לְמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם
יָצְאוּ מִן־הַתֵּבָה׃

IV. ABRAHAMI FIDES A DEO EXPLORATA.

GENES. XXII. 1 — 19.

1 וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת־אַבְרָהָם
2 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃ וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־
בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ אֶת־יִצְחָק וְלֶךְ־לְךָ אֶל־
אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר
3 אֹמַר אֵלֶיךָ׃ וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ
וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיְבַקַּע עֲצֵי
עֹלָה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים׃
4 בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הַמָּקוֹם
5 מֵרָחֹק׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו שְׁבוּ־לָכֶם פֹּה עִם־
הַחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד־כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנָשׁוּבָה
6 אֲלֵיכֶם׃ וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־עֲצֵי הָעֹלָה וַיָּשֶׂם עַל־יִצְחָק
בְּנוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת־הָאֵשׁ וְאֶת־הַמַּאֲכֶלֶת וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם

XXII. 1,1. Conf. ad Gen. 8,6. = 2,3. § 136. בן. — 2,7. § 101. הלך. De Pleonasmo vid. ל in Ind. et cf. mox v. 5. = 5,4. Rad. ישב. — 5,9. § 101. הלך, coll. § 38. — 5,11. Rad. שחה. = 6,5. Rad. שים. = 9,6. Rad. בנה;

7 יַחְדָּו׃ וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי
וַיֹּאמֶר הִנֶּנִּי בְנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאַיֵּה הַשֶּׂה
8 לְעֹלָה׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֶה־לּוֹ הַשֶּׂה לְעֹלָה
9 בְּנִי וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו׃ וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־
לוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת־
הָעֵצִים וַיַּעֲקֹד אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ וַיָּשֶׂם אֹתוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ
10 מִמַּעַל לָעֵצִים׃ וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת־יָדוֹ וַיִּקַּח אֶת־
11 הַמַּאֲכֶלֶת לִשְׁחֹט אֶת־בְּנוֹ׃ וַיִּקְרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה
12 מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃ וַיֹּאמֶר
אַל־תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל־הַנַּעַר וְאַל־תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה כִּי
עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים אַתָּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת־בִּנְךָ
13 אֶת־יְחִידְךָ מִמֶּנִּי׃ וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־
אַיִל אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת־
14 הָאַיִל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ׃ וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם־
הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָה יִרְאֶה אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר יְהוָה
15 יֵרָאֶה׃ וַיִּקְרָא מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־אַבְרָהָם שֵׁנִית מִן־
16 הַשָּׁמָיִם׃ וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהוָה כִּי יַעַן אֲשֶׁר
עָשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת־בִּנְךָ אֶת־

---

cf. Gen. 2, 22. = 14, 5 et 6. Deus-providebit : cujus nominis caussa petenda est ex vs. 8. Sed simul etiam respici videtur nomen terræ מריה vs. 2. — 14, 7. Vid. Ind. voce אשר. — 14, 11. Utrum יהוה Nominativus sit an Genitivus, incertum est. Ceterum pro יֵרָאֶה alii legerunt יִרְאֶה. = 16, 4. Suppl. *est*. — 16, 5 et 17. Vid. Ind. v. כי. =

17 יְחִידֶךָ׃ כִּי־בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲךָ
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת הַיָּם וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ
18 אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו׃ וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ עֵקֶב
19 אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקֹלִי׃ וַיָּשָׁב אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו וַיָּקֻמוּ
וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל־בְּאֵר שָׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בִּבְאֵר שָׁבַע׃

V. SALOMONIS SAPIENTIA.

I. REG. 5, 9—14. et 3, 16—28.

(Vulg. III. 4, 29—34 et 3, 16—28.)

V. 9, וַיִּתֵּן אֱלֹהִים חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה וּתְבוּנָה הַרְבֵּה מְאֹד
10 וְרֹחַב לֵב כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת הַיָּם׃ וַתֵּרֶב חָכְמַת
שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל־בְּנֵי־קֶדֶם וּמִכֹּל חָכְמַת מִצְרָיִם׃
11 וַיֶּחְכַּם מִכָּל־הָאָדָם מֵאֵיתָן הָאֶזְרָחִי וְהֵימָן וְכַלְכֹּל
12 וְדַרְדַּע בְּנֵי מָחוֹל וַיְהִי־שְׁמוֹ בְכָל־הַגּוֹיִם סָבִיב׃ וַיְדַבֵּר
שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאָלֶף׃
13 וַיְדַבֵּר עַל־הָעֵצִים מִן־הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן וְעַד הָאֵזוֹב

17, 1-5. Conf. Gen. 3, 16. — 17, 8. Cf. mox 1 Reg. 5, 9. — 17, 12. Rad. ירש. = 19, 9. Rad. ישב.

V. 9, 10-13. Conf. Gen. 22, 17. = 10, 1. רבה sequ. מן est *major fuit*, *superavit*. § 142. not. 1. cf. mox vs. 11. = 12, 2-4. § 138 et 141. = 13, 3. מן-ועד, cf. supra ad Gen. 7, 23.

אֲשֶׁר יֹצֵא בַּקִּיר וַיְדַבֵּר עַל־הַבְּהֵמָה וְעַל־הָעוֹף וְעַל־
14 הָרֶמֶשׂ וְעַל־הַדָּגִים׃ וַיָּבֹאוּ מִכָּל־הָעַמִּים לִשְׁמֹעַ אֵת
חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵאֵת כָּל־מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־
חָכְמָתוֹ׃

16, III. אָז תָּבֹאנָה שְׁתַּיִם נָשִׁים זֹנוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ
17 וַתַּעֲמֹדְנָה לְפָנָיו׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאַחַת בִּי אֲדֹנִי אֲנִי
וְהָאִשָּׁה הַזֹּאת יֹשְׁבֹת בְּבַיִת אֶחָד וָאֵלֵד עִמָּהּ בַּבָּיִת׃
18 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְלִדְתִּי וַתֵּלֶד גַּם־הָאִשָּׁה הַזֹּאת
וַאֲנַחְנוּ יַחְדָּו אֵין־זָר אִתָּנוּ בַּבַּיִת זוּלָתִי שְׁתַּיִם־אֲנַחְנוּ
19 בַּבָּיִת׃ וַיָּמָת בֶּן־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָיְלָה אֲשֶׁר שָׁכְבָה
20 עָלָיו׃ וַתָּקָם בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה וַתִּקַּח אֶת־בְּנִי מֵאֶצְלִי
וַאֲמָתְךָ יְשֵׁנָה וַתַּשְׁכִּיבֵהוּ בְּחֵיקָהּ וְאֶת־בְּנָהּ הַמֵּת
21 הִשְׁכִּיבָה בְחֵיקִי׃ וָאָקֻם בַּבֹּקֶר לְהֵינִיק אֶת־בְּנִי וְהִנֵּה־
מֵת וָאֶתְבּוֹנֵן אֵלָיו בַּבֹּקֶר וְהִנֵּה לֹא־הָיָה בְנִי אֲשֶׁר
22 יָלָדְתִּי׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאַחֶרֶת לֹא כִי בְּנִי הַחַי וּבְנֵךְ
הַמֵּת וְזֹאת אֹמֶרֶת לֹא כִי בְּנֵךְ הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי
23 וַתְּדַבֵּרְנָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ זֹאת אֹמֶרֶת זֶה־
בְּנִי הַחַי וּבְנֵךְ הַמֵּת וְזֹאת אֹמֶרֶת לֹא כִי בְּנֵךְ הַמֵּת

III. 16, 2. Fut. pro Præt. præcedente אז; cf. supra ad Gen. 2, 5. = 17, 12. Rad. ילד. = 18, 1. ויהי-ותלד; cf. supra ad Gen. 8, 6. = 19, 1. Rad. מות. = 20, 7. *ancilla tua* pro *ego*, est feminæ illustrem hominem demisse adloquentis : cf. 1 Sam. 25, 24. 2 Sam. 14, 15. et infra Ps. 19, 14. — 20, 12. Rad. מות = 22, 5 et 13. Vid. Ind. v. כי.

16

24 ובני החי: ויאמר המלך קחו לי־חרב ויביאו החרב
25 לפני המלך: ויאמר המלך גזרו את־הילד החי לשנים
26 ותנו את־החצי לאחת ואת־החצי לאחת: ותאמר
האשה אשר־בנה החי אל־המלך כי־נכמרו רחמיה
על־בנה ותאמר בי אדני תנו־לה את־הילוד החי והמת
אל־תמיתהו וזאת אמרת גם־לי גם־לך לא יהיה גזרו:
27 ויען המלך ויאמר תנו־לה את־הילוד החי והמת לא
28 תמיתהו היא אמו: וישמעו כל־ישראל את־המשפט
אשר שפט המלך ויראו מפני המלך כי ראו כי־
חכמת אלהים בקרבו לעשות משפט:

= 24, 3. § 71. De לי vid. ל in Ind. = 25, 7. § 69. = 26, 3. § 25 et 136. — 26, 15 et 16. Infin. המת Futuro adjectus vim addit orationi, ut sit *nolite interficere*, *obsecro ne interficiatis*: cf. supra Gen. 2, 16 et 17. — 26, 19. Jung. גם לא, h. e. *neque*. = 27, 1. § 94. c. = 28, 1. Not. Plur. masc., qui refertur ad ישראל, h. e. *Israëlitæ*: cf. § 103. b. — 28, 3-5. τὴν κρίσιν ἣν ἔκρινε, *judicium quod judicavit* (cf. Vers. auct. inc. ap. Cicer. De Div. I. 50.); ut Gen. 37, 5. חלם חלום *somniavit somnium*, et Exod. 12, 14. חגג חג, ἑορτὴν ἑορτάζειν; cf. Gen. 1, 12. et vid. omnino de hoc usu FISCHER. ad Welleri Gr. Gr. T. III. p. 422. sqq. AST. ad Platon. Polit. p. 316. VECHNER. Hellenolex. p. 316. sq. et RUDDIMANN. Gr. Lat. T. II. p. 157. — 28, 7. Fut. defect. pro וייראו.

VI. DEI MAJESTAS. HOMINIS DIGNITAS.

PSALM. VIII.

1 2. לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית מִזְמוֹר לְדָוִד׃ יְהוָה אֲדֹנֵינוּ
מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל־
3 הַשָּׁמָיִם׃ מִפִּי עוֹלְלִים וְיֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ
4 לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם׃ כִּי־אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה
5 אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה׃ מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־
6 תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ׃ וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּעַט מֵאֱלֹהִים
7 וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ׃ תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל
8 שַׁתָּה תַחַת־רַגְלָיו׃ צֹנֶה וַאֲלָפִים כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדָי׃
10 9 צִפּוֹר שָׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים׃ יְהוָה
אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ׃

VIII. 1, 4. Conf. ad Gen. 7, 11. = 2, 7. Infin. constr. irreg. pro verbo finito נָתַתָּ; cf. § 69 et 71. extr. Alii Imperativum esse censent cum ה paragog., ut sensus sit: *qui utinam ponas.* = vs. 4 et 5. Proprie *Videbo coelos tuos —, quid homo —!* constructio asyndeta pro *Cum video coelos tuos, tum ita cogito: quid homo —!* cf. infra Ps. 139, 18. — 4, 8. Forma plena (cum ה) 2 pers. masc. Præt. Po. verbi כון; cf. mox vs. 7. et Ps. 139, 2. = 7, 5. Forma plena cum Dag. compens. pro שַׁתָּ, a Rad. שית. = 9, 5. Sing. Partic. pro Plur., ut Gen. 27, 29. אֹרְרֶיךָ אָרוּר.

VII. DEI MAGNITUDINEM TESTATUR RERUM NATURA. LEX DIVINA PERFECTA.

PSALM. XIX.

2. 1 למנצח מזמור לדוד: השמים מספרים כבוד־אל
3 ומעשה ידיו מגיד הרקיע: יום ליום יביע אמר
4 ולילה ללילה יחוה־דעת: אין־אמר ואין דברים
5 בלי נשמע קולם: בכל־הארץ יצא קום ובקצה תבל
6 מליהם לשמש שם־אהל בהם: והוא כחתן יצא
7 מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארח: מקצה השמים
מוצאו ותקופתו על־קצותם ואין נסתר מחמתו:
8 תורת יהוה תמימה משיבת נפש עדות יהוה נאמנה
9 מחכימת פתי: פקודי יהוה ישרים משמחי־לב
10 מצות יהוה ברה מאירת עינים: יראת יהוה טהורה
11 עומדת לעד משפטי־יהוה אמת צדקו יחדו: הנחמדים

XIX. 3, 3. *indicat, indicare solet*, Fut. significans Præs.; cf. vs. 6. Ps. 29, 7. et supra Gen. 3, 2. — 3, 7. Ad דעת suppl. *Gloriæ Divinæ*. = 4, 6. ac 5, 3 et 6. Suffixum Plur. referendum est ad אמר et דעת vs. 3. = 5, 2. *exit, exire solet*, Præt. significans Præs., ut Ps. 29, 3. — 5, 9. Suppl. אשר, ut sit, אשר בהם *in quibus* (sc. finibus orbis terrarum); ut Suffix. Plur. pendeat a Singulari קצה. = 7, 5. Suffix. pertinet ad השמים. = 9, 8. Rad. אור. = 11, 1. Articulus hic

12 מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים׃ גַּם־
13 עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב׃ שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין
14 מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי׃ גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ אַל־יִמְשְׁלוּ־
15 בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב׃ יִהְיוּ־לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי
וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃

VIII. DEI MAJESTAS E TONITRU MANIFESTA.

PSALM. XXIX.

1 מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד
2 וָעֹז׃ הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־
3 קֹדֶשׁ׃ קוֹל יְהוָה עַל־הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה
4 עַל־מַיִם רַבִּים׃ קוֹל־יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר׃
5 קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃
6 וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים׃

---

ante Prædicatum insolens est ejusque usus rarissimus. Cf. Deut. 3, 21. עֵינֶיךָ הָרֹאֹת *oculi tui videntes* (οἱ ὁρῶντες) sc. *sunt*, *vident*. = 12, 4. § 65. = 13, 4. Rad. נקה = 14, 4. Cf. supra ad 1 Reg. 3, 20. — 14, 8. Vav conv. Præt.; cf. Gen. 1, 14.

XXIX. 1, 3. Rad. יהב. = 2, 5. Rad. שחה. = 3, 3. Cf. supra ad Gen. 1, 7. — 3, 5. Præt. signif. Præs., ut vs. 9. cf. Ps. 19, 5. = 5, 5. Fut. cum ו conv. signif. Præs., ut vs.

7 קוֹל־יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃ קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר
8 יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ׃ קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת
9 וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד׃ יְהוָה לַמַּבּוּל
10 יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם׃ יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן
יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

IX. PIORUM FELICITAS.

PSALM. CXXVIII.

---

1. 2 אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְהוָה הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו׃ יְגִיעַ כַּפֶּיךָ
3 כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ׃ אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה
בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ׃
4. 5 הִנֵּה כִי־כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְהוָה׃ יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן
6 וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃ וּרְאֵה־בָנִים
לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל׃

---

6. vs. 8. et Ps. 139, 1. = 7, 3. Fut. signif. Præs., ut vs. 8. cf. Ps. 19, 3. = 8, 3. § 86. — 8, 7. h. e. in cœlo. — 8, 8. Vid. Ind. voce כל.

CXXVIII. 2, 3. Vid. Ind. voce כי. = 3, 3. Rad. פרה. — 3, 4. § 134. = 5, 4 et 6, 1. Imperat. pro Fut. altero Futuro præcedente, ut Gen. 20, 7. 45, 18.

X. DEUS OMNIA PROVIDENS ET UBIQUE PRÆSENS.

PSALM. CXXXIX.

1. 2 למנצח לדוד מזמור יהוה חקרתני ותדע: אתה
3 ידעת שבתי וקומי בנתה לרעי מרחוק: ארחי ורבעי
4 זרית וכל־דרכי הסכנתה: כי אין מלה בלשוני הן
5 יהוה ידעת כלה: אחור וקדם צרתני ותשת עלי
6 כפכה: פליאה דעת ממני נשגבה לא־אוכל לה:
7 8 אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח: אם־אסק
9 שמים שם אתה ואציעה שאול הנך: אשא כנפי־
10 שחר אשכנה באחרית ים: גם־שם ידך תנחני
11 ותאחזני ימינך: ואמר אך־חשך ישופני ולילה אור
12 בעדני: גם־חשך לא־יחשיך ממך ולילה כיום יאיר
13 כחשיכה כאורה: כי־אתה קנית כליתי תסכני בבטן

CXXXIX. 1, 6. Cf. Ps. 29, 5. et suppl. *me* ex verbo præcedente. = 2, 3. Rad. ישב. — 2, 5. Forma plena pro בנת; cf. mox vs. 3, 5. supra Ps. 8, 4. et 2 Reg. 14, 10. נפלתה. = 3, 3. Rad. זרה. = 5, 3. Rad. צור. = 7, 2. Rad. הלך. = 8, 5. Rad. יצע, § 71. De ה paragog. (cf. vs. 9, 3.) vid. § 38. = 9, 1. *sumam*, h. e. *si sumerem*; constr. asyndeta, ut mox vs. 11. cf. ad Ps. 8, 4. = 10, 3. Rad. נחה. = 11, 1 *dicam* h. e. *si dicerem*. = 12, 7 et 8. Vid. כ in Ind. = 13, 4.

14 אִמִּי׃ אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ
15 וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד׃ לֹא־נִכְחַד עָצְמִי מִמֶּךָּ אֲשֶׁר־
16 עֻשֵּׂיתִי בַסֵּתֶר רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ׃ גָּלְמִי רָאוּ
עֵינֶיךָ וְעַל־סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים יֻצָּרוּ וְלֹא אֶחָד
17 בָּהֶם׃ וְלִי מַה־יָּקְרוּ רֵעֶיךָ אֵל מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם׃
18 אֶסְפְּרֵם מֵחוֹל יִרְבּוּן הֱקִיצֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ׃

XI. ELECTA SALOMONIS PROVERBIA.

IX. 10. תְּחִלַּת חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת קְדֹשִׁים בִּינָה׃
12. X. 27. אִם־חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ לָּךְ וְלַצְתָּ לְבַדְּךָ תִשָּׂא׃ יִרְאַת
28 יְהוָה תּוֹסִיף יָמִים וּשְׁנוֹת רְשָׁעִים תִּקְצֹרְנָה׃ תּוֹחֶלֶת
29 צַדִּיקִים שִׂמְחָה וְתִקְוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃ מָעוֹז לַתֹּם
30 דֶּרֶךְ יְהוָה וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃ צַדִּיק לְעוֹלָם בַּל־יִמּוֹט
XII. 2 וּרְשָׁעִים לֹא יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ׃ טוֹב יָפִיק רָצוֹן מֵיְהוָה
3 וְאִישׁ מְזִמּוֹת יַרְשִׁיעַ׃ לֹא יִכּוֹן אָדָם בְּרֶשַׁע וְשֹׁרֶשׁ

Rad. סכך. = 14, 1. Rad. ידה, § 98. e. — 14, 4. § 147. b. — 14, 5. Rad. פלה. — 14, 9. Ex præced. suppl. *opera tua esse mirabilia*. = 15, 7 et 8. h. e. in occulto; cf. Jes. 45, 19. = 18, 1. *Dinumerabo ea*, h. e. *cum ea dinumero* s. *contemplor*. Suppl. *intelligo*, *sentio*.

IX, 12, 4. Præt. pro Fut. exacto, ut sit *si temerarius fueris*: cf. Ps. 139, 9. et 11. = X, 30, 3. Rad. מוט. = XII,

11 צַדִּיקִים בַּל־יִמּוֹט׃ עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־לָחֶם וּמְרַדֵּף
XIII. 11. רֵיקִים חֲסַר־לֵב׃ הוֹן מֵהֶבֶל יִמְעָט וְקֹבֵץ עַל־יָד
XIV. 20. יַרְבֶּה׃ גַּם־לְרֵעֵהוּ יִשָּׂנֵא רָשׁ וְאֹהֲבֵי עָשִׁיר רַבִּים׃
21. 22. בָּז לְרֵעֵהוּ חוֹטֵא וּמְחוֹנֵן עֲנָוִים אַשְׁרָיו׃ הֲלוֹא
26 יִתְעוּ חֹרְשֵׁי רָע וְחֶסֶד וֶאֱמֶת חֹרְשֵׁי טוֹב׃ בְּיִרְאַת יְהוָה
27 מִבְטַח־עֹז וּלְבָנָיו יִהְיֶה מַחְסֶה׃ יִרְאַת יְהוָה מְקוֹר חַיִּים
XV. 9. לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה דֶּרֶךְ רָשָׁע וּמְרַדֵּף
16 צְדָקָה יֶאֱהָב׃ טוֹב־מְעַט בְּיִרְאַת יְהוָה מֵאוֹצָר רָב
17 וּמְהוּמָה בוֹ׃ טוֹב אֲרֻחַת יָרָק וְאַהֲבָה־שָׁם מִשּׁוֹר אָבוּס
19 וְשִׂנְאָה־בוֹ׃ דֶּרֶךְ עָצֵל כִּמְשֻׂכַת חָדֶק וְאֹרַח יְשָׁרִים
33 סְלֻלָה׃ יִרְאַת יְהוָה מוּסַר חָכְמָה וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה׃
XVI. 2. כָּל־דַּרְכֵי־אִישׁ זַךְ בְּעֵינָיו וְתֹכֵן רוּחוֹת יְהוָה׃
3. 6. גֹּל אֶל־יְהוָה מַעֲשֶׂיךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃ בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת
8 יְכֻפַּר עָוֺן וּבְיִרְאַת יְהוָה סוּר מֵרָע׃ טוֹב מְעַט בִּצְדָקָה

12, 3. לחם *pane* est Accus. copiæ: cf. Gen. 1, 20. = XIII, 11, 2 et 3. § 142. not. 1. = 11, 5. על־יד h. e. *paulatim et adhibito labore ac parsimoniâ.* = XIV, 20. לרעהו *familiari*, h. e. *a familiari*. Passivum enim ut sæpius in Græco ita in Hebraico sermone plerumque jungitur cum Nomine in Dativo. Exod. 12, 16. הוּא יֵעָשֶׂה לָכֶם τοῦτο πραχθήσεται ὑμῖν, *hoc peragetur vobis*, h. e. *a vobis*: cf. Gen. 14, 19. et 1 Sam. 15, 13. — 21, 1. Rad. בוז. — 21, 4. Est hic Nominat. absolutus. — 21, 6. Interjectio cum Suffix. § 156. — 22, 1. § 145. = XV, 9, 7. Suppl. יהוה; cf. § 8. not. — 16, 1 et 4. § 142. Cf. vs. 17. XVI, 8. 16. XVII. 10. = XVI, 2, 3. Suff. referendum est ad איש. — 3, 1. § 72. — 16, 1. Infin.

מֵרֹב תְּבוּאוֹת בְּלֹא מִשְׁפָּט׃ לֵב אָדָם יְחַשֵּׁב דַּרְכּוֹ וַיהוָה 9
יָכִין צַעֲדוֹ׃ קְנֹה חָכְמָה מַה־טּוֹב מֵחָרוּץ וּקְנוֹת בִּינָה 16
נִבְחָר מִכָּסֶף׃ לִפְנֵי־שֶׁבֶר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כִשָּׁלוֹן גֹּבַהּ רוּחַ׃ 18
לֹעֵג לָרָשׁ חֵרֵף עֹשֵׂהוּ שָׂמֵחַ לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה׃ XVII. 5
תֵּחַת גְּעָרָה בְמֵבִין מֵהַכּוֹת כְּסִיל מֵאָה׃ לָמָּה־זֶּה 10. 16
מְחִיר בְּיַד־כְּסִיל לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֶב־אָיִן׃ בְּכָל־עֵת 17
אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד׃ הוֹן יֹסִיף רֵעִים רַבִּים XIX. 4
וְדָל מֵרֵעֵהוּ יִפָּרֵד׃ רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב־אִישׁ וַעֲצַת 21
יְהוָה הִיא תָקוּם׃

---

constr. insolens pro קְנוֹת; cf. § 93. = XVII, 5, 4. *facienti eum*, h. e. ejus creatori Deo. — 10, 1. Rad. נחת. — 10, 4. Rad. נכה. — 16, 6. Non enim pecuniâ, sed animi integritate comparatur sapientia. — 17, 4-6. Sensus est: vere amicus in rebus adversis comprobatur.

INDEX

VOCABULORUM OMNIUM QUÆ

LOCIS SELECTIS

CONTINENTUR.

INDEX VOCABULORUM.

Not. a) G. Genesin significat, Ps. Psalmos, R. librum I Regum. b) Radices, quæ carent Vocalium notis, inusitatæ sunt. c) Numeris, qui curvis lineolis inclusi sunt, indicantur Paragraphi Grammaticæ.

א

אָב (136.) *m.* pater, G. 22, 7.

אָבַד periit, exstinctus est; Pr. 10, 28.

אָבוּס saginatus, *Part. pass.* Verbi אבס, Pr. 15, 17.

אֶבֶן *f.* lapis, gemma (114.), G. 2, 12.

אַבְרָהָם (pater multitudinis, cf. Genes. 17, 5.) *Nom. propr.*

אֵד *m.* exhalatio, vapor, nebula; G. 2, 6. Rad. אוד (109. d.).

אָדוֹן *m.* dominus, herus; *cum Suff.* אֲדֹנִי, R. 3, 17; *Plur.* אֲדֹנִים domini; et pro *Sing.* dominus (115.), Ps. 8, 2. — Rad. דון judicare, dominari.

אַדִּיר *adj.* magnificus, splendidus. — Rad. אדר (107. a.).

אָדָם *m.* homo; *collect.* homines. Idem est בֶּן־אָדָם (*sterveling*), Ps. 8, 5.

אֲדָמָה *f.* terra, G. 2, 5. sq.

אָהַב et אָהֵב amavit, G. 22, 2, Pr. 14, 20. 17, 17. — Hinc

אַהֲבָה *f.* amor, benevolentia (107. not. 1.), Pr. 15, 17.

אֹהֶל *m.* 1) tentorium. 2) habitatio, domicilium; Ps. 19. 5.

אָוֶן *m.* vanitas, temeritas, improbitas, scelus; Pr. 10, 29.

אוֹצָר *m.* 1) horreum, cella promtuaria. 2) thesaurus, Pr. 15, 16. — Rad. אָצַר recondidit.

אוֹר lucescere. *Hiph.* הֵאִיר illustravit; *intrans.* illuxit.

אוֹר *m.* lux, lumen. אוֹרָה *f.* idem, Ps. 139, 12.

אוֹת *c.* signum. *Plur.* ־וֹת, G. 1, 14.

אָז *adv.* tum, tunc (145.); R. 3, 16. Ps. 139, 14.

אֵזוֹב *m.* hyssopus, R. 5, 13.

אֶזְרָחִי *Nom. gentilit.* (110. f.) unus e posteris אֶזְרָח.

אָח (136.) *m.* frater. 2) i. q. ὁ πλησίον, Pr. 17, 17.

אֶחָד *m.* unus, aliquis; *fem.* אַחַת (137. 139.). — Repet. אֶחָד—אֶחָד unus—alter, R. 3, 25.

אָחוֹר *adv.* retro a tergo, (147. a.), Ps. 139, 5.

אָחַז cepit, comprehendit. *Ni.* captus, detentus est (60.).

אַחֵר *m.* alius (qs. *posterior*); *fem.* אַחֶרֶת (107. a. 131.), R. 3, 22. — Rad. אָחַר moratus est.

אַחַר 1) *adv.* pone, a tergo (146. a.), G. 22, 13. 2) *Præp.* post (149.), G. 22, 1. — Rad. eadem.

אַחֲרִית *f.* extremum, finis (110. f.), Ps. 139, 9. — Rad. ead.

אַחַת vid. אֶחָד.

אַי et אַיֵּה *adv.* ubi? cum *Suff.* v. c. אַיֶּכָּה ubi tu (es)?

אֹיֵב *m.* inimicus, hostis (126.). Proprie *Particip. act.* Verbi אָיַב infensus, inimicus fuit (106.). — Hinc etiam

אֵיבָה *f.* pro אֵיבְָה (107. b.) inimicitia, G. 3. 15.

אֵיד *m.* infortunium, pernicies. Rad. אוד premere (109. d.).

אַיֵּה i. q. אַי.

אַיִל *m.* aries. — Rad. אול validum, fortem esse (§ 109. d.).

אַיָּלָה *f.* cerva; *fort.* antilope (*gazelle*).

אַיִן, אֵין (propr. *Subst. het Niet-zijn*) *adv.* non, nihil. — Ante Participia reddendum est *nemo*; Ps. 19, 7. Semper complectitur Verb. auxiliare *Sum* in omnibus *personis*, *numeris* ac *temporibus*; v. c. אָדָם אַיִן non (nullus) erat homo; אֵין־דְּבָרִים non sunt verba, Ps. 19, 4.

אִישׁ *m.* vir, homo; אִישׁ מְזִמּוֹת homo malitiosus, fraudulentus; Pr. 12, 2.

אֵיתָן (*adj.* perennis; *subst.* robur) *N. pr.* viri sapientis Davidi æqualis; R. 5, 11.

אַךְ tantummodo; Ps. 139, 11.

אָכַל edit, comedit. *Niph.* נֶאֱכַל (60.), G. 6, 21. — Hinc

אֹכֶל *m.* et אָכְלָה *f.* cibus, esca (107. not. 1.).

אַל *conj.* ne, ut ne; G. 22, 12. R. 3, 26.

אֵל *m.* 1) validus, potens. 2) Deus. — Rad. אול; cf. אַיִל.

אֶל *præp.* ad (150.), G. 1, 9.

אֵלֶּה *pron.* hi, hæ, hæc (24.); G. 2, 4.

אֱלֹהַּ et אֱלֹהַ *m.*, frequentius in *Plur.* אֱלֹהִים Deus (115.).

אֶלֶף *m.* 1) mille (138.). — 2) *epicoen.* bos, *rund;* Ps. 8, 8.

אֵם *f.* mater; cum *Suff.* אִמִּי (127.); Ps. 139, 13.

אִם *conj.* si, quando; Pr. 9, 12.

אָמָה *f.* ancilla, serva; R. 3, 20.

אַמָּה *f.* 1) cubitus. 2) ulna, *elle*; G. 6, 15.

אָמַן, hinc *Niph.* נֶאֱמַן firmus, fidus, verus fuit; Ps. 19, 8.

אָמַר 1) dixit. 2) apud animum constituit (60. 77. sq.). — Hinc

אֵמֶר, אֹמֶר (107. not. 1.) *m.* 1) verbum, dictum. 2) *collect.* dicta inania, Ps. 19, 4. 3) laus, laudatio, Ps. 19, 3.

אֱמֶת (pro אֱמֶנֶת, § 107. b.) *f.* 1) securitas, constantia, veritas. 2) benignitas. — Rad. אָמַן.

אָנָה (compos. ex אָן et ָה loc. § 152.) *adv.* quorsum?

אֱנוֹשׁ *m.* homo; *collect.* homines (115.), Ps. 8, 6.,

אֲנַחְנוּ *pron.* nos (23.), R. 3, 18.

אֲנִי *pron.* ego (23.), R. 3, 17.

אָסַף collegit, congregavit (60.), G. 6. 21.

אַף (pro אֶנֶף, § 107. not. 1.) *m. Dual.* אַפַּיִם 1) nares, G. 2, 7. 2) vultus, facies; G. 3, 19. — Rad. אָנַף anhelavit.

אַף *conj.* etiam, G. 3, 1.

אֶצְבַּע *f.* digitus, Ps. 8, 4. — Rad. צָבַע tinxit, immersit.

אֵצֶל *adv.* apud, juxta. מֵאֶצְלִי de latere meo (146. coll. 151.), R. 3, 20.

אֲרֻבָּה *f.* 1) textura, crates. 2) meatus, fenestra, G. 7, 11. 8. 2. — Rad. אָרַב nexuit.

אַרְבַּע *f.* אַרְבָּעָה *m.* quatuor; *Plur.* אַרְבָּעִים *c.* quadraginta (137. sq.), G. 7, 12.

אֶרֶז *m.* cedrus, R. 5, 13.

אָרַח ivit, incessit. Hinc

אֹרַח (107. b.) *m.* 1) via, semita. 2) vitæ ratio; — item

אֹרְחָה *f.* semita. אָרְחוֹת יַמִּים ut Homer. ὑγρὰ κέλευθα.

אֲרֻחָה *f.* portio (de cibis), Ps. 15. 17.

אֹרֶךְ *m.* longitudo. — Rad. ארך longus fuit (107. not. 1.).

אֶרֶץ *c.* terra (125. a.).

אָרַר maledixit, exsecratus est. *Partic. pass.* exsecrandus, *vervloekt*; G. 3, 14.

אֲרָרָט *N. pr.* provinciæ Armeniæ.

אֵשׁ *c.* ignis, Ps. 29, 6.

אִשָּׁה *f.* (qs. vira, virago, cf. Gen. 2, 23.) femina, mulier, (136.).

אֶשֶׁר *m.* Hinc *Plur. cstr.* אַשְׁרֵי (felicitates, beatitas) *interj.* o beatum (156.), Ps. 128, 1. cum *Suff.* ib. vs. 2 et Pr. 14, 21.

אַשּׁוּר *f.* Assyria.

אֲשֶׁר 1) *Pron. relat.* qui, quæ, quod. אֲשֶׁר בּוֹ in quo; אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ ex quo; אֲשֶׁר בְּנָהּ cujus (feminæ) filius (25.), sc. erat, R. 3, 26. — Simul complectitur Verbum auxiliare *Sum*, ut אַיִן, G. 1, 29. 2) Adverbiis addit vim relativam, אֲשֶׁר שָׁם ubi; אֲשֶׁר מִשָּׁם unde (147. not. 2.), G. 3. 17. 3) *Conj.* ita ut, G. 22, 14. quia, R. 3, 19; כִּי אֲשֶׁר i. q. כַּאֲשֶׁר sicut, G. 6, 22. 7, 16.

אֵשֶׁת vid. אִשָּׁה.

אֵת, אֶת־ *præp.* indicans Accusativum (148. b.); cum *Suff.* אוֹתָם eos (32. c.), G. 1, 22.

אֵת, אֶת־ *præp.* cum (148. b.), G. 6, 13 et 14. cum *Suff.* אִתָּךְ tecum, G. 6, 19.

אֹת vid. אוֹת.

אַתָּה *pron.* tu (23.), G. 3, 11 et 14.

ב

בְּ *Præp. præf.* 1) in, ad, cum Acc. et Abl.; etiam de *tempore*, בַּיּוֹם in die, G. 22, 4. 2) secundum, G. 1, 26. 3) inter, Ps. 139, 16. 4) per, *door*, Ps. 19, 12. 5) in, *over*, יָרַד בְּ *heerschen over* (*iets*), G. 1, 26. Ps. 19, 14. 6) Ablativum materiæ significat, בַּכֹּפֶר bitumine, *met pik*, G. 6, 14. 7) Repetitum reddendum est *tum-tum*, G. 7, 21. 8, 17. 8) Adjectivi vim addit Substantivo, בַּכֹּחַ in robore, in virtute, h. e. vehemens, ingens; Ps. 29, 4.

בְּאֵר *f.* puteus. — Rad. באר fodit, (107. b.)

בְּאֵר שֶׁבַע (puteus jurisjurandi) *N. pr.* urbis in meridionali Palæstinæ parte; G. 22, 19.

בַּד *subst.* separatio, solitudo (109. b.). Hinc *adv.* לְבַד a) seorsum. b) solummodo; cum *Suff.* לְבַדּוֹ solus ipse (propr. *in suâ solitudine*) G. 2, 18.; לְבַדְּךָ solus tu, Pr. 9, 12. — Rad. בָּדַד se separavit.

בָּדַל Hinc *Hiph.* הִבְדִּיל separavit, discrevit, fecit discrimen; G. 1, 4.

בְּדֹלַח *m.* bdellium; genus gummi odorati et pellucidi quod arbor quædam exsudat; G. 2, 12.

בֹּהוּ *m.* vacuitas, res vacua. — Rad. בהה (109. e.).

בְּהֵמָה *f.* animal, pecus; *collect.* quadrupedes, G. 1, 24. 6, 20. *Plur. cstr.* בַּהֲמוֹת Ps. 8, 8. — Rad. בהם obmutuit.

בּוֹא venire, G. 6, 18 et 20. 7, 16. בָּא לְפָנַי a me decretum est, G. 6, 13. *Hiph.* adduxit, G. 2, 19 et 22. 8, 9, R. 3, 24.

בּוּז contemnere, despicere. *Particip.* sq. לְ, Pr. 14, 21.

בון vid. בִּין.

בּוֹשׁ erubescere. *Hithp.* idem, G. 2, 25.

בָּחַר elegit. Hinc *Part. Niph.* נִבְחָר eligendus, h. e. pretiosus, præclarus; Pr. 16, 16.

בֶּטֶן *f.* venter, uterus Ps. 139, 13.

בִּי *interj.* obsecro, quæso; Reg. 3, 17 et 26.

בִּין 1) distinguere. 2) intelligere, nosse, sequ. לְ, Ps. 139, 2. *Hiph. Part.* מֵבִין intelligens, prudens; Pr. 17, 10. *Hithp.* sq. אֶל considerare, contemplari. R. 3, 21.

בֵּין *præp.* inter (149.). — Rad. בִּין.

בִּינָה *f.* intelligentia, prudentia; Pr. 9, 10. — Rad. בִּין.

בַּיִת *m.* domus (125. d.), Ps. 128, 3. מִבַּיִת *adv.* intus, intrinsecus (147. a.), G. 6, 14. — Rad. בות pernoctare.

בַּל *adv.* non. — Rad. בָּלָה attritus, consumtus est. — Hinc

בְּלִי sine, præter; cum *Inf.* Ps. 19, 4; — et

בִּלְתִּי *adv.* non; לְבִלְתִּי cum *Inf.* ad non, *om niet*, G. 3. 11.

בֵּן *m.* filius (136.), G. 3, 16; pullus, catulus (de bestiis), Ps. 29, 6. — בֶּן־אָדָם cf. אָדָם. — בְּנֵי אֵלִים angeli, Ps. 29, 1. — Rad. בָּנָה.

בָּנָה ædificavit, exstruxit, G. 22, 9. בָּנָה sq. לְ mutavit in (aliquid), *herscheppen tot* (*iets*); G. 2, 22.

בְּעַד *præp.* 1) post; בַּעֲדוֹ post eum, post tergum ejus, G. 7, 16. 2) circum, *rond om*, Ps. 139, 11.

בָּקַע diffidit. *Niph.* scissus, perruptus, apertus est; G. 7, 11. *Pi.* scidit, diffidit; G. 22, 3.

בֹּקֶר *m.* mane, tempus matutinum; G. 1, 5. 22, 3.

בַּר *adj.* purus, mundus; *fem.* בָּרָה, Ps. 19, 9. — Rad. בָּרַר separavit, selegit (109. b.).

בָּרָא creavit. *Niph.* creatus est, G. 2, 4.

בָּרַח fugit, confugit; Ps. 139, 7.

בְּרִית *f.* foedus, pactum (fort. a dissectione animalium in paciscendo fieri sòlitâ), G. 6, 18. — Rad. בָּרָה distinxit, elegit (109. e.).

בָּרַךְ genua flexit. *Pi.* benedixit, beavit, fortunavit; G. 1, 22. Ps. 29, 11. *Py.* Ps 128, 4. et *Hithp.* G. 22, 18. beari, *gezegend worden.*

בָּשָׂר *m.* caro. כָּל־בָּשָׂר 1) omnes animantes. 2) omnes homines, G. 6, 12.

ג.

גָּאוֹן *m.* 1) erectio, altitudo. 2) arrogantia, superbia. Pr. 16, 18. — Rad. גָּאָה erexit se, altus fuit (109. e.).

גָּאַל vindicavit. *Part.* גֹּאֵל vindex, liberator, redemtor.

גָּבֹהַּ *adj.* altus, excelsus. Rad. גָּבַהּ extulit se, altus fuit (107. a.). — Hinc etiam

גֹּבַהּ *m.* 1) altitudo. 2) superbia, insolentia (107. not. 1.).

גִּבּוֹר *m.* vir fortis, heros (107. a.); Ps. 19, 6. Rad. גָּבַר.

גָּבַר 1) valuit, invaluit. 2) auctus est, G. 7. 18.

גֶּבֶר *m.* vir, homo; Ps. 128, 4.

גָּדוֹל *adj.* magnus. — Rad. גָּדַל magnus fuit s. magnus factus est (107. a.).

גּוֹי *m.* populus, gens (*Plur.* § 112.), G. 22, 18.
גָּוַע exspiravit, mortuus est; G. 6, 17. 7, 21.
גָּזַר discidit, dissecuit; R. 3, 25 et 26. extr.
גָּחוֹן *m.* venter, G. 3, 14.
גִּחוֹן *N. pr.* unius et quatuor fluminibus e Paradiso exeuntibus; G. 2, 13.
גָּלַל devolvit. 2) *tral.* commisit, commendavit; Pr. 16, 3.
גֹּלֶם *m.* glomus, massa. Usurpatur de embryone s. de primis in utero corporis humani staminibus; Ps. 139, 16.
גַּם *conj.* etiam. — Repet. גַּם — גַּם et — et, ac sequ. לֹא nec — nec; R. 3, 26.
גַּן *c.* hortus. Rad. גָּנַן texit, septo circumdedit (109. b.).
גְּעָרָה *f.* increpatio, castigatio. — Rad. גָּעַר increpavit.
גֶּפֶן *c.* vitis, Ps. 128, 3.
גֹּפֶר *m.* pinus silvestris; arbor picea s. resinosa. עֲצֵי גֹפֶר ligna pinea, G. 6, 14.
גָּרַשׁ *Kal* et *Pi.* expulit, G. 7, 12.
גֶּשֶׁם *m.* pluvia, imber; G. 7, 12.
גִּתִּית *f.* instrumentum musicum; Ps. 8, 1.

ד.

דָּבַק conjunctus est, adhæsit; G. 2, 24.
דָּבַר *Pi.* דִּבֶּר locutus est, dixit; G. 8, 15. R. 5, 12.
דָּבָר *m.* 1) verbum, sermo. 2) *Pl.* דְּבָרִים verba inania, sermones vani; Ps. 19, 4. 3) res, aliquid; G. 22, 16. אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה post has res, h. e. tum, deinde; G. 22, 1.

דְּבַשׁ *m.* mel; Ps. 19, 11.

דָּג *m.* דָּגָה *f.* piscis; *collect.* pisces. *Plur. cstr.* Ps. 8, 9.

דָּוִד (דָּוִיד dilectus, a דוד, 107. a.) *N. pr.* secundi Israëlitarum regis; Ps. 8, 1. 19, 1.

דּוֹר, דֹּר *m.* generatio. *Pl.* ־וֹת (114), G. 6, 9.

דַּל *adj.* 1) debilis, imbecillus. 2) tenuis, inops; Pr. 19, 4. — Rad. דָּלַל exhaustus est (109. b.).

דְּמוּת *f.* similitudo, species; G. 1, 26. — Rad. דָּמָה similis fuit (109. c.).

דֵּעָה et דַּעַת *f.* scientia, cognitio, notitia; G. 2, 10. Ps. 19, 3. Pr. 9, 10. Proprie est *Inf.* verbi יָדַע novit, scivit (80, 106 et 109. c.).

דַּרְדַּע *N. pr.* viri cujusdam sapientis; R. 5, 11.

דַּרְדַּר *m.* tribulus, *distel*; *collect.* tribuli, cardui; G. 3, 18.

דֶּרֶךְ *c.* 1) via. דֶּרֶךְ עֵץ via ad arborem, G. 3, 24. 2) *tral.* ratio sentiendi, vivendi, agendi, *denkwijs, leefwijs, handelwijs*; G. 6, 12. cf. Pr. 10, 29. et Ps. 128, 1. — Rad. דָּרַךְ calcavit, incessit (107. not. 1.).

דָּשָׁא germinavit. *Hiph.* produxit, G. 1, 11.

דֶּשֶׁא *m.* herba tenera, herbula; G. 1, 11. — Rad. דָּשָׁא (107. not. 1.).

ה.

הֲ *Adv. præfix.* (145.) significans 1) interrogationem directam *an?* Pr. 14, 22. 2) obliquam *an, utrum?* G. 8, 8. 3) affirmativam *nonne?*

הֶבֶל *m.* halitus (ad significandas res vanas, fluxas, fugaces, caducas); Pr. 13, 11.

הִגָּיוֹן *m.* cogitatio, meditatio; Ps. 19, 15. — Rad. הָגָה meditatus est (109. e.).

הָדָר *m.* הֲדָרָה *f.* 1) ornatus. 2) honor, splendor, majestas; Ps. 8, 6. בְּהָדָר pro *adj.* magnificus, splendidus; Ps. 29, 4. (cf. בְּ no. 8.).— Rad. הָדַר ornavit, honoravit.

הוּא *pron.* hic, is, ille (23.); pro *fem.* הִיא, G. 3, 12.

הוֹד *m.* gloria, dignitas, majestas; Ps. 8, 2.

הוֹן *m. collect.* copiæ, facultates, opes, divitiæ; Pr. 13, 11.

הָיָה fuit, factus est (60 et 94. d.). Cum *Inf. abs.* הָיוּ הָלוֹךְ ibant, crescebant. — וַיְהִי sequ. וְ evenit, ut..., v. c. וַיְהִי — וַיִּפְתַּח evenit, factum est, ut aperiret; G. 8. 6.

הֵיכָל *m.* ædificium magnificum, palatium, templum; Ps. 29, 8.

הֵימָן *N. pr.* viri cujusdam sapientiæ laude nobilitati.

הָלַךְ ivit, profectus est (101.), Ps. 139, 7.; de flumine, G. 2, 14.; de aquis, 8, 3. De לֶךְ־לְךָ vid. לְ no. 10. — *Hithp.* itavit, ambulavit, incessit; G. 3, 8. הִתְהַ׳ אֶת־הָאֱלֹהִים vitam egit Deo gratam, sanctam; G. 6, 9.

הֵן et הִנֵּה *interj.* en, ecce; cum *Suff.* הִנְנִי, G. 6, 13. הִנֵּנִי, G. 22, 7.

הָפַךְ vertit, convertit. *Part. Hithp.* ultro citroque se vertens, vibrans; G. 3, 24.

הַר *m.* mons; G. 22, 14. *Pl.* הָרִים (105. 127.), G. 7, 19. sqq.

הֵרוֹן *m.* graviditas. — Dolores et graviditas *Hendiadys* pro: dolores graviditatis; G. 3, 16. — Rad. הָרָה concepit (109. e.).

ו

וּ, וְ *conj.* (153.) 1) et, atque. 2) sed, vero; G. 3, 3. 22, 5 et 7. 3) inservit comparationi, præcipue in Proverbiis. 4) tum, tunc, *alors* (ante apodosin), G. 3, 5. Ps. 139, 11. 5) interdum redundat, v. c. מִן־הָאֶרֶז וְעַד הָאֵזוֹב a cedro usque ad hyssopum, R. 5, 13. 6) Præterito addit vim Futuri (*Vav conversivum Præteriti*), v. c. וְהָיוּ et erunt; G. 1, 14. 2, 24. 3, 7.

וַ sequ. *Dagesch forti, Vav conversivum Futuri* (39.).

ז.

זאת vid. זֶה.

זֵד *adj.* superbus, arrogans, protervus; Ps. 19, 14. Rad. זוּד s. זִיד (109. d.).

זֶה *pron.* hic (rarius *hoc*, G. 6, 15.), *fem.* זאת hæc, hoc. 2) *adv.* tandem, quæso; לָמָּה־זֶּה cur tandem, *pourquoi donc?* Pr. 17, 16.

זָהָב *m.* aurum, G. 2, 11. sq. Ps. 19, 11.

זָהַר hinc *Niph.* נִזְהַר admonitus, edoctus, sapientiâ confirmatus est; Ps. 19, 12.

זוּלַת et זוּלָתִי præter (149.), R. 3, 18.

זַיִת *m.* olea, oliva; G. 8, 11. Ps. 128, 3.

זָךְ et זַךְ *adj.* purus, sincerus, integer. Rad. זָכַךְ (109. b.).

זָכַר meminit, recordatus est; G. 8, 1. Ps. 8, 5.

זָכָר *m*. mas, masculus (de homine ceterisque animantibus).

זֹנָה *f*. meretrix, scortum. *Part*. *fem*. verbi זָנָה (93.).

זֵעָה *f*. sudor, G. 3, 19.

זָר *adj*. alius, peregrinus. — Rad. זוּר alienatus est (109. d.).

זָרָה dispersit, ventilavit (frumentum). *Pi* eventilavit, secrevit, scrutatus est; Ps. 139, 3.

זָרַע semen sparsit, seminavit. *Hiph*. sementavit, h. e. semen produxit, σπερματίζει; G. 1, 12.

זֶרַע *m*. 1) semen, G. 1, 12. sqq. 2) *tral*. filii, progenies, posteri; G. 22, 17. — Rad. זָרַע (107. not. 1.).

ח.

חָבָא Hinc. *Niph*. נֶחְבָּא (60.) occultavit se, abscondit se; G. 3, 10. *Hithp*. idem, G. 3, 8.

חָבַשׁ 1) ligavit. 2) instravit, accinxit (*zadelen*), G. 22, 3.

חֲגֹרָה *f*. cingulum, zona, περίζωμα. Rad. חָגַר cinxit (107. b.).

חֵדֶק *m*. spina, Pr. 15, 19.

חִדֶּקֶל Tigris flumen.

חֹדֶשׁ *m*. 1) novilunium. 2) mensis. — Rad. חָדַשׁ *Pi*. renovavit (107. not. 1.).

חַוָּה (pro חַיָּה h. e. mater viventium) *N*. *pr*. Vulg. Heva.

חָוָה hinc *Pi*. חִוָּה indicavit, annuntiavit; Ps. 19, 3.

חֲוִילָה *N*. *pr*. partis Arabiæ.

חוּל et חִיל (84—88.) 1) tremere, dolere. 2) parturire.

3) i. q. יָחַל in *Niph.*, moratus est, exspectavit; G. 8, 10. *Hiph.* tremefecit, Ps. 29, 7. *Pil.* (86.) parere fecit, Ps. 29, 8.

חוֹל *m.* arena; qs. sedimentum, id quod remanet; G. 22, 17. R. 5, 9. — Rad. חוּל no. 3 (109. d.).

חוּץ *m.* pars exterior. 2) *adv.* foris. מִחוּץ extra, extrinsecus.

חָטָא 1) aberravit, lapsus est. 2) legem divinam migravit, deliquit (*zondigen*), Pr. 14, 21.

חַי 1) *adj.* vivens, G. 6, 19. R. 3, 22. *fem.* חַיָּה, G. 1, 20, 24, 25. 2) *subst. Plur.* חַיִּים vita, G. 3, 14 et 22. 7, 15. Pr. 14, 27.

חָיָה vixit. *Hiph.* in vitâ conservavit; G. 6, 19.

חַיָּה *adj. fem.* vivens; hinc *collect.* animantia. Cf. חַי.

חִיל vid. חוּל.

חֵיק, חֵק *m.* sinus, gremium; R. 3, 20.

חָכַם sapuit, sapiens fuit; R. 5, 11. Pr. 9, 12. *Hiph.* sapientem reddidit, sapientiam tribuit; Ps. 19, 8.

חָכְמָה *f.* sapientia — Rad. חָכַם (107. not. 1.).

חַלּוֹן fenestra, G. 8, 6. — Rad. חָלַל perforatus est.

חָם (fort. a חָמַם caluit) *Nom. pr.* unius e filiis Noæ.

חָמַד cupivit, desideravit. Hinc *Part. Niph.* נֶחְמָד 1) desiderabilis, amœnus, jucundus; G. 2, 9. 3, 6. 2) pretiosus, Ps. 19, 11.

חַמָּה *f.* calor, ardor; Ps. 19, 7. Rad. חָמַם caluit (109. b.).

חֲמוֹר, חֲמֹר *m.* asinus, G. 22, 3.

חֲמִישִׁי *adj.* quintus (139.), G. 1, 23.

חָמָס *m.* injuria, violentia, improbitas; G. 6, 13. — Rad. חָמַס vim fecit, inique egit (107. a.).

חֲמֹר vid. חֲמוֹר.

חָמֵשׁ *f.* חֲמִשָּׁה *m.* quinque (137.); חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה quindecim, G. 7, 20. *Plur.* חֲמִשִּׁים quinquaginta (138), G. 8, 3.

חָנַן misericors, gratiosus, benignus fuit; sq. Accus. — *Po.* idem, Pr. 14, 21.

חֶסֶד *m.* amor, benignitas, clementia; Pr. 14, 22.

חָסַר et חָסֵר (37.) 1) caruit, indiguit. *Pi* destituit, defraudavit, Ps. 8, 6. 2) defecit, imminutus est; G. 8, 3.

חָסֵר *adj.* carens, indigens; חֲסַר־לֵב vecors, stultus, demens; Pr. 12, 12. — Rad. חָסַר (107. a.).

חֻפָּה *f.* thalamus, Ps. 19, 6. — Rad. חָפָה texit, operuit.

חָצַב 1) cĕcīdit, fidit. 2) fissum, divisum projecit, erupit; Ps. 29, 6.

חֲצִי *m.* dimidium, R. 3, 25. — Rad. חָצָה dimidiavit (109. e.).

חָקַר exploravit, perscrutatus est; Ps. 139, 1.

חָרַב siccatus, exsiccatus est; G. 8, 13. — Hinc

חָרָבָה *f.* siccitas (107. a.), G. 7, 22.

חֶרֶב *f.* ensis, gladius; G. 3, 24. R. 3, 24.

חָרוּץ *m.* aurum, obryzum; Pr. 16, 16. cf. זָהָב et פַּז.

חָרַף *Pi* חֵרֵף exprobravit, insultavit; Pr. 17, 5.

חָרַשׁ 1) sculpsit, fabricavit. 2) *tral.* excogitavit, molitus est, machinatus est; Pr. 14, 22.

חָשַׂךְ 1) cohibuit, retinuit; Ps. 19, 14. 2) servavit, pepercit; G. 22, 12.

חָשַׂף denudavit (privavit foliis); Ps. 29, 8.

חָשַׁב cogitavit, reputavit. *Pi.* excogitavit, commentus est; Pr. 16, 16.

חָשַׁךְ obscuratus est, obscurus fuit. — *Hiph.* 1) obscuravit. 2) id. quod *Kal*; Ps. 139, 12. — Hinc

חֹשֶׁךְ *m.* tenebræ (107. not. 1.), G. 1, 2. — et

חֲשֵׁיכָה *f.* idem (107. a.), Ps. 139, 12.

חָתָן *m.* sponsus, Ps. 19, 6.

ט.

טָהוֹר *adj.* mundus, purus. — Rad. טָהֵר (107. a.).

טוֹב 1) *adj.* bonus. 2) *subst. m.* bonum (*het goede*) : item

טוּב *m.* bonum, felicitas, prosperitas; Ps. 128, 4. — a Rad. טוֹב bonum esse (101, 109. d.).

טֶרֶם *adv.* nondum, G. 2, 5.

טָרָף *adj.* recens, novus; G. 8. 11.

י.

יָבֵשׁ exaruit, exsiccatus est; G. 8, 14. *Inf. cstr.* יְבֹשֶׁת (cf. § 38 et 80.), G. 8, 7. — Hinc

יַבָּשָׁה *f.* aridum, siccum (107. b. β.), G. 1, 10.

יְגִיעַ *m.* 1) labor. 2) quod labore adquiritur; Ps. 128, 2. — Rad. יָגַע laboravit (107. b.).

יָד *c.* manus (105 et 121.), G. 22, 12.

יָדָה hinc *Hiph.* הוֹדָה 1) professus est. 2) celebravit, laudavit; Ps. 139, 14.

יָדַע (79 - 81.) cognovit, intellexit, scivit. *Fut.* G. 3, 7. *Inf.* Ps. 139, 6. *Part.* G. 3, 5. Ps. 139, 14.

יָהַב hinc *Imperat.* הַב da, cedo; *Plur.* הָבוּ date, tribuite (cf. § 156.), Ps. 29, 1.

יְהֹוָה Jehova, nomen Dei proprium significans: ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος, h. e. qui et fuit ab æterno et nunc est et semper erit. — Cum *Præf.* לְ dicitur לַיהֹוָה pro לְיהֹוָה (cf. § 148. a.), Ps. 29, 1.

יוֹם *m.* dies (*Plur.* § 136.). הַיּוֹם hodie, G. 22, 14.

יוֹנָה *f.* columba, G. 8, 8.

יַחְדָּו *adv.* 1) unâ, simul, G. 22, 6. R. 3, 18. 2) ad unum omnes, *allegaar*, Ps. 19, 10. — Est forma defectiva pro יַחְדָּיו (יַחַד unio, conjunctio) uniones ejus h. e. is unâ; et *collect.* uniones eorum h. e. ii unâ, ii omnes simul. — Rad. יָחַד unitus, conjunctus fuit (107. not. 1.). — Hinc etiam

יָחִיד *adj.* unicus h. e. unice dilectus (107. a.), G. 22, 2 et 12.

יָחַל hinc *Niph.* moratus est, exspectavit; *Fut.* יִיחֶל (cf. § 79. sqq.), G. 8, 12. Vid. etiam חוּל et cf. § 99. sq.

יָכֹל (101. not.) 1) potuit. 2) adsecutus est (*vatten*, *begrijpen*), sequ. לְ, Ps. 139, 6.

יָלַד (79. sqq.) 1) *Kal* peperit, G. 3, 16. R. 3, 17. —

Inf. c. Suff. לִדְתִּי, R. 3, 18. *Part. pass.* יָלוּד, R. 3, 26. *Fut. Niph.* יִוָּלֵד, Pr. 17, 17. 2) *Hiph.* הוֹלִיד genuit, procreavit. *Fut. contr.* (51. sq.) G. 6. 10. — Hinc

יֶלֶד *m.* filius, natus, puer (107. not. 1.), R. 3, 25. — et

יָלוּד *m.* idem (106.). Cf. יָלַד.

יָלַךְ vid. הָלַךְ.

יָם, *Plur.* יַמִּים, *m.* mare (127.), G. 1, 10.

יָמִין *m.* 1) latus dextrum. 2) manus dextra, dextra; Ps. 139, 10.

יָנַח hinc *Hiph.* הֵנִיחַ posuit, collocavit (71.). *Fut.* יַנַּח est forma defect. pro יַנִּיחַ, G. 2, 15.

יָנַק suxit. Hinc *Part.* יוֹנֵק infans lactens, *zuigeling*; Ps. 8, 3. *Inf. Hiph.* הֵינִיק lactare, *de borst geven*; R. 3, 21.

יָסַד *Kal* et *Pi.* fundavit; *tral.* sanxit, condidit, paravit. Ps. 8, 3.

יָסַף (101. not.) addidit, adjunxit; Pr. 10, 27. 19, 4. — Ante *Inf.* alius Verbi est *perrexit*, vertendumque *iterum*, *denuo*; G. 8, 10 et 12.

יַעַן *præp.* propter. יַעַן אֲשֶׁר *conj.* propterea quod (155. c.), G. 22, 16. — Rad. עָנָה respondit.

יַעַר *m.* sylva. *Pl.* ־וֹת (114.), Ps. 29, 8.

יֶפֶת (forma segol. pro יַפְתְּ, *Fut. Hiph.* Verbi פָּתָה sparsus, dilatatus est) *N. pr.* unius e filiis Noæ.

יָצָא exiit, prodiit; G. 8, 18. Ps. 19, 5. *Hiph.* eduxit, produxit, protulit; G. 1, 12.

יִצְחָק (*Fut.* verbi צָחַק risit) *N. pr.* filii Abrahami.

יָצַע hinc *Hiph.* הִצִּיעַ (71.) substravit; cubile, lectum sibi paravit; Ps. 139, 8.

יָצַר *Fut.* יִיצֹר (82.) formavit, G. 2, 7. *Py.* destinatus, constitutus est; Ps. 139, 16.

יְקוּם *m.* substantia (*hetgeen bestaat*), G. 7, 23. — Rad. קוּם.

יָקַר 1) pretiosus, honoratus fuit. 2) occultus, inexplicabilis fuit; Ps. 139, 17.

יָרֵא (37, 98. d.) timuit, reveritus est. *Fut.* אִירָא, G. 3, 10; וַיִּרְאוּ, R. 3, 28. *Part. Niph.* נוֹרָא terribilis; *Plur. fem.* נוֹרָאוֹת terribilia; *adv.* terribilem in modum, mirifice (147. b.), Ps. 139, 14. — Hinc

יָרֵא *adj.* timens, reverens (107. a. 124.), G. 22, 12. Ps. 128, 1. — et

יִרְאָה *f.* timor, reverentia (107. b.), Ps. 19, 10. Pr. 9, 10. 14, 26 et 27. 15, 16.

יְרוּשָׁלַיִם (propr. יְרוּשָׁלֵם sedes pacis) Gr. Ἱεροσόλυμα, urbs Judææ metropolis; Ps. 128, 5.

יָרֵחַ *m* luna, Ps. 8, 4.

יַרְכָה (a *masc.* יָרֵךְ femur, § 130.) *f.* latus. *Dual.* יַרְכָתַיִם (134.) 1) latera. 2) pars interior, intimus recessus.

יָרָק *m.* 1) virens. 2) olus, crambe; Pr. 15, 17.

יֶרֶק *m.* viride, virens (*het groen*), G. 1, 30.

יָרַשׁ possedit, occupavit. *Fut.* יִרַשׁ *defect.* pro יִירַשׁ (83.).

יִשְׂרָאֵל (a שָׂרָה et אֵל, Gen. 32, 33. sqq. et 35, 9-12) Israël 1) *N. pr.* Jacobi. 2) *collect.* Israëlitæ, R. 3, 28.

יָשַׁב (79. sqq.) consedit, habitavit; Ps. 29, 10. *Imp.* G. 22, 5. *Fut.* G. 22, 19. Ps. 29, 10. *Inf.* Ps. 139, 2. *Part. act.* R. 3, 17.

יָשַׁן (82.) dormivit, obdormivit; G. 2, 21. — Hinc

יָשֵׁן *adj.* dormiens (107. a.), R. 3, 20.

יָשָׁר *adj.* rectus, probus, justus; Ps. 19, 9. Pr. 15, 19. — Rad. יָשַׁר (107. a.).

יָתַם i. q. תָּמַם. Inde *Fut.* אֵיתָם mundabor, Ps. 19, 14.

כ

כְּ (148. a.) *præp.* et *conj.* 1) sicut. 2) secundum, *naar, volgens*; G. 1, 26. — Repet. כְּ — כְּ ut — sic (qualis — talis), Ps. 139, 12.

כָּבוֹד *m.* 1) dignitas, honor; Ps. 29, 1. 2) splendor, majestas; Ps. 8, 6. 19, 2. Pr. 15, 33. — Rad. כָּבַד gravis fuit (107. a.).

כָּבַשׁ subjecit, subegit. כִּבְשֻׁהָ forma *defect.* pro כִּבְשׁוּהָ, G. 1, 28.

כֹּה *adv.* 1) ita. 2) hic, illic. עַד־כֹּה illuc, usque eo.

כּוֹכָב *m.* stella, sidus; G. 1, 16. Ps. 8, 4.

כּוּן hinc *Niph.* נָכוֹן 1) paratus fuit. 2) stabilis fuit, firmus stetit; Pr. 12, 12. 16, 3. *Pil.* כּוֹנֵן constituit, condidit; Ps. 8, 4. *Hiph.* הֵכִין firmavit, stabilivit, direxit; Pr. 16, 9.

כּוּשׁ *N. pr.* Æthiopiæ et meridionalium Arabiæ partium.

כֹּחַ *m.* vis, robur, potentia. בְּכֹחַ pro *adj.* vehemens, ingens; Ps. 29, 4. — Cf. הָדָר.

כָּחַד hinc *Niph.* נִכְחַד absconditus est, occultus fuit; Ps. 139, 15.

כִּי *conj.* 1) nam, quia; G. 2, 3. 3, 14. Ps. 8, 4 et 5; qua significatione etiam postponitur aliis vocibus, ut Lat. *enim*; Ps. 128, 2. 2) quod, *que*, *dat*; G. 3, 11. 3) immo, sed; R. 3, 22. 4) propterea, in *apodosi*; G. 22, 17. 6) præponitur orationi directæ, ut Gr. ὅτι (Viger. De Gr. L. Idiotismis p. 548.), G. 22, 16.

כֹּל, כָּל־ propr. *Subst.* universum, universitas. Hinc 1) omnis, universus, totus; cum *Suff.* כֻּלּוֹ omne ejus, h. e. כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ, Ps. 29, 8; כֻּלָּהּ eam omnem, Ps. 139, 4. 2) *collect.* omnes, cuncti; cum *Suff.* כֻּלָּם eos omnes, Ps. 8, 8. 139, 16. — Cum Negat. לֹא—כֹּל nullus, G. 3, 1. — Rad. כָּלַל perfecit, consummavit (109. b.).

כָּלָא cohibuit, prohibuit, præclusit. *Niph.* G. 8, 2.

כָּלָה absolutus, perfectus est. *Pi.* כִּלָּה perfecit; *Fut. apoc.* (94 et 96. not.), G. 2, 2. *Py.* i. q. *Kal*, G. 2, 1.

כְּלָיוֹת *f. Plur.* renes, Ps. 139, 13.

כַּלְכֹּל *Nom. pr.* viri cujusdam sapientis, R. 5, 11.

כְּמוֹ i. q. כְּ (148. a. not.), Ps. 29, 6.

כָּמַר hinc *Niph.* נִכְמַר incensus est, incaluit, commotus est.

כֵּן *adv.* sic, ita. — Rad. כּוּן.

כָּנָף *f.* (123.) 1) ala avis; עוֹף כָּנָף avis pennigera, G. 1, 21.

2) *collect.* כָּל־כָּנָף omnia volatilia, G. 7, 14. 3) *tral.* כַּנְפֵי שָׁחַר pennæ auroræ, Ps. 139, 9.

כָּסָה *Kal* et *Pi.* texit, operuit. *Py.* כֻּסָּה obtectus, opertus est; G. 7, 19.

כְּסִיל *m.* stultus, insipiens; Pr. 17, 10.

כֶּסֶף *m.* argentum, Pr. 16, 16.

כַּף *m.* *Dual.* כַּפַּיִם, 1) manus, Ps. 128, 2. 139, 5. 2) כַּף־רֶגֶל planta pedis, G. 8, 9. — Rad. כָּפַף curvavit (109. b.).

כָּפַר obtexit, obduxit; G. 6, 14. *Pi.* expiavit, Pr. 16, 6.

כֹּפֶר *m.* tectorium, pix, bitumen. — Rad. כָּפַר (107. not. 1.).

כְּרוּב *m.* Cherub (cf. Ezech. c. 1 et 10.); *Plur.* כְּרוּבִים et כְּרֻבִים Cherubim, G. 3, 24.

כִּשָּׁלוֹן *m.* lapsus, ruina; Pr. 16, 18. — Rad. כָּשַׁל impegit, corruit (cf. § 107. not. 2.).

כָּתַב scripsit, perscripsit. *Niph.* Ps. 139, 16.

כֻּתֹּנֶת *f.* tunica, χιτών; *Plur.* כֻּתֳּנוֹת, *cstr.* כָּתְנוֹת, G. 3, 21. Ductum est nomen a materia, ex qua confici tunicæ solebant. In aliis enim Orientalibus linguis כתן significat et *linum* et *erioxylon* (*coton*).

ל.

לְ *præp. præfixa* (148. a.) 1) nota Dativi, Ps. 29, 1 et 11. 2) rarius nota Genitivi, G. 7, 11. ubi vid. not. 3) ad, *tot* s. tamquam, G. 1, 14, 15 et 29. 2, 7. 4) ad, juxta.

bij; Ps. 29, 10. 5) in; לִשְׁנַיִם in duas partes, R. 3, 25. 6) secundum, G. 1, 11. sqq. 7) ponitur post verba קָרָא, G. 1, 5. sqq.; שָׁמַע G. 3, 17. 8) de tempore usurpatum, Pr. 17, 17. sæpe est *circa* (*vers*), G. 3, 7. 8, 11. s. usque ad, v. c. לָעַד in æternum, Ps. 19, 10. 9) *Infinitivo* vim addit *Gerundii* in DUM, v. c. לִשְׁמֹר ad custodiendum, G. 3, 24. 1, 14. 3, 23. 8, 8. 22, 10. rarius *Gerundii* in DO, v. c. לֵאמֹר dicendo, G. 1, 22. 3, 17. 10) cum Pronominibus suffixis (32. a.) post Imperativum redundat, ut קְחוּ לִי sumite (mihi), R. 3, 24. לֶךְ־לְךָ vade (tibi), G. 22, 2. coll. 22, 5. : quæ eadem est Græcorum ratio; cf. Viger. De Gr. L. Idiot. p. 163. sq. 732.

לֹא *adv.* non; בְּלֹא absque, sine; Pr. 16, 8.

לֵב *m.* 1) cor, animus; Ps. 19, 9 et 15. 2) ingenium, intelligentia, prudentia; Pr. 17, 16.

לְבָנוֹן *N. pr.* montis inter Syriam et Palæstinam. — Rad. לבן albus fuit (qs. nivibus candens, cf. Jerem. 18, 14.).

לָבַשׁ induit se, vestivit se, indutus est. *Hiph.* vestivit, G. 3, 21.

לֶהָבָה et לֶהֶבֶת *f.* (a *masc.* לַהַב) flamma. *Plur.* לְהָבוֹת, *constr.* לַהֲבוֹת, Ps. 29, 6.

לַהַט *m.* 1) flamma. 2) lamina flammans h. e. micans, G. 3, 24. — Rad. לָהַט inflammatus est, arsit (107. not. 1.).

לוּץ 1) illudere. 2) petulantem, temerarium, sceleratum esse; Pr, 9, 12.

לֶחֶם *m.* cibus, esca, panis.—Rad. לָחַם comedit (107. not. 1.).

לַיִל (segol.) et cum ה paragog. לַיְלָה m. nox, G. 1, 5.; etiam *absol.* pro בַּלַּיְלָה *nocte*, *noctu*; R. 3, 19.

לָמָּה vid. מָה.

לָעַג subsannavit, irrisit, illusit; Pr. 17, 5.

לָקַח (71.) cepit, sumsit; G. 2, 15. 8, 9. R. 3, 24. *Py.* לֻקַּח sumtus, desumtus est; G. 2, 23. 3, 19 et 23.

לָשׁוֹן *c.* lingua, Ps. 139, 4.

מ.

מִ·, מֵ vid. מִן.

מְאֹד 1) *subst.* vis, robur, fortitudo. 2) *adv.* (147. a.) vehementer, valde. *Repet.* מְאֹד מְאֹד vehementissime, nimis; G. 7, 19.

מֵאָה (138.) *f.* 1) centum; *Plur.* G. 6, 15. 2) centies (cf. § 140.), Pr. 17, 10.

מְאוּמָה *f.* quidquam (post particulas negativas), G. 22, 12.

מָאוֹר (114.) *m.* lumen, lux; G. 1, 14. — Rad. אוֹר (109. d.).

מַאֲכָל *m.* cibus, esca; G. 2, 9. — Rad. אָכַל (107. b.).

מַאֲכֶלֶת *f.* culter, gladius (*propr.* instrumentum quo edentes utuntur), G. 22, 6. — Rad. אָכַל (107. b.).

מַבּוּל *m.* inundatio, diluvium; G. 6, 17. Ps. 29, 10. — Rad. יבל vehementer pluit, rapide fluit (cf. § 109. a.).

מִבְטָח et מִבְטַח *m.* fiducia, securitas; Pr. 14, 26. — Rad. בָּטַח innixus est (107. b.).

מִדְבָּר *m.* 1) pascuum; locus quo pecora ad pastum ducuntur. 2) locus desertus, incultus; desertum; Ps. 29. 7. — Rad. דבר *Syr.* duxit, egit.

מָה (מֶה ante Gutturales cum *Kamets*, Ps. 139, 17.) 1) *pron.* quid? 2) *adv.* quomodo, cur, quare? G. 2, 19. 3, 13. Ps. 8, 2. — Cum *præf.* לָמָּה cur, quare? Pr. 17, 16.

מְהוּמָה *f.* 1) turbatio, tumultus. 2) rixa, jurgium; Pr. 15, 16. — Rad. הום turbare (109. d.).

מוט, *Niph.* נָמוֹט vacillavit, commotus est; Pr. 10, 30. 12, 3.

מוּסָר *m.* 1) eruditio. 2) disciplina, castigatio, σωφρονισμός. — Rad. יָסַר erudivit, castigavit (109. c.).

מוֹעֵד *m.* tempus statutum; G. 1, 14. — Rad. יָעַד condixit, constituit (109. c.).

מוֹצָא *m.* exitus, Ps. 19, 7. — Rad. יָצָא (109. c.).

מוֹקֵשׁ *m.* laqueus. — Rad. יָקֹשׁ laqueum posuit (109. c.).

מות mori, G. 2, 17. 3, 4; *Fut. contr.* R. 3, 19; *Part.* מֵת mortuus, R. 3, 20. *Hiph.* הֵמִית occidit, interfecit; R. 3, 26.

מָוֶת (125. d.). *m.* mors, Pr. 14, 27.

מִזְבֵּחַ *m.* ara, *autaar*; G. 22, 9. — Rad. זָבַח mactavit, sacrificavit (107. b.).

מְזִמָּה *f.* 1) cogitatio. 2) calliditas. 3) malitia, fraudulentia; Pr. 12, 2. — Rad. זָמַם cogitavit (109. b.).

מִזְמוֹר *m.* psalmus, hymnus. — Rad. זָמַר cecinit, psallit (107. b.).

מָחָה delevit, exstinxit; *Fut. apoc.* (94.), G. 7, 23. *Niph.* ibid.

מָחוֹל *Nom. pr.* hominis alias ignoti; R. 5, 11.

מְחִיר *m.* pretium, pecunia (emendæ alicui rei destinata), Pr. 17, 16. — Rad. *inus.* מחר i. q. מָכַר vendidit (107. b.).

מַחְסֶה *m.* receptus, refugium; Pr. 14, 26. — Rad. חָסָה confugit (ad aliquem), confisus est (109. e.).

מְחִתָּה *f.* disturbatio, terror; Pr. 10, 29. — Rad. חָתַת fractus, perterritus est (109. b.).

מַחֲשָׁבָה *f.* consilium, conatus. — Rad. חָשַׁב (107. b.).

מָטַר hinc *Hiph.* הִמְטִיר depluit, pluviam demisit; G. 2, 5.

מִי *pron.* quis? G. 3, 11.

מַיִם *Plur. m.* aquæ (112. not.).

מִין *m.* genus, species; G. 1, 12. sqq.

מִכְסֶה *m.* tegumentum, operimentum. Rad. כָּסָה (109. e.).

מָלֵא (37.) 1) plenus fuit, G. 6, 13. 2) implevit. G. 1, 22. *Niph.* נִמְלָא repletus est, G. 6, 11. — Constr. cum solo Accusativo; G. 6, 11.

מַלְאָךְ *m.* nuntius. מ' יְהוָֹה angelus, G. 22, 11. — Rad. לאך misit (107. b.).

מְלָאכָה *constr.* מְלֶאכֶת (129.) *f.* opus, negotium; G. 2, 3. — Rad. לאך *beschikken*, *bezorgen* (107. b.).

מִלָּה *f.* verbum, Ps. 139, 4. *Plur.* מִלִּים (114.), Ps. 19, 5. — Rad. מלל *Pi.* locutus est (109. b.).

מֶלֶךְ *m.* rex; R. 3, 17. sqq. Ps. 29, 10. *Plur. constr.* R. 5, 14. — Rad. מָלַךְ regnavit (107. not. 1.).

מֶמְשָׁלָה *f.* dominatio, imperium; G. 1, 16. — Rad. מָשַׁל (107. b.).

מִן (·מִ, מֵ, § 150) *præp.* 1) ab, ex: qua significatione sequitur Verba discedendi, Ps. 139, 7. fugiendi, ibid.; liberandi, Ps. 19, 13.; celandi, Ps. 19, 7. 139, 15.; obscurandi, Ps. 139, 12. 2) propter, G. 22, 12. 3) præ (sine comparatione) G. 3, 14. 4) præ, significans *Comparativum* (142.), Ps. 19, 11. Pr. 15, 16 et 17.; post Verba R. 5, 10 et 11. Ps. 8, 6. 139, 18. Pr. 13, 11.; post Verba signif. *plus quam*, Pr. 17, 10. 5) præfigitur aliis præpositionibus (151.), ut מִפְּנֵי R. 3, 28.; מֵאֵת, G. 8, 8. R. 5, 14.; מִתַּחַת G. 1, 7. 6, 17. מֵעַל לְ; G. 1, 7. מִמַּעַל לְ, G. 22, 9.

מָנוֹחַ *m.* locus quietis, G. 8, 9. Rad. נוּחַ quiescere (109. d.).

מָעוֹז *m.* locus munitus, perfugium, propugnaculum; Pr. 10, 29. — Rad. עָזַז roboravit (cf. § 109. b.).

מָעַט parum fuit, diminutus est; Pr. 13, 11. — Hinc

מְעַט *m.* paucitas, parum; Ps. 8, 6. Pr. 15, 16. 16, 8.

מַעְיָן *m.* fons, scaturigo. *Plur.* מַעְיָנוֹת (114. 121. 133.); G. 7, 11. 8, 2. — Rad. עַיִן fons (110. c.).

מַעַל (propr. *Subst. altitudo*, pro מַעֲלֶה), hinc *præp.* מִמַּעַל sequ. לְ supra, G. 22, 9. et (cum *præf.* לְ et ה *loc.* § 152.) *adv.* מִלְמַעְלָה superne, *van boven*; G. 6, 16. 7, 20. — Rad. עָלָה asdcendit, elatus est (109. c.).

מַעַן (propr. *Subst.* consilium, pro מַעֲנֶה), hinc לְמַעַן *præp.*

propter, Ps. 8, 3. — Rad. עָנָה respondit; *Arab.* spectavit, consilium habuit (109. e.). Conf. יַעַן.

מַעֲשֶׂה *m.* factum, opus; Ps. 8, 4 et 7. 19, 2. 139, 14. Pr. 16, 3. — Rad. עָשָׂה (109. e.).

מִצְוָה *f.* præceptum, mandatum. — Rad. צִוָּה (109. e.).

מִצְרַיִם *f.* Ægyptus, R. 5, 10. — *Dualis* formâ indicari videntur binæ hujus regionis partes Nilo flumine disjunctæ.

מִקְוֶה *m.* congregatio, locus congregationis; G. 1, 10. — Rad. קָוָה *Niph.* (109. e.).

מָקוֹם *c.* locus, G. 1, 9. 22, 3. — Rad. קוּם (109. d.).

מָקוֹר *m.* fons, scaturigo; Pr. 14, 27. — Rad. קוּר fodere (109. d.).

מַרְאֶה *m.* adspectus, species; G. 2, 9. — Rad. רָאָה (109. e.).

מֹרִיָּה (locus visionis, a רָאָה) *Nom. pr.* collis in urbe Hierosolymorum, ubi Salomo postea Templum exstruendum curavit; G. 22, 2.

מְשׂוּכָה *cstr.* מְשֻׂכַּת *f.* dumetum, vepretum; Pr. 15, 19. — Rad. שׂוּךְ sepire (109. d.).

מָשַׁל dominatus est; sequ. בְּ *heerschen over (iemand, iets)*, G. 1, 18. 3, 16. Ps. 19, 14. *Hiph.* dominatorem constituit, præfecit; Ps. 8, 7.

מָשָׁל *m.* 1) similitudo, exemplum, παραβολή. 2) sententia, proverbium, γνώμη; R. 5, 12.

מִשְׁפָּחָה *f.* genus, familia; G. 8, 19. — Rad. שפח extendit.

מִשְׁפָּט *m.* 1) judicium, R. 3, 28. Ps. 19, 10. עָשָׂה מ׳ jus

dixit, caussam diremit; R. 3, 28. 2) jus, justitia; Pr. 16. 8. — Rad. שָׁפַט (107. b.).

מָתוֹק *adj*. dulcis. — Rad. מָתַק dulcis, suavis fuit (107. a.).

נ.

נָא *interj*. quæso, age! G. 22, 2.

נְאֻם *m*. dictum, vox; G. 22, 16. Proprie est *Part. pass*. verbi נָאַם effatus est (106.).

נָבַע emanavit. *Hiph*. הִבִּיעַ 1) effudit. 2) *tral*. indicavit, nuntiavit; Ps. 19, 3.

נָגַד hinc *Hiph*. הִגִּיד indicavit, narravit; G. 3, 11. Ps. 19. 2.

נֶגֶד (propr. *Subst*. præsentia) *præp*. coram, juxta. כְּנֶגְדּוֹ e regione ejus h. e. ei similis, κατ᾽ αὐτόν, ὅμοιος αὐτῷ; G. 2, 20.

נָגַע sequ. בְּ, tetigit; G. 3, 3.

נָהָר *m*. fluvius. — Rad. נָהַר fluxit, confluxit (107. a.).

נוּחַ quiescere, residere; G. 8, 4.

נֹחַ (requies) *Nom. pr*. Noah, Noë; G. 6, 9 sqq.

נָחָה duxit, deduxit. *Hiph*. הִנְחָה idem, Ps. 139, 10.

נָחָשׁ *m*. serpens, G. 3, 1. sqq.

נָחַת sequ. בְּ 1) descendit in... 2) feriit, movit (de animo). *Fut*. יִנְחַת et יֵחַת (cf. § 70.), Pr. 17, 10.

נָטַע plantavit, G. 2, 8.

נָכָה hinc *Hiph*. הִכָּה (98. b.) feriit, percussit; Pr. 17, 10.

נָסָה hinc *Pi*. נִסָּה tentavit, probavit; G. 22, 1.

נסק (70.) adscendit, conscendit; Ps. 139, 8.

נער *m.* 1) puer, filius; G. 22, 5. 2) puer, παῖς, servus (cf. Moeris cum not. Piersoni p. 297.), G. 22, 3.

נפח spiravit, flavit; G. 2, 7.

נפל cecidit. *Hiph.* הפיל cadere fecit, jecit, immisit.

נפש *c.* 1) halitus, spiritus, anima (ψυχή), vita; G. 1, 19. 2) animans, animatum (sive homo sive belua); quo sensu plerumque additur חיה, ut G. 1, 21.

נפת *f.* destillatio, destillatum; נפת צופים quod e favis exstillat, h. e. mel optimum; Ps. 19, 11. — Rad. נופ adspergere, stillare facere (109. d.).

נצח hinc *Pi.* נצח præfuit muneri, moderatus est. — *Partic.* מנצח in Psalmorum inscriptionibus præcipue usurpatur de *moderatore psallentium.*

נקבה *f.* femina, femella (cui oppositum est זכר), G. 1, 27. 6, 19. — Rad. נקב (109. a. et 130.).

נקה hinc *Niph.* נקה 1) culpâ vacavit, integer fuit; Ps. 19, 14. 2) impunitus fuit, impune tulit; Pr. 17, 5. — *Pi.* נקה absolvit, Ps. 19, 13.

נקם vindictam sumsit, ultus est. *Part. Hithp.* se vindicans, iræ explendæ cupidus, hostis; Ps. 8, 3.

נשא (98. a.) 1) tulit, extulit, elevavit; G. 7, 17; oculos, G. 22. 4. 2) accepit, adsumsit; Ps. 139, 9. 3) tulit, sustinuit; Pr. 9, 12.

נשא abduxit. *Hiph.* השיא seduxit, decepit; G. 3, 13.

נָשִׁים vid. אִשָּׁה.

נְשָׁמָה *f.* halitus, spiritus, anima; G. 7, 22. — Rad. נשם *Arab.* spiravit, anhelavit (109. b.).

נָתַן (71. extr.) 1) dedit, G. 3, 12. 2) posuit, collocavit; G. 1, 17. Ps. 8, 2.

ס.

סָבַב circumivit, ambivit, circumdedit; G. 2, 11. — Hinc

סָבִיב 1) *subst.* circuitus. 2) *adv.* circumcirca, undique; R. 5, 11. 3) sequ. לְ *præp.* circum; Ps. 128, 3.

סְבָךְ *m.* densitas, frutices perplexi; G. 23, 13. — Rad. סָבַךְ perplexus est, densus fuit (107. b.).

סָגַר 1) clausit, occlusit; G. 7, 16. 2) inclusit, G. 2, 21.

סוּר recedere, deflectere, declinare; Pr. 14, 27. *Hiph.* הֵסִיר removit, abstulit. *Fut. contr.* וַיָּסַר pro וַיְּסִיר (63.), G. 8, 13.

סָכַךְ 1) texit. 2) protexit, tuitus est. *Futur.* cum *Suffix.* Ps. 139, 13.

סָכַן hinc. *Hiph.* הִסְכִּין 1) adsuetus est. 2) cognitum, perspectum habuit; Ps. 139, 3.

סָכַר i. q. סָגַר occlusit. *Niph.* G. 8, 2.

סָלַל elevavit, extulit. סָלַל דֶּרֶךְ viam complanavit, munivit (sc. adgesto aggere), Pr. 15, 19.

סָפַר numeravit, Ps. 139, 18. *Pi.* enumeravit, narravit; Ps. 19, 2.

סֵפֶר *m*. liber, commentarius; Ps. 139, 16. — Rad. סָפַר.

סָתַר hinc נִסְתַּר absconditus est, Ps. 19, 7. נִסְתָּרוֹת occulta, abscondita (sc. peccata), Ps. 19, 13. — Hinc

סֵתֶר (107. not. 1.) *m*. occultum. בַּסֵּתֶר in occulto, clam, abscondite; Ps. 139, 15.

ע.

עָבַד 1) opus fecit, coluit (terram, agrum), G. 2, 5. 3, 23. Pr. 12, 12. 2) serviit. — Hinc

עֶבֶד *m*. 1) servus, mancipium. 2) cultor (qui aliquem colit et reveretur); cum *Suffix*. Ps. 19, 12.

עֲבוּר cum *præf*. בַּעֲבוּר propter, G. 3, 17.

עָבַר transiit, transgressus est; Ps. 8, 9. *Hiph*. permeare fecit, traduxit; G. 8, 1.

עֵגֶל *m*. vitulus, juvencus; Ps. 29, 6.

עַד *m*. perpetuitas, æternitas. לָעַד in æternum, Ps. 19, 10.

עַד *præp*. ad, usque ad (150.), G. 3, 19. 22, 5.

עֵדוּת *f*. 1) testimonium, obtestatio. 2) præscriptum, jussum, sanctio; Ps. 19, 8. — Rad. עוֹד *Hiph*. præscripsit, sanxit.

עֵדֶן (suavitas, dulcedo, voluptas) *Nom*. *pr*. horti illius amœnissimi (Paradisi), in quo primi generis nostri auctores a Deo erant collocati; G. 2, 8.

עוֹד (147. c.) *adv*. iterum, amplius, adhuc; cum *Suff*. עוֹדִי

adhuc ego (sum), Ps. 139, 18. לֹא—עוֹד non amplius, G. 8, 12.

עָוֹן (עָוֺן) *m.* perversitas, iniquitas; Pr. 16, 6. — Rad. עָוָה *Hiph.* pervertit, perverse egit (cf. § 109. e.).

עוֹלָה *f.* sacrificii genus quo tota victima comburebatur, Gr. ὁλόκαυστον. — Rad. עָלָה *Hiph.* adscendere fecit, extulit (in aram), obtulit.

עוֹלֵל et עוֹלָל *m.* infans, parvulus; Ps. 8, 3.

עוֹלָם, עֹלָם *m.* æternitas; לְעוֹלָם in æternum, G. 3, 22. Ps. 29, 10. — Rad. עָלַם occuluit, abscondit.

עָוֹן vid. עָוֹן.

עוּף volavit. *Pil.* עוֹפֵף (86.) volitavit, G. 1, 20.

עוֹף *m. collect.* volatilia, aves. — Rad. עוּף (109. d.).

עוֹר *m.* cutis, pellis; G. 3, 21.

עֹז *m.* 1) robur, fortitudo; Ps. 29, 11. 2) gloria, laus, honor, splendor, amplitudo; Ps. 8, 3. 29. 1. מִבְטַח־עֹז perfugium tutum, arx egregie munita (*tral.*), Pr. 14. 26. — Rad. עָזַז roboravit (109. b.).

עָזַב reliquit, deseruit; G. 2, 24.

עֵזֶר *m.* auxilium; *concr.* auxiliatrix; G. 2, 18 et 20. — Rad. עָזַר adjuvit (109. not. 1.)

עָטַר cinxit, circumdedit, coronavit. *Pi.* idem, Ps. 8, 6. — Constr. cum *Accus. pers.* et *rei.*

עַיִן *c.* oculus; *Dual.* עֵינַיִם, Ps. 19, 9.

עֵירֹם *adj.* nudus, G. 3, 10; *Plur.* עֵירֻמִּים, G. 3, 7. - Cf. עָרוֹם.

עַל (150.) *præp.* 1) in, super; G. 1, 11, 15 et 17; cum *Suff.* עָלָיו, Reg. 3, 19. 2) super, de, περί; R. 5, 13. 3) propter, R. 3, 26. 4) Conjungitur cum aliis Particulis, ut מֵעַל *boven van (iets) weg, van boven*; G. 1, 7. 8, 8; עַל כִּי propterea quod, quia, Ps. 139, 14; עַל־כֵּן propterea, G. 2, 24.

עָלָה adscendit, elatus est. *Hiph.* הֶעֱלָה superimposuit, imposuit aræ, obtulit, sacrificavit; G. 22, 2 et 13. — Cf. עוֹלָה.

עָלֶה (117. c.) *m.* folium, G. 8, 11; *collect.* folia, G. 3, 7.

עֹלָה vid. עוֹלָה.

עַם (127.) *m.* populus, Ps. 29, 11. *Plur.* R. 5, 14.

עִם (150) *præp.* cum; c. *Suff.* עִמָּךְ tecum, Ps. 139, 18; עִמָּהּ cum ea (h. e. qui fuit cum eâ), G. 3, 6. cf. R. 3, 17.

עָמַד 1) stetit, adstitit; R. 3, 16. 2) perstitit, permansit, firmus fuit; Ps. 19, 10.

עִמָּד i. q. עִם; sed non usurpatur nisi cum *Suff.* עִמָּדִי mecum, juxta me; G. 3, 12.

עָנָה 1) respondit; *Fut. apoc.* (94.), R. 3, 27. 2) afflixit, humiliavit. — Hinc

עָנָו *m.* afflictus, vexatus, inops, patiens (109. e. β.), Pr. 14, 21; et

עֲנָוָה *f.* humilitas, modestia; Pr. 15, 33.

עָפָר *m.* pulvis terræ, G. 3, 19.

עֵץ *m.* 1) arbor, G. 2, 9. R. 5, 13; פְּרִי־עֵץ fructus arboris,

pomum; G. 1, 29; *collect.* arbores; עֵץ פְּרִי arbores fructiferæ, G. 1, 11. 2) lignum; *Plur. constr.* עֲצֵי, G. 6, 14.

עֶצֶב *m.* dolor, molestia; G. 3, 16. — Rad. עָצַב dolore adfecit. — Hinc etiam

עִצָּבוֹן (107. b. et not. 2.) *m.* dolor, mœror, G. 3, 16. — Cf. הֵרוֹן.

עֵצָה *f.* consilium, decretum, voluntas; Pr. 19, 21. — Rad. יָעַץ consuluit (109. c.).

עָצֵל *m.* piger, iners, ignavus; Pr. 15, 19. — Rad. עָצַל *Niph.* piger fuit (107. a.).

עָצַם roboratus, auctus est; Ps. 139, 17. — Hinc

עֶצֶם *m.* 1) os, ossis; *collect.* ossa, G. 2, 23. 2) ipse, idem; בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה eo ipso die, G. 7, 13. — et

עֹצֶם *m.* robur, Ps. 139, 15.

עָקֵב *m.* calx, *hiel*, *talon*; G. 3, 15.

עֵקֶב *m.* fructus, præmium, merces; Ps. 19, 12. Deinde עֵקֶב אֲשֶׁר pro eo quod, propterea quod (propr. *en récompense de ce que...*), G. 22, 18.

עָקַד ligavit, colligavit; G. 22, 9.

עֶרֶב *m.* vesper, vespera; G. 1, 5. sqq.

עֹרֵב *m.* corvus, G. 8, 7.

עָרוֹם *adj.* nudus, *Plur.* עֲרוּמִּים, G. 2, 25. — Cf. עֵירֹם.

עָרוּם *adj.* callidus, versutus; G. 3, 1. — Rad. עָרַם (107. a.).

ערך disposuit, aptavit, adparavit; G. 22, 9.

עֵשֶׂב *m.* herba, gramen; *collect.* gramina, G. 1, 11.

עָשָׂה fecit, effecit, absolvit, egit; *Fut. apocop.* G. 1, 7; *Py.* factus est, Ps. 139, 15; עֹשֶׂה־פְּרִי ferens fructus, fructifer; G. 1, 12. — Cf. מִשְׁפָּט.

עֲשִׂירִי *adj.* decimus (139.), G. 8, 5.

עָשָׂר (aliis Numeris subjectum) decem, G. 8, 4. Cf. § 138.

עָשִׁיר *adj.* dives, locuples; Pr. 14, 20. — Rad. עָשַׁר ditatus est (107. a.)

עֵת *m.* tempus, G. 8, 11; כָּל־עֵת omne tempus (h. e. et prosperum et adversum), Pr. 17, 17.

עַתָּה *adv.* nunc, G. 22, 12.

פ.

פֹּא et פֹּה *adv.* hic, hoc in loco; G. 22, 5.

פֶּה (136.) *m.* os, oris; *constr.* פִּי, Ps. 8, 3; cum *Suff.* פִּיהָ, G. 8, 11.; פִּי oris mei, Ps. 19, 15.

פֹּה vid. פֹּא.

פוּק hinc *Hiph.* הֵפִיק accepit, obtinuit, consecutus est.

פָּז *m.* aurum purum, solidum, Ps. 19, 11. — Rad. פּוּז liquavit, purgavit (109. b.)

פִּי vid. פֶּה.

פִּישׁוֹן *Nom. pr.* unius ex quatuor fluminibus e Paradiso exeuntibus, G. 2, 11.

פָּלָא hinc *Niph.* occultus, admirabilis fuit. *Part. Plur.* נִפְלָאִים, Ps. 139, 14.

פָּלָה hinc *Niph.* נִפְלָה separatus, insignis, eximius fuit; Ps. 139, 14.

פָּלִיא *adj.* mirificus, mirabilis; Ps. 139, 6. — Rad. פָּלָא (107. a.).

פֶּן *conj.* ne, ne forte; G. 3, 3.

פָּנִים *m. plur.* 1) facies, conspectus. 2) superficies, G. 1, 2 et 20. 2, 6. 7, 18. — Præpositionibus junctum varias accipit significationes, ut לִפְנֵי 1) coram, in conspectu, G. 6, 11 et 13. R. 3, 16 et 22. Ps. 19, 15. 2) ante, *avant*; Pr. 15, 33. 16, 18; item מִפְּנֵי e conspectu, e præsentiâ; G. 3, 8. מִפְּנֵיהֶם per eos, ab iis; G. 6, 13.

פָּעַל operatus est, fecit, patravit; Pr. 10. 29.

פַּעַם *m.* 1) ictus, gressus, passus. 2) *maal, keer* (140.); הַפַּעַם hac vice, *dezen keer*, tandem; G. 2, 23.

פָּקַד invisit, prospexit (alicui), Ps. 8, 5. — Hinc

פִּקּוּדִים *m. plur.* præcepta, mandata; Ps. 19, 9.

פָּקַח aperuit. *Niph.* G. 3, 5 et 7.

פָּרַד separavit. *Niph.* disjunctus, diffusus est; G. 2, 10. Pr. 19, 4.

פָּרָה fertilis, fecundus fuit; G. 1, 22. 8, 17. *Particip. fem.* פֹּרִיָּה (servatâ Rad. י pro פֹּרָה, § 91 et 93.), Ps. 128, 3. — Hinc

פְּרִי (109. e.) *m.* fructus, G. 1, 11 et 29.

פְּרָת Euphrates flumen; G. 2, 14.

פֶּשַׁע *m.* 1) defectio, prævaricatio, delictum. 2) impietas, peccatum (in Deum), Ps. 19, 14. — Rad. פָּשַׁע defecit, legem transgressus est (107. not. 1.).

פָּתַח aperuit. *Niph.* G. 7, 11. — Hinc

פֶּתַח (107. not. 1.) *m.* janua, ostium; G. 6, 16.

פְּתִי (פֶּתִי) *m.* homo imperitus, socors, stolidus; Ps. 19, 8. — Rad. פָּתָה pellectus, deceptus est (109. e.).

צ.

צֹאן *m. collect.* pecudes minores (oves et capræ, ut Homer. μῆλα).

צָבָא *m.* exercitus, agmen. צְבָא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ agmen cœli ac terræ, h. e. quidquid est in cœlo ac terrâ. — Rad. צָבָא turmatim prodiit adversus hostem, militavit (107. a.).

צַד *m.* latus; cum *Suff.* צִדָּהּ (127.), G. 6, 9.

צַדִּיק *adj.* integer, justus, probus; G. 6, 9. — Rad. (107. a.).

צָדַק integer, justus fuit; Ps. 19, 10. — Hinc etiam

צְדָקָה *f.* innocentia, integritas, sanctitas; Pr. 16, 8.

צֹהַר *m.* lux, fenestra; *collect.* fenestræ; G. 6, 16.

צָוָה hinc *Pi.* צִוָּה præcepit, jussit; *Fut. apoc.* sequ. עַל, G. 2, 16; cum *Suff.* G. 3, 11; sequ. *Accus. pers.* et *rei*, G. 6, 22.

צוּף *m.* favus, *honigzeem, rayon de miel*; Ps. 19, 11.

צוּר arctare, premere, circumcludere; Ps. 139, 5.

צוּר *m.* r[illegible]tra; *tral.* de perfugio s. propugnaculo.

צִיּוֹן *Nom. propr.* collis meridionalis in urbe Hierosolymorum; per *Synecd.* de totâ urbe usurpatum; Ps. 128, 5.

צֶלֶם *m.* imago, G. 1, 26.

צֵלָע *m.* costa; *Plur.* צְלָעוֹת (quasi a צֶלַע, § 125. a.).

צָמַח progerminavit, ortus est. *Hiph.* germinare fecit, protulit; G. 3, 18. *Fut. contr.* (§ 51 et 52.) G. 2, 9.

צֹנֶה i. q. צֹאן; Ps. 8, 8.

צַעַד *m.* gressus, passus; Pr. 16, 9. — Rad. צָעַד ingressus est.

צִפּוֹר *m.* avis; *collect.* aves, G. 7, 14. Ps. 8, 9.

צָרָה *f.* angustia, miseria; Pr. 17, 17, — Rad. צוּר (109. d.).

צָרַר oppugnavit, hostiliter egit, infensus fuit. *Part. act.* Ps. 8, 3.

ק.

קָבַץ collegit, congregavit; Pr. 13, 11.

קָדוֹשׁ et קָדֹשׁ *adj.* sanctus, divus; *Plur.* קְדֹשִׁים pii, religiosi; Pr. 9, 10. — Rad. קָדַשׁ (107. a.).

קֶדֶם *m.* 1) tempus priscum, antiquitas; 2) locus anterior, Oriens; בְּנֵי קֶדֶם populi orientales, h. e. Ismaëlitæ s. Arabes, R. 5, 10; — *adv.* ante, a fronte, Ps. 139, 5; מִקֶּדֶם *adv.* ad Orientem; et sequ. לְ *præp.* ante, a parte anticâ. Conf. G. 2, 8 et 3, 24. — Rad. קָדַם *Pi.* præivit, antevertit (107. not. 1.). — Hinc etiam

קֵדְמָה *f.* plaga anterior, Oriens. *Stat. constr.* קִדְמַת *præp.* (149.). Orientem versus, G. 2, 14.

קָדַשׁ et קָדֵשׁ sacer fuit, consecratus est. *Pi.* consecravit, sanctificavit; G. 2, 3.

קָדֵשׁ *Nom. propr.* oppidi in deserto quod est inter Palæstinam et Idumæam; unde desertum ipsum subinde eodem nomine insignitur.

קֹדֶשׁ *m.* sanctitas, sacrum. — Aliis Nominibus in *Genit.* postpositum vim habet *Adjectivi:* sanctus, sacer, Ps. 29, 2. — Rad. קָדַשׁ (107. not.).

קַו (127.) *m.* 1) filum, amussis. 2) fides chorda, *snaar*; ac per *Metonym.* sonus, φθόγγος; Ps. 19, 5.

קָוָה *Pi.* exspectavit. *Niph.* נִקְוָה congregatus est, confluxit; G. 1, 9.

קוֹל *m.* vox; G. 3, 10. Ps. 29, 3. sqq.

קוּם 1) surgere, Ps. 139, 2; *Fut. contr.* R. 3, 20; *Hiph.* הֵקִים erexit; הֵקִים בְּרִית foedus fecit, f. sanxit; G. 6, 18. 2) duravit, firmus permansit; Pr. 19, 21. — Hinc

קוֹמָה (cf. 109. d.) *f.* altitudo, G. 6, 15.

קוּץ hinc *Hiph.* הֵקִיץ experrectus est, evigilavit; Ps. 139, 18.

קוֹץ *m.* spina; *collect.* sentes, vepres; G. 3, 18.

קָטֹן *adj.* parvus, minor; G. 1, 16. — Rad. קָטַן (107. a.).

קִיר *m.* paries, murus; R. 5, 13.

קֹל vid. קוֹל.

קָלַל (73.) 1) levis, tenuis fuit. 2) imminutus est; G. 8, 8.

קֵן *m.* nidus; *Plur.* קִנִּים (127.) cellulæ, G. 6, 14.

קָנָה 1) comparavit, adquisivit; Pr. 16, 16. 2) concinnavit, formavit, finxit; Ps. 139, 13.

קֵץ *m.* finis, extremum; G. 6, 13; מִקֵּץ *præp.* post, G. 8, 6. — Rad. קָצַץ abscidit, amputavit (109. b.). — Hinc etiam

קָצֶה *m.* idem, Ps. 19, 5; מִקְצֵה *præp.* post, G. 8, 3.; et

קָצָה *f.* idem; *Plur. constr.* קְצוֹת, Ps. 19, 7.

קָצַר decurtatus, imminutus est; Pr. 10, 27.

קָרָא vocavit, adpellavit, nominavit; sequ. לְ, G. 1, 5, 8, 10. 2, 19. — קָרָא שֵׁם imposuit nomen, nominavit, G. 2, 20. 3, 20.

קֶרֶב *m.* 1) medium, intimum. 2) cor, animus; R. 3, 28.

קֶרֶן *f.* cornu; *Dual.* c. *Suff.*, G. 22, 13.

ר.

רָאָה 1) vidit; *Fut. apoc.* (94.), G. 1, 4, 10 et 12. 22, 4. *Niph.* ostendit se, adparuit; G. 1, 9. 8, 5. 2) sequ. לְ providit, prospexit, G. 22, 8 et 14; *Niph.* provisum est, prospectum est; G. 22, 14.

רְאֵם *m.* unicornis, *eenhoorn*, *licorne*; Ps. 29, 6.

רֹאשׁ (136.) *m.* 1) caput, *hoofd*; G. 3, 15. 2) cacumen, vertex; G. 8, 5. 3) id quod princeps, primarium est; G. 2, 10 4) summa, Ps. 139, 17.

רִאשׁוֹן *adj.* primus, G. 8, 13. — Rad. רֹאשׁ.

רֵאשִׁית *f.* initium, principium. — Rad. רֹאשׁ.

רַב (127, 130.) *adj.* multus, copiosus; G. 7, 11. Ps. 19, 11. Pr. 14, 20. 15, 16. 19, 4. — Rad. רָבַב auctus est, copiosus fuit (109. b.). — Hinc etiam

רֹב (propr. *Inf. constr.*) *m.* multitudo, copia; Pr. 16, 8.

רָבָה crevit, multiplicatus est, multus s. magnus fuit; G. 1, 22. 7, 17. Ps. 139, 18; *Fut. apoc.* (94.), G. 1, 22. R. 5, 10. *Hiph.* הִרְבָּה multiplicavit, auxit; G. 3, 16. 22, 17. *Inf. Hiph.* הַרְבֵּה *adv.* multum (147. c.), R. 5, 9.

רְבִיעִי *adj.* quartus (139.), G. 1, 19.

רֶבַע *m.* cubatio, τὸ κατακεῖσθαι, *het liggen*; cum *Suff.* רִבְעִי, Ps. 139, 3. — Rad. רָבַע cubuit (107. not. 1.).

רֶגֶל *comm.* pes; *Dual.* cum *Suff.* Ps. 8, 7.

רָדָה 1) conculcavit. 2) sequ. בְּ, dominatus est, imperium habuit (in aliquem); G. 1, 26 et 28.

רָדַף *Kal* et *Pi.* sectatus est; Pr. 12, 11. 15, 9.

רוּחַ *c.* 1) halitus, spiritus; G. 1, 2. 2) anima, G. 6, 17. 7, 22. 3) ventus; רוּחַ הַיּוֹם ventus, flatus, aura diei, h. e. tempus vespertinum, τὸ δειλινόν; G. 3, 8. 4) mens, animus; Pr. 16, 2.

רוּם altum esse, efferri, extolli; *Fut. contr.* G. 7, 17.

רוּץ currere, decurrere; Ps. 19, 6.

רַחַב et רֹחַב *m.* latitudo, amplitudo; G. 6, 15; רֹחַב לֵב mentis amplitudo, ingenii præstantia. — Rad. רָחַב latus fuit (107. not. 1.).

רָחוֹק *adj.* longinquus; מֵרָחוֹק *adv.* e longinquo, procul;

G. 22, 4. Ps. 139, 2. — Rad. רָחַק procul abfuit (107. a.).

רַחֲמִים *m. plur.* pietas (*tedere liefde*), miseratio; R. 3, 26. — Rad. רָחַם tenerrime dilexit.

רָחַף hinc *Pi.* רִחֵף movit se, libratus est. *Part. fem.* מְרַחֶפֶת vertendum est *ferebatur*; G. 1, 2.

רֵיק *adj.* vanus, levis; improbus, nequam; Pr. 12, 12. — Rad רוק *Hiph.* evacuavit (cf. § 109. d.).

רָמַשׂ movit se, repsit; G. 1, 21. — Hinc

רֶמֶשׂ (107. not. 1.) *m.* quod se movet, reptile; *collect.* reptilia, G. 1, 24

רַע 1) *adj.* malus. 2) *subst.* malum, malitia; G. 2, 9. Pr. 14, 22. 16, 6. — Rad. רוע i. q. יָרַע et רָעַע malus fuit (109. d.)

רֵעַ *m.* 1) cogitatio, consilium; Ps. 139, 2 et 17. 2) notus, amicus, sodalis, Pr. 19, 4; c. *Suff.* רֵעֵהוּ pro רֵעוֹ, Pr. 14, 20. 19, 4. — Rad. רָעָה probavit, adamavit, delectatus est.

רָעַם commotus, concussus est. *Hiph.* intonuit, Ps. 29, 3.

רָצוֹן *m.* gratia, benevolentia; Pr. 12, 2.; הָיָה לְרָצוֹן placuit, gratus, jucundus fuit; Ps. 19, 15. — Rad. רָצָה benevolus fuit (cf. § 109. e.).

רָקַד saltavit, subsiliit. *Hiph.* saltare, subsultare, subsilire fecit; Ps. 29, 6.

רָקִיעַ *m.* expansum; *Vulg.* firmamentum, G. 1, 6. Ps. 19, 2. — Rad. רָקַע expandit, extendit (107. a.).

רָקַם texuit (sc. telam versicolorem); *Py.* רֻקַּמְתִּי contextus sum, Ps. 139, 15.

רָשׁ, *Particip.* verbi רוּשׁ, pauper, inops, egenus; Pr. 14, 20.

רָשַׁע noxius fuit, improbe egit. *Hiph.* improbum judicavit, condemnavit; Pr. 12, 2. — Hinc

רָשָׁע (107. a.) *m.* noxius, malus, improbus; Pr. 10, 27 et 29; et

רֶשַׁע (107. not. 1.) *m.* malitia, improbitas; Pr. 12, 3.

שׂ.

שָׂבַע et שָׂבֵעַ (37.) satiatus, saturatus est; Pr. 12, 11.

שָׂגַב 1) altus, sublimis fuit. 2) tam absconditum fuit, ut explorare, mente adsequi nemo posset; Ps. 139, 6.

שָׂדֶה et שָׂדַי *m.* terra, campus, ager; G. 2, 5. Ps. 8, 8.

שֶׂה *m.* pecus minor (ut ovis, capra), G. 22, 7; — Ejus *collect.* est צאן.

שׂוּם et שִׂים (88.) ponere, collocare; Ps. 19, 5; *Fut. contr.* (52), G. 2, 8.

שׂוּשׂ et שִׂישׂ (88) gaudere, lætari; Ps. 19, 6.

שִׂיחַ *m.* frutex, virgultum; *collect.* G. 2, 5.

שִׂים i. q. שׂוּם.

שִׂישׂ i. q. שׂוּשׂ.

שָׂכַל hinc *Hiph.* הִשְׂכִּיל adspexit, G. 3, 6.

שָׂמַח lætatus est. *Pi.* lætificavit, exhilaravit, gaudio perfudit; Ps. 19, 9. — Hinc

שָׂמֵחַ (107. a.) *adj*. lætus, hilaris; Pr. 17, 5; — et

שִׂמְחָה (107. not. 1.) *f*. lætitia, gaudium; Pr. 10, 28.

שָׂנֵא odit, odio habuit. *Niph*. נִשְׂנָא odio habitus est, odiosus fuit; Pr. 14, 20. — Hinc

שִׂנְאָה (107. not. 1.) *f*. odium, invidia; Pr. 15, 17.

שָׂפָה *f*. 1) labrum, labium. 2) extremitas, littus; G. 22, 17.

שׁ.

שְׁאוֹל *m*. infernus, orcus; Ps. 139, 8.

שָׁאַר hinc *Niph*. נִשְׁאַר reliquus fuit, superstes mansit; G. 7, 23.

שְׁבִיעִי *adj*. septimus (139.), G. 2, 2.

שֶׁבַע *f*. שִׁבְעָה *m*. septem (137.), G. 7, 11. — Hinc

שָׁבַע *Niph*. נִשְׁבַּע juravit (cf. Genes. 21, 28. sqq.), G. 22, 16.

שָׁבַר *Kal* et *Pi*. fregit, perfregit; Ps. 29. 5. — Hinc

שֶׁבֶר (107. not. 1.) *m*. 1) fractio, contritio. 2) interitus, ruina; Pr. 16, 18.

שָׁבַת cessavit, quievit; G. 2, 2. *Hiph*. compescuit, exstinxit; Ps. 8, 3.

שְׁגִיאוֹת *f. plur*. errores, peccata; Ps. 19, 13. — Rad. שגא i. q. שָׁגָה aberravit (107. b.)

שֹׁהַם *m*. gemma quædam. *Vulg*. lapis onychinus; G. 2, 12.

שׁוּב reverti, redire; G. 3, 19. 8, 3. *Fut. contr*. G. 22, 19. *Hiph*. הֵשִׁיב reduxit, restituit; הֵשִׁיב נֶפֶשׁ vitam, animum restituit, h. e. refecit, recreavit; Ps. 19, 8.

שׁוּף 1) ferire, conterere; G. 3, 15. 2) insidiari, G. 3, 15.

3) premere, opprimere; Ps. 139, 11.

שׁוֹר *m.* bos (*een rund*), Pr. 15, 17.

שׁוּת i. q. שִׁית.

שָׁחָה hinc *Hithp.* הִשְׁתַּחֲוָה (tertiâ Rad. geminatâ; cf. etiam § 53.) depressit se, incurvavit se, h. e. adoravit, προσκύνησε; G. 22, 5. Ps. 29, 2.

שָׁחַט mactavit, immolavit; G. 22, 10.

שַׁחַר *m.* aurora, Ps. 139, 9.

שָׁחַת hinc *Pi.* שִׁחֵת et *Hiph.* הִשְׁחִית 1) corrupit. 2) disperdidit, G. 6, 17. 6, 12 et 13. נִשְׁחַת corruptus, depravatus est, G. 6, 11.

שִׁיר *m.* carmen; *collect.* carmina, R. 5, 12. — Rad. שִׁיר canere (cf. §. 109. d.).

שִׁית ponere, imponere. *Fut. contr.* (52.), Ps. 139, 5.

שָׁכַב cubuit, incubuit; R. 3, 19. *Hiph.* cubantem fecit, posuit; R. 3, 20.

שָׁכַךְ (73.) inclinavit se, resedit, imminuta est (de aqua), G. 8, 1.

שָׁכַם hinc *Hiph.* הִשְׁכִּים mane surrexit, G. 22, 3.

שָׁכַן habitavit, Ps. 139, 9; inhabitavit, Pr. 10, 30; *Hiph.* habitare fecit, collocavit; G. 3, 24.

שָׁלוֹם *m.* pax, salus, prosperitas; Ps. 29, 11.

שָׁלַח misit, שָׁלַח יָד manum extendit, G. 3, 22. 8, 9. 22, 10. *Pi.* emisit, dimisit; G. 3, 23. 8, 7. *Inf.* שַׁלַּח, 8, 10.

שֻׁלְחָן (§ 107. not. 2.) *m.* mensa; Ps. 128, 3.

שְׁלִישִׁי *adj.* tertius (139.), G. 1, 13. *Plur.* שְׁלִשִׁים tertiæ mansiones, h. e. tertia contabulatio; G. 6, 16.

שְׁלֹמֹה (paccatus, pacificus) *N. pr.* Salomon, filius Davidis.

שָׁלֹשׁ *f.* שְׁלֹשָׁה, שְׁלֹשֶׁת *m.* tres (137.); G. 6, 10 et 15.

שָׁם *adv.* ibi, G. 2, 12; אֲשֶׁר־שָׁם ubi (147. not. 2.), G. 2, 11.

שֵׁם *m.* 1) nomen, G. 2, 11. sqq. c. *Suff.* שִׁמְךָ, Ps. 8, 2. *Plur.* שֵׁמוֹת, G. 2, 20. 2) *Nom. propr.* Sem, filius Noæ; G. 6, 10.

שָׁמַיִם *m. plur.* cœlum, cœli (112. not.).

שָׁמַע 1) audivit, G. 3, 8; שָׁמַע בְּקוֹל obtemperavit; G. 22, 18. 2) intellexit, Ps. 19, 4.

שָׁמַר 1) custodivit, G. 2, 15. 3, 24. 2) observavit (v. c. legem), Ps. 19, 12.

שֶׁמֶשׁ *c.* sol, Ps. 19, 5.

שָׁנָה *f.* annus, G. 7, 11. 8, 13. *Plur.* שָׁנִים et שָׁנוֹת, G. 1, 14.

שֵׁנִי *adj.* secundus (139.), G. 1, 8; *Plur.* שֵׁנִים secundæ mansiones, h. e. secunda contabulatio, G. 6, 16; *fem.* שֵׁנִית 1) secunda. 2) *adv.* secundum, alterâ vice (147. b.), G. 22, 15.

שְׁנַיִם *m.* duo (137.), G. 1, 16; שְׁנֵיהֶם duo illi, G. 3, 7. 22, 6.

שַׁעַר *m.* porta; *collect.* portæ. Portas alicujus occupare i. q. eum vincere, G. 22, 17.

שָׁפַט judicavit; R. 3, 28.

שָׁקָה hinc *Hiph.* הִשְׁקָה bibendum dedit, irrigavit; G. 2, 6 et 10.

שִׂרְיוֹן *Nom. pr.* montis, qui postea Antilibanus vocatus est.

שָׁרַץ 1) scatuit (*wemelen, fourmiller*), cum *Accus.* rei, G. 1, 21; et sequ. עַל, G. 7, 21. 2) abunde progenitus, propagatus est; G. 8, 17. — Hinc

שֶׁרֶץ (107. not. 1.) *m. collect.* 1) animantia reptilia, vermes; G. 7, 21. 2) bestiæ aquatiles minores, G. 1, 20.

שֹׁרֶשׁ *m.* 1) radix. 2) *tral.* stirps, progenies.

שֵׁשׁ *f.* שִׁשָּׁה *m.* sex; שֵׁשׁ־מֵאוֹת sexcenti (§ 137 et 138.), G. 7, 11.

שִׁשִּׁי *m.* sextus (139.), G. 1, 31.

שְׁתַּיִם *f.* duæ (137.), R. 3, 16.

שְׁתִל *m.* surculus, talea, malleolus; Ps. 128, 3. — Rad. שָׁתַל plantavit.

ת.

תַּאֲוָה *f.* 1) *abstr.* appetitus, desiderium. 2) *concr.* res desiderabilis, expetenda, jucunda; G. 3, 6. — Rad. אָוָה *Pi.* concupivit (109. e.).

תְּאֵנָה *f.* ficus (arbor et fructus), G. 3, 7.

תֵּבָה *f.* arca (*l'arche de Noé*), G. 6, 14. sqq.

תְּבוּאָה *f.* reditus, quæstus, vectigal; Pr. 16, 8. — Rad. בּוֹא (109. d.).

תְּבוּנָה *f.* intelligentia, prudentia; R. 5, 9. — Rad. בִּין, בּוּן (109. d.).

תֵּבֵל *m.* terra, orbis terrarum; Ps. 19, 5. — Rad. fort. יָבַל produxit (ut sit contr. pro תֵּיבֵל, cf. § 109. c. et significet *terram frugiferam*, τὴν οἰκουμένην).

תֹּהוּ *m.* inanitas, res inanis. — Rad. תהה (109. c.).

תְּהוֹם *c.* æstus maris, oceanus, abyssus; G. 1, 2. 7, 11.

תּוֹחֶלֶת *f.* exspectatio, spes; Pr. 10, 28. — Rad. יָחַל *Pi.* et *Hiph.* exspectavit, speravit (109. c.).

תָּוֶךְ *m.* medium, *constr.* תּוֹךְ (125. d.); G. 1, 6. R. 3, 20.

תּוֹלְדוֹת *f. plur.* generationes, origines; G. 2, 4. 6, 9. — Rad. יָלַד (109. c.)

תּוֹעֵבָה *f.* horror, detestatio; *constr.* תּוֹעֲבַת, Pr. 15, 9. — Rad. תָּעַב *Pi.* abhorruit, abominatus est.

תּוֹרָה *f.* doctrina, institutio, lex; Ps. 19, 8. — Rad. יָרָה jaculatus est; *Hiph.* ostendit, docuit (109. c.).

תְּחִלָּה *f.* initium, Pr. 9, 10. — Rad. חָלַל *Hiph.* aperuit, incepit (109. b.).

תַּחַת 1) *adv.* infra, *beneden.* 2) *præp.* sub, *onder*; Ps. 8, 7; loco, *in plaats*; G. 2, 21. 22, 13; מִתַּחַת (151.) sequ. *Accus.* G. 1, 9; item sequ. לְ, G. 1, 7. infra, *van onder, van beneden.*

תַּחְתִּי *adj.* inferior, infimus; *Plur.* תַּחְתִּיִּים infima, h. e. infima contabulatio s. infimæ mansiones; G. 6, 16. *Fem.* תַּחְתִּית, unde *Plur.* תַּחְתִּיּוֹת (113.) inferiora, loci inferiores, h. e. occulti, incogniti; Ps. 139, 15.

תָּכַן 1) libravit, perpendit. 2) *tral.* exploravit, scrutatus est; Pr. 16, 2.

תֹּם 1) *m.* integritas. 2) *adj.* integer, probus; Pr. 10, 29. — Rad. תָּמַם (109. b.).

תָּמִים *adj.* perfectus, sincerus, integer; G. 6, 9. Ps. 19, 8. — Rad. תָּמַם (107. a.).

תָּמַם consummatus, perfectus, purus, integer fuit. Cf. יָתַם.

תַּנִּין *m.* belua marina major, cetus; G. 1, 21.

תָּעָה 1) erravit, vagatus est. 2) in calamitates, in miserias incidit; Pr. 14, 22.

תָּפַר consuit, concinnavit; G. 3, 7.

תִּקְוָה *f.* exspectatio, spes; Pr. 10, 28. — Rad. קָוָה *Pi.* exspectavit (109. e.).

תְּקוּפָה *f.* revolutio, conversio, circuitus; Ps. 19, 7. — Rad. קוּף i. q. נָקַף *Hiph.* circumivit (109. d.).

תַּרְדֵּמָה *f.* sopor; somnus altus, arctior, G. 2, 21. — Rad. רָדַם *Niph.* consopitus est.

תְּשׁוּקָה *f.* appetitus, desiderium. — Radix שׁוּק i. q. שָׁקַק appetivit (109. d.).

CORRIGENDA.

§ 4. *lin.* 7. *ante OE inseratur comma.*

§ 8. not. *lin.* 2. *corrigatur* תַּחְתַּי.

§ 10. *lin.* 7. — § 43, 112. sq. et 127.

§ 12. *l.* 3. — עַד־אָז

§ 13. *l.* 1. — Metheg.

§ 17. c. *l.* 3. — pro אַחִים.

§ 18. b. *l.* 7. *in* הָעַיִן *literæ* ע *imponatur Dagesch.*

§ 23. *l.* 3. *corrigatur* אֲנַחְנוּ, נַחְנוּ.

§ 24. *l.* 3. — זאת.

§ 26. *l.* 2. — קְטַלְתֶּנִי.

Ibid. l. 19. — *idem.*

§ 28. *l.* 14. — ־ָמוֹ.

§ 64. *l.* 9. — forma.

§ 89. *l.* 8. — תִּמְצֶאנָה.

§ 109. (*p.* 59.) — § 110.

§ 110. a. *l.* 1. — קְטֵל.

§ 112. *l.* 5. — לְוִיִּם.

§ 125. *l.* 3. — מַלְכֵי.

§ 125. e. *l.* 1. — § 109.

§ 132. *l.* 12. *corrigatur* חֻקָה.

§ 140. *l.* 1. *et* 2. — שְׁנַיִם.

§ 150. *l.* 7. — adsimilatur.

Pag. 89. *lin.* 4. — לְאֹתֹת.

P. 90. *l.* 3. — אֹתָם.

Ibid. l. 10. — וּבוֹף.

P. 91. *l.* 5. — חַיָּה.

P. 97. *l.* 10. — הָאָרֶץ.

P. 98. *l.* 5. *a fine.* — כאשר.

P. 99. *l.* 10. — וַיִּסְגֹּר.

Ibid. l. 12. — וַיִּגְבְּרוּ.

P. 104. *l.* 2. — שְׂפַת.

P. 105. *l.* 1. — בְּקִיר.

P. 107. *l.* 11. — הַיָּם.

P. 113. *l.* 11. — עֲנָוָה׃.

P. 117. *l.* 21. — אַהֲבָה.

P. 118. *l.* 12. — retro, a tergo.

P. 127. *l.* 18. — אֶת־הָאֱלֹהִים.

P. 151. *l.* 1. *a fine corrigatur* עָרֶךְ.